

**ДЖОН ЪПДАЙК
ОБИЧАЙ МЕ, ОБИЧАМ ТЕ
ИСТОРИЯТА НА ДЖОАН И
РИЧАРД МЕЙПЪЛ. ДВОЙКА,
ВЯРВАЩА В ЛЮБОВТА И
РАЗДЕЛЕНА ОТ ИЗКУШЕНИЯ**

Превод от английски: Иво Стефанов, 1996

chitanka.info

ПРЕДГОВОР

За първи път семейство Мейпълз се представя на писателя в Ню Йорк през 1956 год. След това те изчезват от погледа му за седем години и — давайки случайно кръв — се появяват отново в предградията на Бостън през 1963 год. Оттогава вземат очевидно участие в творческите му планове, докато двойката се раздели през 1976 год. Тяхното фамилно име (означаващо всъщност „Кленове“), подарено им от един млад мъж, израснал в малко градче, сгушило се сред сенките на норвежки кленове, и преместил се по-късно в Нова Англия — любимото кътче на захарните и огненоярките блатни кленове, внушава усещането за невинността на дървото, за непринуденото откровение и приятната прохлада на шумолящата му корона от листа. Макар историята на семейство Мейпълз да проследява залеза и разтрогването на един брак, в нея също така са отразени и много щастливи моменти от общия им съвместен живот — при отглеждането на техните деца, докато са заедно — един с друг, в милионите споделени помежду им неземни мигове. Вярно е, че когато един брак умира, — това е тъжно. Но всичко под тази небесна шир умира рано или късно и ако ограниченията във времето бъдат приети за недействителни, то тогава сред вселената не би могло да се роди нищо ново и истинско, което да идва след старото. Дълбокият човешки морал в тази толкова истинска и тъжна история е, че всичко благословено на тази земя представлява смесица от добро и зло, а също така — че хората са непоправимо верни на своята човешка същност. Музикалната фраза, развитието и отстъплението, на дуета Мейпълви се повтаря отново и отново във все по-груба трансформация. Те са свенливи, лъчезарни и неудовлетворени. Харесват се един друг, но същевременно всеки от тях е неразгадаема мистерия за другия. Обичайно е единият да не се чувства особено добре в компанията на другия, а и колебанията в техните еротични мечтания рядко са балансирани. Въпреки това, те говорят много по-откровено и непринудено, отколкото който и да било друг герой,

създаден от автора. Едно племе, изолирано в някоя далечна долина, разбива акцент в говора си, след това го трансформира в диалект, а най-накрая — и в свой собствен език. Така се получава и при двойките. Нека тази история да съхрани един особен, мъртъв език, с не по-лесна за изучаване морфология от тази на латинския.

Джон Ъпдайк

1. ГРИНИЧ ВИЛИДЖ

Мейпълови се бяха преместили едва предишния ден на „Западна Тринайсета Улица“ и тази вечер бе дошла да ги навести Ребека Кън, тъй като вече те ставаха достатъчно близки. Високото, постоянно леко усмихнато момиче с малко отвеяно изражение, разреши на Ричард Мейпъл да ѝ свали палтото и шала, докато стоеше и деликатно поздравяваше Джоан. Извършвайки всяко движение с допълнителна прецизност и изисканост — заради безупречността, с която трябваше да бъде изпълнена цялата операция — Ричард въздъхна, влезе в тъмната спалня, внимателно положи дрехите на Ребека върху леглото и се върна в хола. Палтото ѝ изглеждаше леко като перце. Макар двамата с Джоан да бяха женени повече от година, той все още изглеждащ толкова младолик, че инстинктивно хората не очакваха от него да има нещо общо с ангажиментите на домакин, Техният неохотен прием на личността му предизвикваше у него съответната колебливост и често ставаше така, че когато имаха гости, съпругата му бе тази, която наливаше напитките, докато той мълчеше небрежно излегнат на канапето в позата на привилегирован и невероятно надут гост.

Настанила се под лампата направо на пода, с единия крак пъхнат под нея и ръка опряна на раклата, която предишния наемател още не бе прибрал, Ребека тъкмо казваше:

— Разбираш ли Джоан, щом чух предложението, макар да я познавах едва от няколко минути, веднага приех. Дотогава живеях в едно отвратително място, наречено „Пансион за дами“. В коридорите имаше толкова стари кафе машини, от онези дето се пускат с четвърт долар.

Изопнала гръб върху строгия стол от дома на родителите си във Върмънт, стискайки на топка влажна носна кърпичка в ръка, Джоан се обърна към Ричард и обясни:

— Преди да се нанесе в сегашния си апартамент, Беки е живяла с онова момиче и с нейния приятел.

— Точно така, и той се казваше Жак — добави Ребека.

— О, ти си живяла с тях? — попита Ричард, Спокойната интонация на гласа му бе следствие от обзелото го самочувствие след ефектно извършената операция с палтото.

— Да, той даже настояваше името му непременно да бъде изписано на пощенската кутия. Ужасно се страхуваше да не пропусне някое писмо. Веднъж брат ми, който бе във военноморския флот дойде да ме види. Като забеляза на пощенската кутия — с три деликатни, паралелни движения на пръстите си тя разположи имената едно под друго —

Джорджийн Клайд

Ребека Кън

Жак Цимерман...

ми каза, че винаги съм била едно прекалено мило момиче. Тогава Жак не пожела дори да се помръдне, за да има къде да спи брат ми. И той трябваше да легне на пода. — Тя сведе изведнъж клепачи и погледна в чантата си за цигара.

— Не е ли прекрасно това? — рече Джоан и се усмихна безпомощно, разбирайки каква глупост бе изрекла току-що. Нейната настинка безпокоеше Ричард. Продължаваше вече цяла седмица без подобрение. Лицето ѝ бе бледо и изпъстрено с розови и жълти петна, което само подсилваше излъчването ѝ на картина от Модилиани^[1], подчертано и без това от, дългия ѝ врат, овалносините очи и навика ѝ да седи прекалено изправена с насмешливо килната глава на една Страна и ръце, положени в скута и обърнати с дланите надолу.

Ребека също беше бледа, но повече приличаше на резкия и отчетлив графичен стил — може би на да Винчи; поне такава усещане внушаваха тежестта на клепачите и несъмнената виртуозност на устните ѝ.

— Кой иска малко шери? — попита Ричард с дълбок глас и се изправи.

— Имаме и малко твърдо гориво, ако го предпочиташ — предложи Джоан на Ребека. От гледна точка на Ричард забележката, подобно на онези реклами, показващи еднакви надписи от различна призма на зрение, съдържаше ясно доловимия намек, че този път той ще трябва да се погрижи за напитките.

— Шерито звучи добре — прие Ребека. Думите бяха изречени отчетливо, със слаб тъничък гласец, който ги освобождаваше от

всякакви отговорности за последствията.

— И аз съм на същото мнение — съгласи се Джоан.

— Добре. — Значи всички можеха да споделят драматизма на мига, Ричард измъкна тапата от гърлото на бутилката „Тео Пепе“, демонстративно наля три чаши, раздаде по една на всеки и се облегна на камината (Мейпълови не бяха имали камина никога досега), докато съпругата му изрече, както винаги, стандартния тост от дома на своите родители:

— За наше здраве, мили и драги!

Ребека продължи историята за нейния първи апартамент. Онзи Жак не бил работил никога дотогава. Джорджийн пък никога не се задържала на никаква работа за повече от три седмици. Освен това, тримата се грижели и за една коте, на което всички еднакво се радвали; Ребека имала отделна спалня. Понякога Жак и Джорджийн се занимавали с телевизионни сценарии. Двамата изцяло били насочили надеждите си към един сериал, озаглавен „И.Л.И“ — И-то означавало интелигентност, или инфраструктура, или нещо пък там в пространството и времето. Един от техните приятели бил млад комунист, който никога не се миел, но винаги имал достатъчно пари, понеже баща му притежавал половината Уест Сайд. През деня, докато двете момичета били на работа, Жак флиртувал с младата шведка от горния етаж, която непрекъснато изпускала парцала си за миене на пода върху миниатюрното балконче на прозореца им.

— Беше истински бомбардировач — отбеляза Ребека.

Когато, доста по-късно се преместила в самостоятелен апартамент и всичко най-после изглеждало прекрасно и спокойно, Джорджийн и Жак ѝ предложили да си донесат по един дюшек и да спят на пода ѝ. Ребека почувствала, че Вече е настъпил мига, когато трябвало твърдо да тропне с крак. Тя казала не, След време Жак се оженил — е, не за Джорджийн, за друго момиче.

— Някой да иска кашу? — попита Ричард, Бе купил една кутия от гастронома на ъгъла специално за това посещение, макар че ако Ребека не беше дошла, той сигурно щеше да купи нещо друго под някакъв друг предлог, просто заради удоволствието от първата си покупката в магазина, от който трябваше да пазарува толкова често през идните години.

— Не, благодаря — отвърна Ребека. Ричард въобще не бе очаквал отказ и по инерции ѝ предложи отново, възкликвайки:

— О, моля те! Толкова ще бъдат полезни за теб.

Тя взе две ядки и отхапа половината от едната.

Той предложи съдинката — сребърна купичка, дадена на Мейпълови като сватбен подарък и до вчера, поради липса на точното място, въобще неразопакована — на своята съпруга, която лакомо си взе пълна шепа. Бе толкова бледа, че той се почувства задължен да попита:

— Как се чувстваш? — Не бе забравил за присъствието на тяхната гостенка, пред която можеше да прояви и своята загриженост — твърде искрена, при това.

— Добре — отвърна Джоан раздразнено. А може пък наистина да бе добре.

Макар и Мейпълови да разказаха тяхната смесица от истории — как бяха живели в дървена колиба на един остров в езерото Уиниписоки през първите три месеца от семейния си живот, как свирката на пощенския кораб, откарал ги там, бе проглушила ушите им и те не чуваха почти нищо дни наред, как Битси Фланер, тяхна обща приятелка, беше единственото момиче, прието в колежа „Бентъм Дивинити“, как компанията на Ричард възнамеряваше да отвори кантора в Бостън и разни други инцидентни събития от живота им... — е, и двамата не се считаха (или по-точно — всеки другия) за добри разказвачи — все пак, тихият глас на Ребека непрекъснато доминираше в разговора. Момичето безспорно имаше дарба да разправя чудати неща.

Нейният богат чичо живеел в метална къща, обзаведена със столове достойни за киносалон. Той страшно много се страхувал от пожар. Точно преди голямата депресия построил огромен кораб, който да откара него и някои от приятелите му до Полинезия. Но всичките му приятели загубили парите си при големия крах — без него, разбира се. Той направил пари — можел да прави пари от всичко, но не можел да отиде сам на, пътешествие. Затова корабът все още чакал в залива „Ойстър“ — едно огромно туловище, извисяващо се трийсет фута над водата. Чичото бил вегетарианец. Ребека не била яла пуйка за Деня на благодарността, докато не станала на тринайсет — имало семеен обичай на този ден да се ходи в дома на чичото. Обичаят бил забравен

през войната, понеже синтетичните подметки на децата оставяли мръсни следи по азбестовия му под. Оттогава семейството на Ребека не проговорило повече на чичото.

— Онова, което ме впечатляваше — рече Ребека, — бе начинът, по който се появяваше всяка следваща партида зеленчуци, сякаш донасяха някакво фантастично ново ястие.

Ричард доналя шери в чашите и — понеже така или иначе това го бе превърнало в център на внимание — попита:

— А някои вегетарианци не си ли поръчват за Деня на благодарността пуйки, направени от счукани ядки?

След кратко мълчание Джоан каза:

— Не знам. — Гласът ѝ, неизползван десетина минути, изскрибуца пресипнало на последната сричка. Тя прочисти гърлото си, смъквайки няколко стружки от сърцето на Ричард.

— С какво ще ги пълнят тогава? — попита Ребека, изтръсквайки пепел върху чинийката до нея.

Някъде отвън, под прозореца, се разнесе глъч. Джоан надникна първа, след нея Ричард, а накрая и Ребека, повдигайки се на пръсти, проточила врат. Шестима конни полицаи, изправени на стремената, профучаха в галоп, по двойки един до друг, надолу по „Тринайсета Улица“. След като възклицанията на Мейпълови утихнаха, Ребека отбеляза:

— Правят го всяка нощ по това време. Изглеждат прекалено весели за полицаи.

— Но, навън вали сняг! — възхитено извика Джоан. Бе патетично настроена към снега. Обичаше го толкова много, а през последните години ѝ се бе случвало да го вижда толкова рядко. — Навън вали сняг през нашата първа нощ тук! Нашата първа истинска нощ! — Забравила за другата, тя обгърна Ричард с ръце, а Ребека, вместо да отвърне поглед или да се усмихне твърде широко и окуражително, както би постъпил някой друг гостенин на нейно място, запази същия мил, разсеян поглед върху лицето си и започна да изследва пейзажа навън през прегърнатата двойка. Снегът се топеше по мократа улица. Само багажниците и покривите на паркираните автомобили започваха леко да побеляват.

— Мисля, че е най-добре да си тръгвам — рече Ребека.

— Моля те, недей — примоли се Джоан с настойчивост, каквато Ричард въобще не бе очаквал. Явно изглеждаше много уморена. Вероятно новият дом, промяната на времето, хубавото шери, емоционалното привличане между нея и нейния съпруг, което внезапната ѝ прегръдка бе разбудило, и присъствието на Ребека, се бяха смесили в съзнанието ѝ в неразделните елементи на един вълшебен миг.

— Все пак, мисля да тръгвам. Имате толкова уморен вид и двамата...

— Не можеш ли да останеш поне за още една цигара? Дик, налей ѝ от шерито.

— Съвсем мъничко — съгласи се Ребека, протягайки чашата си напред. — Мисля, че ти разказвах, Джоан, за момчето, с което излизах... — онова, дето се правеше на салонен управител.

Джоан се изхихика, изпълнена с очакване.

— Не, откровено казано, не си. — Тя провеси ръка върху облегалката на стола и мушна пръсти през пръчките като дете, успокоено, че времето му за лягане е било отложено за по-късен час. — Какво правеше? Имитираше салонен управител?

— Да, беше от ония, шантавите типове. Като слизахме от таксито, колата пронизително изскърца. Тогава той се приведе напред — Ребека снижи глава и повдигна нагоре ръце, — и се престори на Сатана.

Мейпълови се разсмяха — не толкова на самите думи, колкото на начина, по който Ребека бе пресъздавала ситуацията, изразявайки чрез своята прелестна имитация енергичното победеше на своя кавалер и собствената си резервирана сдържаност. Представиха си я спокойно застанала до вратата на таксито, гледаща с апатия как придружителят ѝ се привежда все по-ниско и по-ниско, ангажирал цялото ѝ внимание със своята шега, демонично сгърчил пръсти, усещащ как през скалпа му напират да изскочат чифт рога, как огнени езици ближат глезените му, а ходилата му се свиват и стават на копита. Ричард долови, че дарбата на Ребека не бе в това да ѝ се случват непрекъснато само чудати неща, а в техния начин на пресъздаване. Чрез умело загатнатия контраст и е помощта на собствения ѝ уравновесен характер всички случили се в живота ѝ неща изглеждаха чудати. Тази вечер, например, също можеше да изглежда гротескна в някой неин преразказ:

„Шестима полицаи на коне профучаха покрай нас, в галоп и тя извика «Навън вали сняг». После го прегърна, докато той продължаваше да ѝ обяснява колко зле се чувства, наливайки всички ни с шери...”

— И какво друго правеше оня? — попита Джоан.

— Първото място, на което ме заведе, беше голям нощен клуб на някакъв покрив. Когато вече си тръгнахме, той седна на пианото и започна да свири, докато жената на арфата не го помоли да престане.

— А жената свиреше ли на арфата? — попита Ричард.

— Да, подрънкваше нещо. — Ребека направи кръгообразни движения с ръце.

— Ама той, същата ли мелодия свиреше като нея? Акомпанираше ли ѝ? — Без да е наясно защо, Ричард усети в тона си появилата се нотка на сприхавост.

— А, не, той просто седна на пианото и започна да си свири нещо. И аз не разбрах точно какво.

— Истина ли е това? — попита Джоан, гледайки я ококорено.

— На другото място, на което отидохме, трябваше да чакаме на бара за свободна маса и докато аз се оглеждах наоколо, той тръгна из заведението и започна да пита хората дали всичко е както трябва.

— Но това е ужасно — заяви облещено Джоан.

— Да, така е. По-късно и там също свири на пиано. Бяхме нещо като атракцията на вечерта. Около полунощ реши, че трябва да отидем Бруклин, до къщата на сестра му. Вече бях напълно изтощена. Слязохме от метрото, две спирки преди нашата, под моста „Манхатън“. Наоколо беше пълна пустош. Не минаваше нищо друго, освен по някоя черна лимузина. Някъде на мили над нар — тя се вторачи нагоре, сякаш гледаше облак, или слънцето, — бе мостът „Манхатън“, а той продължаваше да твърди, че това било лифтовото влакче. Най-накрая попаднахме на някакви стълби за служебен вход и на двама полицаи, които ни казаха да се върнем в метрото.

— Й какво, всъщност, прави тоя изумителен мъж, за да се препитава? — попита Ричард.

— Преподава в училище. Но, иначе, е много свеж... — Тя се изправи и протегна дълга, сребристобяла ръка. Ричард ѝ донесе палтото и каза, че ще я изпрати до вкъщи.

— Само две преки са — запротестира Ребека с глас, лишен от каквато и да била настойчивост.

— Трябва да я изпратиш до тях, Дик — настоя Джоан. — Вземи и пакет цигари. — Идеята той да се разходи по снега изглежда й достави удоволствие. Сякаш с нетърпение очакваше на връщане да донесе със себе си сняг по гърба и мраз по лицето си — всички онези усещания от разходката, които тя не можеше да рискува да изживее лично, понеже не се чувстваше достатъчно добре.

— Трябва да спреш да пушиш за ден-два — каза й той на тръгване.

Джоан им махна за довиждане от най-горното стъпало.

Снежинките — невидими, освен в светлините на уличните лампи — едва докосваха лицата им, обгръщайки ги с трепетна романтика.

— Започва да вали по-силно — рече той.

— Да...

На кръстовището снегът придаваше на зелената светлина воднистосини оттенъци. Нейната нерешителност да го последва, докато той завиваше покрай светофара, за да пресече отсрещно „Тринайсета Улица“, го накара да я попита:

— Нали живееш от онази страна на улицата?

— Да.

— Спомням си туй-онуй още от времето, когато съвсем в началото те докарахме от Бостън. — Тогава Мейпълови още живееха на „Западна Осемдесета“. — В главата ми са останали някакви големи сгради наоколо и...

— Църквата и месарското училище — обясни Ребека. — Всеки ден, около десет, когато отивам на работа, момчетата, учещи се за месари, излизат в междучасие, целите оплескани в кръв и се смеят.

Ричард погледна нагоре към църквата. Силуетът на камбанарията проблясваше в тъмното; частично осветен от пръснатите наоколо светлинки идващи от прозорците; по високите сгради на „Седмо Авеню“.

— Горката църква — рече той. — Трудно е в този град за една камбанария да е най-високото нещо.

Ребека не каза нищо, дори и обичайното за нея „да“. Той се почувства неловко заради „проповедта си“. В своето притеснение Ричард насочи вниманието й към първия обект, който съзря — една неумело изписана табела над огромна врата.

— „Професионален техникум по хранително-вкусова търговия“ — прочете той на глас. — Хората от горния етаж над нас разправяха, че наемателят преди последния наемател на нашия апартамент търгувал на едро с месо и наричал себе си „Кралят на месото“. Държал си и някаква жена в апартамента.

— Виж онези, големите прозорци отсреща — рече Ребека сочейки към третия етаж на тухлена постройка, — гледат към моите през улицата, Аз също мога да гледам в тях и така чувствам, не сме Съседи. Там винаги има хора. Дори не знам с какво се занимават.

След още няколко стъпки те спряха. Ребека заговори. Гласът ѝ се стори на Ричард малко по-силен от обичайното.

— Не искаш ли да се качиш и да видиш къде живея?

— Да, разбира се. — Изглеждаше невъзпитано да откаже.

Спуснаха се надолу по четири бетонни стъпала, отвориха една очукана оранжева врата, после влязоха в някакъв много топъл безистен, нещо подобно на фоайе, и се заизкачваха нагоре по дървено стълбище с три крила. Притесненията на Ричард още на улицата, че е прекрачил границите на общественото благоприличие, сега се превърнаха в осезаемо чувство за вица. Малцина са имали шанса да изживеят наистина такова греховно удоволствие като изкачването по стъпала зад женски задник. Преди три години Джоан живееше в Кембридж, в една сграда на четвъртия етаж. Тогава Ричард не се бе осмелил нито веднъж да я изпрати до вкъщи, дори след като всичко между тях, до най-подробната интимност, се бе превърнало в реална действителност. Когато се стигнеше до този момент, той неизбежно се вцепеняваше, скован от страх, че хазиянът, основателно разярен, може да изскочи иззад вратата на дома си и да го сгащи на тясно, докато минават.

— По дяволите, тук е горещо като в пещ — измърмори Ребека, отваряйки своята врата. За първи път я чуваше да изрича ругатня. Тя запали осветлението. Разнесе се слаба, сумрачна светлина. Стаята бе малка. Коси стени — долната част от покрива на сградата, засичаща се с тавана и отвесните стени, отрязваха голям призматичен участък от жизненото ѝ пространство. Пристъпвайки след Ребека, която още не си бе свалила палтото, Ричард забеляза от дясната си страна една неочаквана зона, намираща се точно там, където, полегато спускащия се покрив се бе подпрял на пода. На това място бе поставено широко

легло. Запънато здраво от трите страни, леглото нямаше чак толкова вид на мебел, колкото на сглобена завинаги платформа, покрита с одеяло. Той бързо отмести поглед от него и — без да може да погледне към Ребека веднага след това — се загледа вторачено към двата кухненски стола, а после и към металния лампион, около чийто абажур се виеха ред картинки на дебели риби и щурвали, и накрая отмести очи към малката лавица, направена от дърво и метал. Всички тези неща се намираха в непосредствена близост до наклонените стени и създаваха усещането за несигурно равновесие.

— Това върху хладилника е печката, за която ти разправях — каза Ребека. — Или май не съм?

Горният електроуред стърчеше над долния с по няколко инча от всички страни. Той докосна с пръсти бялата глазура на печката.

— Тази стая е доста приятна — заключи Ричард.

— Ето я и гледката — рече тя. Той се приближи до прозореца и застана до нея. Отместила пердето настрани, Ребека се вираше през мънички, тук-там пропукани стъкла към апартамента оттатък улицата.

— Онзи приятел наистина има огромен прозорец... — каза Ричард.

Тя отвърна с кратко „Ъ-хъ“.

Въпреки че всички лампи бяха запалени, апартаментът оттатък улицата изглеждаше празен.

— Прилича на склад за мебели — рече той. Ребека още не бе свалила палтото си. — Снегът продължава да вали, а?

— Да, вярно.

— Ами... — думата прозвуча прекалено силно, след което той довърши изречението си някак твърде тихо и меко: — Благодаря ти, че ме доведе да разгледам. Аз ще... о, чеда ли си това? — Бе забелязал екземпляр на „Леля Мейм“, поставен върху една възглавничка на пода.

— Още не съм намерила време — отвърна тя.

— И аз също. Прегледах само рецензиите. Всъщност това е всичко, което въобще успявам да прочета.

Неочаквано той се оказа до вратата. Там, някак смешно, се обърна да я погледне. Едва тогава, застанал неуверено до вратата, връщайки събитията назад, Ричард реши, че поведението ѝ бе трудно обяснимо: тя не само че бе застанала ненужно близо, а и — пренасяйки тежестта на тялото си върху единия крак и накланяйки

глава встрани, се бе снижила с няколко инча, поставяйки го в доминиращо положение, подходящо на плахата сдържаност, която определено виждаше, че лицето ѝ издава.

— Ами... — измънка той.

— Ами — отзвукът дойде бърз като ехо, и вероятно също толкова непреднамерен.

— Не-недей се оставя на м-месарчетата. — Заекването, разбира се, развали шегата, а смехът ѝ, започнал веднага щом като бе усетила по устните му, че ще се опита да каже нещо смешно, заглъхна преди той да бе свършил.

Ричард заслиза надолу по стъпалата. Ребека опря лакти на перилата и се загледа в по-долната площадка.

— Лека нощ — каза тя.

— Лека — Той погледна нагоре. Беше се прибрала в стаята си. Уф! Но те двамата наистина вече бяха твърде близки.

[1] Амедео Модилиани (1884–1920) — италиански художник, живял във Франция, заимствал от традиционната африканска скулптура — фигури с издължени форми без очи. Бел.пр. ↑

2. СЪПРУЖЕСКО УХАЖВАНЕ

О, моя любов. Да. Ние седим на пода пред огъня, върху топлите равни дъски, децата са между нас, наредени в полукръг, и ядат. Момиченцето и аз делим чиния с пържени картофи, ти и момченцето делите друга. А по средата, без да дели нищо с никого, излъчвайки отблясъци отвътре подобно на скъпоценен камък, бебето Бобчо сложено в бебешкото столче, начумерено суче със завидно умение биберона си и в егоистичния му съзерцателен поглед проблясва танца на светлинките от камината. Ами ти. Ти. Оставила си полата си, същата черна пола, в която тази сутрин, с деликатна женска храброст, яхна велосипеда и малко След това дръзна да излезеш напред, за да свириш църковни химни в трудни тоналности на старото пиано в неделните часове по вероучение — ти си оставила същата тази черна пола да се набере над повдигнатите ти колене, върху твоите бедра, изваяли очертанията на съвършения релеф, на твоето тяло, така че успоредната белота откъм задната им страна изцяло е изложена на топлината на огъня и на моя поглед. Ах. Има един пасаж на Джойс^[1]. Опитвам се да го възстановя от, легендарните, несъвършено изследвани ръкописи на „Юлисис“:

Сякаш за да достави наслада на Блейзис Бойлан, в мизерната дъблинска кръчма се скъса жартиер.

Какво? Шляпане върху жива плът. Това бе съдбовната фраза.

Изшляпа като сочна целувка върху нейното шляпащо топло женско бедро.

Да, нещо такова. Великолепен човек, истински мъж след като е успял да почувства това. Сочна целувка върху женска плът. Великолепно е също да почувстваш и любопитните, могъщи, необясними и неопровержимо вълшебни тълкувания на езика на живота. Каква душа го е измислила и е знаела, че към мъжа трябва да прибавиш жена? Тайната е в разликата, о, да, точно така. Широкото же, отзивчивото, радушно приемащо те на Ж като Живот, В нашия полукръг децата, с всичките им прилики и разлики, сякаш започват от

теб и свършват с мен — малки влажни пръстчета, меки кехлибарени ириса. Три деца, пет същества, седем години. Седем години, откакто се ожених за една необозрима, топла жена с бели бедра. Ухажвана и омъжена. Съпруга. Дума, режеща като нож, която въпреки своето фатално пробождаване не прекрати моето ухажване — за моя най-голяма изненада.

Ние ядем животворна храна, храна, която аз поех още топла от грубите ръце на момичето, продаващо хамбургери в закусвалнята отсреща — едно жестоко място, заслепяващо с проявите на човешката дивотия, изглеждащо безумно в хромираната си премяна. Млади хищници, подмятащи мръсни шеги, ме заплашваха предизвикателно, старци се пресягаха към мен със затоплени около кафени чаши лапи. Използвах портфейла си и си проправих път за навън.

Издутият кафяв плик с хлебчетата изпуска валма от топла пара до мен, в студената кола. По-малкият плик с двете малки хартиени кошнички пържени картофи отделя още по-настойчива пара. Тръгвам сред спусналия се полумрак на зимния въздух обратно към огъня, към съкровенията пещера, където ме посрещат с възгласи и радостни подвиквания, а еленът, праметнат мъртъв през моето рамо, още изпуска топъл дъх от хартиеното си гърло. И сега ти, седнала до бялото дъно на чинията, върху която децата с мърморене и цвърчене на отвращение са изсипали колелцата полупрозрачен кромид лук от хамбургерите — премесваш пръстите на краката си един инч по-близо до подскачащите езици на пламъка и пепеляво-бялото от вътрешността на твоето щедро бедро се е оголило лениво, а вечно еластичният жартуер изшляпва звучно по скритото ми сърце.

Кой би си помислил, необозрима моя съпруго, застинала в съкровения миг на трепетната белота на церемонията (с ъгълчето на очите си аз съзирам, въпреки отвличащите фрази на сериозния тържествен обет, потреперването на стръкчетата гладиоли в букета, притиснат силно до гърдите ти), че седемте години няма да ни донесат отчуждение, във всичките онези топли легла, достигайки до същия онзи тръпнещ миг на началото? Човешките клетки се подменят на всеки седем години, но очевидно вътре в атома съществува странна непоследователност. Сякаш Господ Бог е пожелал вселената да се променя всеки миг. (Ах, Боже, мили Боже, честити приятелю от моето детство, никога няма да те забравя, макар някои да приказват ужасни

неща. Говорят, че розовите прозорци в катедралите са символ на вагината.) Твоите крака, изложени толкова открито, сякаш си в бански костюм, копнеят да се окъпят в кехлибарените оттенъци на чувствения огън. Добре, давай. Цвърчейки и пукайки, буен зеленикав пламък мята език настрани, роден от стаилата се В някой чвор на цепеницата смола, и оранжевите сенки по тавана оживено се разлюляват в буен танц. Започвай.

— Помниш ли, по време на медения ни месец, как от капака на нафтовата печка се образуваше голям розов прозорец на тавана?

— Ъ-хъ. — Брадичката ти се снижава към коленете, петите ти прилепват към тялото, всичко е компактно прибрано. Няма кой знае какво за припомняне, поне за теб, може би. Изтекла, засъхнала кръв, неудобства от всякакъв вид. — Беше студено за юни.

— Мамо, какво е било студено? Какво каза преди малко? — пита момиченцето, изговаряйки ядно всеки звук, твърдо решена да не позволи на думите да се плъзнат по езичето ѝ и да излязат толкова разкривени, че ние да се разсеем.

— Една къща, в която татко и аз стояхме веднъж.

— Тофа не ми харесва — обажда се момиченцето и мята на пода половин сандвич, намазан с горчица.

Ти го вдигаш и с красиво, сериозно изражение на лицето питаш:

— Не е ли странно? Не изяде ли преди малко още някакъв с горчица?

— Тофа го мразя — настоява момиченцето. То е на две години. За него езикът е като кубчета с картинки, безразборно разхвърляни наоколо — пресяга се и хваща каквото му попадне.

— Ето. Може да вземе моя. Дай ми неговия. — Подавам моят хамбургер, ти го взимаш, а то го взима от теб — няма и намек за благодарност. Повече не се чуват хвалебствия за моя героизъм, затова че съм доставил неделната вечеря, че съм ти спестил труда. Каква лукава прозорливост — ти усещаш. Усещаш онова, което аз усещам, че ти знаеш, защото досега съм таил надежди да пренасоча енергията ти към по-емоционални изживявания. Ние усещаме всичко помежду си, всяка наченка на чувство или мисъл, съществуваща или несъществуваща. Колко отегчително. Да ухажваш жена си отнема десетократно повече усилия, отколкото да завоюваш едно напълно невежо момиче. Огънят се размърдва, разклащайки изгорелите

остатъци от вестник, върху които в по-бледо сиво се забелязват сенките на мастиленото им послание. Ти прибираш краката си и ги прикриваш обратно под полата. С цвъртящ звук, подобно на въздишка на изнемошляла от пламъците цепеница, бебето изсмуква последните остатъци от биберона си, пуска го на пода и, обладано от неприятното усещане за лоша шега, надава рев. Егоистичната му уста е зейнала широко. Деликатната мембрана на неговата удовлетвореност се е разкъсала. Ти го взимаш и ставаш. Обичаш бебето повече от мен.

Кой би си помислил, че след като кръвта веднъж е текнала, между нас няма да бъдат премахнати всички бариери, че ти няма всеки следващ път чудотворно да се прераждаш отново в девица? Стройна, красива, озадачаваща, усамотена и непристойно благовъзпитана.

Ние слагаме децата да спят, едно по едно, в обратен ред на раждането им. Аз съм безгранична търпелив, патриархален, добър. Но ти знаеш, все пак. След това двамата наблюдаваме как хартиените пликове и картонените кошнички пламват върху дишащата възглавница от въглени, четем, гледаме телевизия, ядем бисквити, и какво ли не друго, все едно. Наближава единайсет. За един кратък, изпълнен с трепетно очакване миг ти заставаш до леглото по бикини, оправяйки нощницата си. О, закръглени, бели, сладки, налети овали. В леглото ти четеш. За Ричард Никсън. Той те е омагьосал. Ти го ненавиждаш. Знаеш как е победил Джери Вурхис, как е превърнал в мъченица госпожа Дъглас, как е играл покер във военноморския флот, макар да е бил квакер^[2], знаеш всеки негов сатанински трик, всяко мерзко пренагаждане. О, Боже мой. Защо не оставим бедният човечец да си легне. Никой от нас не е съвършен.

— Хей, хайде да гасим лампата.

— Чакай. Той тъкмо отправя обвинение срещу Хис. Много странно. Тук пише, че е действал почтено.

— Сигурен съм, че е така. — Протягам се към копчето на лампата.

— Не. Чакай. Само да довърша тази глава. Сигурна съм, че нещо ще стане накрая.

— Скъпа, Хис е бил виновен. Ние всички сме виновни. Заченати в момент на похотливост, ние умираме без да се покаем. — Едно време моите натруфени слова ласкаеха себелюбието ти.

Лежа опрян до твоя превит гръб. Разделя ни ефирната материя на нощницата. Ти четеш, обърната на другата страна — стар трик за заспиване. Виждам страницата през бретона ти, остра и бяла като ръба на кристал. Ненадейно тя изчезва. Книгата се е изплъзнала от ръката ти. Ти си заспала. О, колко хитър номер. Ама че хитрина. В тъмнината аз разсъждавам. Да, хитрина, фаровете на преминаващи от време на време коли плъзгат ветрила от светлина по стените и тавана ни. Големият розов прозорец се очертаваше през изрязаните във вид на цветче отвори на капака на черната нафтова печка, която държахме В центъра на стаята. И когато пламъкът на свещта примигваше, широката мека звезда около заключения по средата кръг се раздвижваше и залюляваше, като че ли бе отпечатана върху копринен плат, нежно подръпван или едва развяван от вятъра. Бе с цвят на леко размита кръв. Ние плащаме скъпо и прескъпо с кръвта си в името на нашите мирни, спокойни домове.

На сутринта, за мое облекчение, ти си грозна. Понеделнишката бледа, мъждива светлина по време на закуската те обезцветява, изважда наяве петната по кожата ти, пресушава краската на твоята пълнота, хавлията върху теб те превръща на омърляна в петна торба, поклащаща се печално и неутешимо. Кожата между гърдите ти е унило жълта. С кафе в ръка аз се наслаждавам на твоята безжизнена сивота. Всяка бръчка и болнаво петно по теб са облекчение и отмъщение. Децата мрънкат. Тостерът прегаря филиите. Седемте години са износили тази жена до неузнаваемост.

Мъжът — той отива с уверена крачка на работа, бори се за правото да съществува, движи се по острия режещ ръб на живота с допустимата от закона скорост. Извън домашната бъркотия, спокойствие, мекушавост, слабохарактерност — в сърцето на града. Неговата сила е във волята. В печеленето на пари. В жонглирането с абстрактни понятия. В задвижването на машини. О, тези бездушни, непонятни удоволствия от работата!

Връщам се у дома с глава, набъбнала от разсъждения за машини. Техническата страна на въпроса би ми отнела седмици, за да ви обясня възникналия неочакван проблем за разрешаване, изпречил насреща ми. Прехвърлям изрази и числа през цялата тягостна вечер. Ти ми сервираш вечеря като сервитьорка — дори не точно и като

сервитьорка, понеже те познавам прекалено добре. Децата ме докосват плахо, подобно на стърчаща високо горе мачта на антена, чиято височина е непонятна за тях. Малко по-късно се унасят в дрямка и отплават в далечното царство на сънищата. Ние оставаме будни в атмосфера на спокойно паралелно съжителство. Моите мисли продължават хронически да се въртят около същите прави ъгли на същите проблематични вериги от същия професионален проблем. Ти шумолиш с книгата за Никсън. По някое време изчезваш горе до банята. Тръбите на водата за ваната започват да къркорят. В главата ми най-сетне се е появила грешката в системата. Аз я разнищвам оттук-оттам. Тя се заплита. Напрягам се пак. Нещата се закучват. Чувствам се замаян, с натежала от безброй цигари глава. Обикалям безцелно из стаята.

Неочаквано бивам изненадан и повдигам глава, когато точно в десет, вероятно нарочно си избрала този момент, ти пристигаш при мен с целувка, лъхаща на паста за зъби, все още влажна, по момичешки свежа и тръпнеща от нетърпение. А важната поука от тази история е, че очакваният подарък не е никакъв подарък и просто не си заслужава труда да бъде поднасян.

[1] Джеймс Джойс (1882–1941), ирландски писател, станал световноизвестен с романа си „Юлисис“ („Одисей“). Бел.пр. ↑

[2] квакер — член на религиозна секта, за чието верую са характерни дългите периоди на мълчалива медитация и молитви. Бел.пр. ↑

3. КРЪВОДАРЯВАНЕ

Мейпълови бяха женени Вече от десет години, което сега изглеждаше цяла Вечност.

— По дяволите, мамка му — сопна се Ричард на Джоан, докато пътуваха към Бостън, за да дадат кръв. — Пет дни в седмицата минавам по този път и сега отново трябва да карам по него. Направо кошмарно. Аз съм изтощен. Изтощен съм емоционално, душевно и физически, а тя дори не ми е леля. Тя дори не е и твоя леля.

— Пада ми се някаква братовчедка — отвърна Джоан.

— Да го вземат дяволите. Всяка проклета твар в Нова Англия ти се пада някаква си там братовчедка. Нима трябва да прекарам остатъка от живота си в непрекъснати усилия да ги спасявам всичките?

— Я стига — изрепчи се Джоан. — Тя може да умре. Срам ме е от теб. Направо нямам думи.

Казаното подейства като леден душ. За момент гласът му стана неочаквано хрисим и извинителен.

— Ами, щях да съм безобиден както Винаги, ако снощи бях имал възможност да дремна поне малко. Пет дни в седмицата аз скачам от леглото и излизам през Вратата на бегот, минавайки със залитане покрай млекаря, и когато е дошъл единствения ден от седмицата, през който не е необходимо да карам ония прокълнати изчадия на неделно училище, ти ми уреждаш среща на трийсет мили от вкъщи, за да ме изцедят като лимон.

— Само че не бях аз онзи, който снощи стоя до два часа, кълчейки телеса с Мерилин Бросман — отвърна Джоан.

— Ние не сме кълчили телеса. Ние играхме съвсем благоприлично туист под ритъма на „Хитове от четирийсетте“. И недей да си мислиш, че съм бил толкова захласнат, че да не забележа как влюбено се гледахте с Хари Саксън зад пианото.

— Не сме били зад пианото, бяхме на пейката. И той просто ми говореше, защото ме съжaliaва. Всички там ме съжaliaват. Можеше

поне да оставиш и някой друг да изтанцува един танц с Мерилин, дори само за пред хората.

— За пред хората, значи — повтори след нея Ричард. — Да, точно такъв е манталитета ти.

— А няма не е така! Бедните семейство Матюз, или какви бяха там, изглеждаха направо ужасени.

— Матисън ли? — конкретизира той. — Да наистина, това вече е нещо сериозно, Защо ли изобщо канят такива идиоти на събиранията?! Ако има нещо, което истински ми е противно, това е жена, поставила ръка на колието си, поемаща дълбоко въздух. Помислих, че нещо се е затъкнало В гърлото ѝ.

— Те са изключително приятна, благовъзпитана, млада двойка. Онова, с което те дразнят е, че тяхното присъствие ни показва в какво сме се превърнали ние.

— След като си толкова заинтригувана от разни дребни дебелащи като Хари Саксън, защо тогава не се омъжи за някой такъв? — подметна той.

— О, Боже — рече Джоан със сдържано спокойствие и отвърна поглед от него, зазяпвайки се втренчено през прозореца към бързо пробягващите очертания на бензиностанцията. — Ти си просто отвратителен. Това, твоето, дори не е поза.

— Поза, за пред хората, Исусе Христе, каква роля се опитващ да играеш? Ако не е Хари Саксън, тогава ще е Фреди Ветър — само разни джуджета. Снощи всеки път, когато поглеждах към теб, и ти се превръщаше в „Принцесата на росата“, заобиколена от нейните тумбести гъби.

— Ти си прекалено абсурден — заключи тя. Ръката ѝ, видимо „трийсетгодишна“, със суха, загрубяла от пране кожа и изпъкнали зеленикави вени, смачка цигарата в пепелника на арматурното табло. — И не мисли, че си толкова непроницаем и лукав. Дори си много елементарен. Мислиш си, че можеш да ме натрапиш на някой друг мъж, за да се измъкнеш с Мерилин и да си останеш с чиста съвест.

Нейното толкова точно разшифроване на стратегията му накара лицето му да пламне. Той отново почувства аромата на косата на госпожа Бросман, докато притискаше бузата си в нейната, и сред копнежа на своето уединение вдъхна от парфюма зад ухото ѝ.

— Знаеш ли, права си — отвърна той. — Само че аз просто искам да ти намеря мъж, отговарящ на твоите представи. По този начин ще остана напълно лоялен.

— Да не говорим повече — предложи тя.

Надеждата му да превърне истината в шега бе обредна на провал. Бяха отхвърлени всички възможности дори и за най-деликатни бъдещи загатвания от подобен характер.

— Всичко е заради това твое самодоволство — обясни най-сетне той, говорейки с глух, безстрастен тон, сякаш ставаше дума за събитие, коментирано от двойка скучаещи, напълно незаинтересовани ученици. — Твоето самодоволство е онова, което е наистина нетърпимо. Нямам нищо против твоята глупост. Вече съм се научил да живея и с твоята безполовост. Но такова нечувано самодоволство горката Нова Англия — предполагай, че то, ни е било необходимо, за да положим основите на страната, и все пак... в епохата на страстите това е чисто безочие.

Той я изгледа с килната назад глава и леко присвити очи. Неочакваната се обърна и го погледна. Имаше изумено, но иначе обезпокоително безстрастно изражение, като че ли в някакъв неуловим миг лицето ѝ се бе покрило с тънък пласт непроницаем порцелан, изваял дори и миглите ѝ.

— Помолих те да не говориш — повтори тя. — Сега ти наприказва неща, които ще помня докато съм жива.

Сгромолясал се в непрогледните дълбини на човешкото лекомислие и глупост, с лице, задавено от внезапно нахлула топлина, той се концентрира върху шосето и продължи да кара намусено. Макар да се движеха с шейсет по ненатоварения неделен път — бе минавал въпросното трасе толкова често, че изчисляваше разстоянието му единствено във време — на него му се стори, че се движат толкова бавно, колкото минутната стрелка от една цифра до друга. Бе въпрос на стратегия и достойнство да запази мълчание. И все пак, той не можа да превъзмogne увереността си, че ако изрече само още една сричка и отново ще възвърне нормалното си равновесие, което с всяка следваща безмълвна миля се изплъзваше застрашително неуловимо: Това го накара да попита:

— Как ти се стори Бобчо? — Бобчо беше тяхното бебе. Бяха я оставили снощи, за да отидат на събирането, с температура 39 градуса.

Джоан се пребори с твърдото си решение да не казва нищо, но все пак, чувството за вица се оказа по-силно от злобата.

— По-спокойна е. Носът ѝ тече като река.

— Сладурче — не се сдържа Ричард, — ще ми причинят ли болка? — Бе любопитен факт, че той не бе давал кръв никога досега. Астматичен и с поднормено тегло, Ричард бе освободен от военна служба, а в колежа и сега, в работата му, по-скоро не толкова поради неговата нерешителност, колкото поради неувереността на медицинските служби в неговата персона, той се бе разминавал с даването на кръв. Това бе един от онези тестове за храброст — толкова тривиални и незабележими, че никой никога досега не се бе сещал да го накара да се изправи насреща му.

Пролетта идва плахо в Бостън. Тънка коричка лед бе оковала асфалта около часовниците на паркинга, а въздухът, сивкаво застоял между сезоните, покриваше сградите по протежение на „Лонгуд Авеню“ с пелена от мрачно, мъгляво величие. Докато едва пълзяха нагоре по алеята към входа на болницата, Ричард изнервено попита на глас дали случайно няма да видят краля на Арабия.

— Той е в отделно крило — отвърна Джоан. — С четири от съпругите си.

— Само с четири. Какъв аскет. — Събрал кураж, той потупа рамото на жена си. Не стана ясно дали, под дебелината на зимното ѝ палто, тя бе почувствала допира му.

На рецепцията бяха упътени по един дълъг коридор, покрит с тютюнев на цвят линолеум. Линолеумът се стелеше нагоре и надолу, наляво и надясно, в потаен, непонятно разчленяващ се вид, присъщ за болници, строеж пристройка по пристройка. Ричард си представи себе си и жена си като осиротелите Хензел и Гретел. Птичките ядяха трохите зад тях, докато накрая те не почукаха плахо на вратата на вещицата, върху която с големи букви пишеше „ЦЕНТЪР ПО КРЪВОДАРИЯВАНЕ“. Млад мъж, облечен в бяло, леко откряхна вратата. Над рамото му Ричард зърна — о, ужас! — чифт безтелесни женски крака със събути обувки, изрядно поставени една до друга до някакво легло. Отблясъци от игли и медицински шишета парнаха погледа му. Без да разширява процепа, младият мъж им подаде два дълги формуляра. Седнали един до друг на пейката за чакащи,

припомняйки си инициалите на своите средни имена и прекараните детски болести, господин и госпожа Мейпъл преоткриха себе си в нова светлина. Той потисна с усилие обзелото го желание да се изкикоти, изгримасничи и излъже, както ставаше с него винаги, когато му се налагаше — подобно на адвокат, назначен от Съда да защитава безнадеждна кауза — да представя такива, каквито са, статистическите данни на своето „безсмъртие“. Изглежда в неговия статистически случай имаше и известни смекчаващи вината обстоятелства (като местоживеене, дата на женитба), споделени от изтерзаната душа, пишеща нещо до него със собствената му писалка. Той погледна над рамото ѝ.

— Никога не съм знаел, че си боледувала от магарешка кашлица.

— Майка ми е казвала. Аз не си спомням.

Някаква табла издрънча по далечен под: Чу се скрибуцане на асансьор. Една жена на средна възраст, обилно наплескана с руж и омотана с кожена яка, излезе от кръводарителската врата и пристъпи на място от крак на крак. Крайниците ѝ изглеждаха някак познати. Бяха ги върнали обратно в обувките им. Токчетата на обувките изчаткаха решително и след като обхвана Мейпъллови с предизвикателен син поглед, жената се въртна и изчезна зад ъгъла на коридора. Младият мъж се показва на вратата, държейки чифт хирургически пинсети. Неговата явно неотдавна направена прическа му придаваше вид на чиракуващ бръснар. Той щракна с пинсетите и се усмихна:

— Да ви обслужа ли заедно?

— Да, разбира се.

Предложението само разпали честолюбието на Ричард и го наведе на мисълта, че това приятелче, на което очевидно се налагаше те да поверят безценната си течна субстанция, бе отчайващо по-младо от тях и още имаше жълто около устата. Но когато Ричард, стана от пейката, възмущението му се изпари като утринна мараня на слънце и краката му се размекнаха под тялото му. Вземането на кръвна проба от средния му пръст му се стори най-отвратителното и ненужно протакано до безкрайност физическо общуване с друго човешко същество, изживяно от него досега. Съществува нещо като първоначален контакт, допир, подход, който добрите зъболекари, шлосери и бръснари притежават, но това стажант-докторче не знаеше

нищо за него. Младокът се туткаше неуверено, макар, за компенсация, да бе прекалено груб. Отново и отново брутално непохватният Вампир продължи да дърпа и мачка поморавелия пръст на Ричард В напразни усилия. Малката стъклена капилярна тръбичка си стоеше прозрачна.

— Хич не обича да кърви, нали? — попита стажантчето Джоан.

Непринудено спокойна като медицинска сестра, тя седеше на един стол, до масата със злокобно проблясващи пособия.

— Не мисля, че кръвта му е от много буйните — отвърна тя, — поне не до полунощ.

Парливата шегичка накара Ричард — напрегнат до пръсване от ужас — да се изсмее високо с несдържан глас. Изглежда смехът най-сетне здравата раздруса „полусъсирените“ му коагуланти. Нагоре, по тясното жадно гърло на тръбичката, изпълзя червена струйка, подобно на внезапно прегрял винен термометър.

Стажантчето изсумтя от облекчение. Докато разбъркваше капки от пробата Върху кутийката за анализ, той обясни лениво с провлачен глас:

— Трябваше да имаме тук съд с топла вода, за всеки случай. Вие дойдохте току-що от студеното. Ако само за минута поставите ръката си в гореща вода и кръвта просто ще бликне сама.

— Оригинална мисъл — взе отношение Ричард.

Обаче стажантът вече го бе набелязал за палячо и продължи да приказва спокойно, обръщайки се към Джоан.

— Нуждаем се само от едно малко котлонче за около шест долара и тогава бихме могли да си правим даже и наше собствено кафе. А сега, когато някой донор се нуждае от кафе след манипулацията, се налага да пращаме да донесат, докато държим главата му притисната между коленете. Считате ли, че ще ви трябва кафе?

— Не — обади се Ричард, започнал да ревнува от техния разговор.

— Вие сте нулева — каза стажантчето на Джоан.

— Знам — отвърна тя.

— А той е А-положителна.

— Виж ти, това е много добре, Дик! — обърна се към него тя.

— Да не съм много рядък? — попита Ричард.

Младокът се обърна и обясни.

— 0-положителна и А-положителна са най-разпространените групи. — Нещо в търпеливо наклонената му, ниско подстригана глава, осветена само от едната страна и почти сляла се с ярката предутринна светлина в стаята, рязко напомни на Ричард за дните от едно време, когато се грижеше за поддръжката на батарея телетайпни машини в подобно по размери помещение. До това време, десет часа, километричните ленти, започнали да се нижат от машините още в пет и изсипани на огромни нагънати купчини на пода, когато той пристигаше в седем, щяха вече да са прибрани, сортирани, прилежно подредени и подлепени и той нямаше да има нищо друго за вършене, освен да следи ритмичното появяване на последните новини и да си мисли за прости нещица като кафе. Спомни си колко приятни и спокойни бяха онези часове, когато — господар на своето малко царство — той бе млад и преливащ от неопорочено чувство за отговорност.

Стажантът попита:

— Кой иска да бъде първи?

— Нека да съм аз — обади се Джоан. — Той не го е правил никога досега.

— Истинското ѝ име всъщност е Жана д'Арк^[1] — обясни Ричард, ядосан от явното предателство, толкова демонстративно безкористно и лишено от всякаква самовлюбеност.

Почувствало се неуверено сред своята естествена среда, стажантчето заби озадачен поглед в пода между тях и каза:

— Свалете си обувките и всеки да се качи на една от кушетките — след което добави, — ако обичате.

И тримата се разсмяха, един след друг, стажантът последен.

Кушетките бяха под прав ъгъл една спрямо друга, опрени до две съседни стени. Джоан легна и от ъгъла на виждане на нейния съпруг, се скъси по странен начин. Никога досега той не я бе виждал точно в такава светлина — прилежно сресаната ѝ на кок коса бе толкова трогателна, оголената ѝ ръка — така сребриста и дълга, обутите в дамски чорапи крака — с толкова детски и послушни ходилца. На кушетките нямаше възглавници и лягайки на равната плоскост, той отпусна бавно глава назад. Усещането за летене из въздуха вдъхна кураж на надеждите му, че това нереално приключение скоро ще се прероди в сън.

— Добре ли си?

— А ти? — Гласът ѝ долетя меко откъм гъстите коси по главата. По идеално направения път се усещаше, че я бе срещнала майка ѝ. Той вторачено се загледа в дългата игла, потънала във вътрешната страна на ръката ѝ. Парченце навлажнен памук непохватно разтърка мястото, връщайки го към реалността. Бе си представял, че ще източват кръвта им в метални кутии или шишета, но стажантът, чието дишане сега бе единственият чуващ се в стаята звук, донесе до Джоан нещо подобно на миниатюрна пластмасова торбичка, цялата омотана и овързана. Тялото му прикриваше какво точно прави. Когато той отстъпи назад, един пластмасов шнур, оприличен от Ричард на прозрачна лозова клонка, бе ашладисан към свивката на протегнатата ръка на Джоан, там, където кожата бе полупрозрачна, а едва скритите вени наподобяваха на тънки сини приточета. Бе много нежно и уязвимо място, което в дните на ухажването им тя обичаше да бъде галено. Сега, без видим преход, бледото филизче, присадено там, стана тъмnochервено. На Ричард му се прищя да изкрещи.

Моменталната готовност на кръвта ѝ да напусне нейното тяло го прободеше като физически спазъм. Макар външно само да бе трепнал, устремилата се по маркучето струя му се бе сторила прекалено бърза за неговите възприятия. Бе очаквал някаква видима плавност на потока, но от наблюдението на онова, което ставаше, тъничкото засукано маркуче можеше и да налива кръв в нейното тяло или можеше да е просто крива линия, положена върху маслено платно. Неподвижното положение на главата му придаваше на онова, което виждаше, определена сплеснатост, като в двуизмерно пространство.

Сега докторът се бе обърнал към него и той усети първо лекото нежно бодване на иглата с анестетик, а малко след това и грубото, почти безболезнено нашествие на нещо, приличащо на средно голям пирон. Два пъти момчето не успя да уцели вената. На третия път бързо закрепил успешното присаждане с парче лейкопласт. През цялото време съзнанието на Ричард се носеше някъде надалеч, сред съзвездията по оцапания, напукан таван над главата му. Онова, което му бе сторено, не се поддаваше на никакви разсъждения. Когато докторът се премести настрана и започна тихичко да тананика под носа си, подрънквайки със своите инструменти, Джоан извъртя шия, за да покаже лицето си на

своя съпруг и — обърната наопаки в картината пред погледа му — гротескно му се усмихна.

Двамата лежаха в това положение под прав ъгъл не особено дълго, но минутите се нижеха така, сякаш самите те бяха отгътък стените и реалността се бе смесила с далечното потракване на метални съдове, с приближаването и отекуването на нечий стъпки, с отварянето и затварянето на невиждащи се врати. Излегнал се тук, усещащ само ритмичното безболезнено туптене на пулса отвътре в ръката си, но не проявяващ никакво любопитство към действителната ситуация, той плаваше в някакво небитие, представяйки си как душата му ще полети свободна, след като цялата му кръв бъде източена под леглото. Кръвта на Ричард и Джоан се смесваше на пода, а душите им се плъзгаха заедно по „картата“ на тавана, от пукнатина към пукнатина, от звезда към звезда. Тя прочисти гърлото си и звукът се разнесе като чегъртане, като изхрускало камъче, отчупило се под обувките на скален катерач.

Вратата се отвори. Ричард обърна глава и видя как някакъв старец, плешив и бледен, влезе и се настани на един стол. Бе от онези старци, които се присламчваха към дадена институция, запазвайки си свое неясно дефинирано, но традиционно утвърдено място, Младият стажант изглежда го познаваше, понеже двамата се заприказваха — тихичко, все едно внимаваха да не обезпокоят мистичния съюз на двойката, жертвоготовно легнала заедно. Говореха си за личности и събития, които не означаваха нищо — за Айрис, за доктор Грийнстейн, за отделение Д, отново за Айрис, която бе нахокала стареца неоснователно, за срамът и неудобството от липсата на котлон за правене на кафе, за одумваните чернокожи бодигардове неуморно стоящи на пост с ятагани до леглото на страдащия от глаукома шейх. През замаяното съзнание на Ричард тези теми преминаваха като облаци от импресии, изпъстрени с цветовете на дъгата и неестествено огромни — доктор Грийнстейн с навирен нос и бадемови очи с цвят на бръшлян; Айрис, извисила се на осемдесет фута от земята и мятеща стерилизирани светкавици на гнева. Както в някои теологични трудове се споменава за съществуването на възпроизвеждани чрез пъпкуване божества, многобройни като гънките по недосегаемото теме на Господ Бог, така и тези непостоянни образи натрапчиво се наслаяха един по един върху загнездилата се в съзнанието му мисъл за изтичащата кръв на Джоан и на самия него. Обединени от загубата на едно и също

безценно вещество, те бяха обвързани в непорочен целомъдрен съюз. Това разсъждение само доразви у него тезата, че маркучетата, закачени за тях, вероятно се събираха в едно място някъде извън обсега на зрението. Проверявайки своите вътрешни подозрения, той погледна надолу и наистина видя, че пластмасовото маркуче, закачено за вътрешната страна на ръката му, имаше същия тъмночервен цвят като нейното. Това го накара да се вторачи в тавана, за да разсее усещането за прималяване.

Неочаквано младият стажант прекъсна разхвърляния си разговор и се приближи до Джоан. Чу се скърцане на ножички. Когато той се отмести, зад него се появи жена му, вдигнала оголената си ръка нагоре и притиснала памучен тампон към нея с другата. Без да спира докторът се приближи към Ричард и звукът от режеща ножичка се повтори, но този път в непосредствена близост.

— Гледай сега — обърна се той към възрастния си приятел, — него го подготвих две минути по-късно от нея, а свършиха по едно и също време.

— Това състезание ли беше? — попита Ричард.

Младежът настойчиво намести с непохватни движения пръстите на Ричард върху един тампон и повдигна ръката му.

— Дръжте я така в продължение на пет минути — рече той.

— И какво ще стане, ако не го направя?

— Ще си измърляте ризата. — А на стареца каза: — Онзи ден тук имаше една жена. Всичко бе свършило и тя тъкмо се канеше да си тръгва, когато ненадейно паф!... И цялата предница на хубавата ленена рокля се оплеска. Щеше да ходи на симфоничен концерт.

— И след това се е опитала да съди болницата да плати сметката за химическо чистене... — измърмори старецът.

— Защо аз бях по-бавна от него? — попита Джоан. Повдигнатата ѝ ръка трепна, сякаш от раздразнение или отпадналост.

— Жените по принцип са така — отвърна ѝ младежът. — В девет от десет случая мъжът е по-бърз. Сърцето на мъжа е толкова по-силно.

— Наистина ли?

— Разбира се — обади Ричард. — Недей да спориш с медицинската наука.

— Жената горе, от отделение С — каза старецът, — спасиха ѝ живота след автомобилна злополука и сега чух, че съдила болницата,

понеже не ѝ намерили зъбната протеза.

Петте минути се изнизаха под звуците на подобни бръщолевеници. Вдигнатата ръка на Ричард започна да го наболява. Чувстваше се така, сякаш двамата с Джоан се намираха в класна стая, където никой не им обръщаше никакво внимание или играеха на гатанки и никой не можеше да отгатне последната.

— Сега, ако искате, можете да седнете — каза докторът, — но дръжте тампона на ръката си.

Всеки от тях седна на своето легло, провесвайки тежко крака. Джоан го попита:

— Усещаш ли виене на свят?

— С моето мощно сърце? Недей да говориш глупости.

— Мислите ли, че ще се нуждае от кафе? — попита я докторът.
— Ако искате, да изпратя да донесат?

Старецът се приведе напред в стола си, готов да се изправи на крака:

— Не искам никакво кафе — извика Ричард прекалено високо, което го накара да си представи как заема мястото на Айрис в изпълнените с горчивина и наскърбеност разкази на стареца. „Някакъв прималял глупак долу в стаята за кръводаряване... аз ставам, за да отида да му донеса кафе, а той едва не ми отрязва главата заради това.“ За да демонстрира на момента доброто си настроение и пълно присъствие на духа, Ричард посочи към кръвта, която току-що бяха дали — две квадратни пластмасови банки, здравата издути от съдържанието им — и заяви: — Из моя край, Западна Вирджиния, откъдето идвам, понякога можещ да смъкнеш кърлеж от гърба на куче, изглеждащ по същия начин. — Мъжете го зяпнаха изумени. Дали правилно бе изразил онова, което искаше да каже? Или тия никога досега не бяха виждали човек от Западна Вирджиния?

Джоан също посочи към кръвта:

— Това ли сме ние? Тези мънички възглавнички за кукли?

— Може би трябва да отнесем една в къщи на Бобчо предложи Ричард.

Докторът не изглеждаше съвсем уверен, че това е шега.

— Вашата кръв ще бъде предоставена за нуждите на госпожа Хенрисън — заяви неестествено сковано той.

Джоан го попита:

— Знаете ли нещо за нея? Кога ще я... за кога е предвидена операцията?

— Мисля, че за утре. По график за днес следобед има само отваряне на едно-две сърца. За целта ще са нужни около шестнайсет пинти.

— О... — Джоан бе шокирана. — Шестнайсет... но това е кръвта на цял човек, не е ли така?

— Дори повече — отвърна докторът с величествено махване на ръката, щедро даряващо с информация и освобождаващо от нуждата да се правят комплименти.

— Можем ли да я посетим? — попита Ричард, заради Джоан. („Направо ме е срам от теб,“ бе казала тя; а нещата трябваше да се променят;) Бе сигурен, че ще му откажат.

— Ами, можете да попитате на рецепцията, но обикновено преди сериозна операция като тази, пускат само най-близки роднини. Мисля, че вече сте в безопасност. — Имаше предвид убожданията им, На ръката на Ричард се бе появила малка подутина. Стажантът лепна отгоре ѝ един от ония широки, розово-оранжеви лейкопласти, дето ги има само, по болниците. „Това им е специалността, помисли си Ричард, опаковане. Опаковат човешки вещества преди окончателното им доставяне. Шестнайсет възглавнички за кукли, еднакво импрегнирани и удобни, маршируващи към нечие отворено сърце“: картината моментално задоволи глада му за световен ред.

Той разви ръкава си и се смъкна от леглото. Остана изненадан като видя как, преди краката му да докоснат пода, три чифта очи фиксирано се вторачиха в него — хипнотични, притеснени, готови Всеки момент за скандал. Той се изправи и се изпъчи насреща им. Повдигна крак, за да обуе обувката си, а след това, стъпил на него, обу и другата. После направи няколко потропващи движения от степ — това бе всичко, останало му от уроците по танци, които бе взимал на седемгодишна възраст, пътувайки Всяка събота дванайсет мили до Моргантаун. Направи лек поклон пред съпругата си, усмихна се на стареца и каза на доктора:

— Цял живот хората непрекъснато очакват от мен да припадна. Нямам представа защо. Обаче аз никога не припадам.

Сакото и палтото му му се сториха някак непривични, някак похлъзгави и по-леки, но докато се движеше надолу по коридора,

пространството наоколо го накара да се почувства комфортно. Джоан се движеше до него, запазила смирено, изпълнено е любопитство мълчание. Двамата излязоха навън през големите стъклени врати. От ниско надвисналите сиви облаци тук-там се подаваше по някой сноп студени слънчеви лъчи. Някъде зад тях кралят на Арабия лежеше унесен сред дрогирани съновидения от дюни, а госпожа Хенрисън, подобно на коматозната майка с близнаците, получаваше от стойката до болничното и легло техния идентичен животоспасяващ дар. Ричард сложи ръка Върху разширените от подложки рамене на жена си и вървейки напред, облегнат на нея, ѝ прошепна.

— Хей, обичам те! Много, много, много те обичам.

Романтиката, това е просто неизвестното, неочакваното, неизживяното. Бе необичайно за Мейпълови да пътуват заедно в единайсет часа сутринта. Почти винаги бе тъмно, когато им се случваше да са заедно в колата. Овалът на лицето ѝ стоеше ярко очертан в обсега на периферното му зрение. Тя го наблюдаваше внимателно, готова да поеме волана, ако той ненадейно изгубеше създание. В сумрачната светлина на деня Ричард бе изпълнен с нежни чувства към нея и любопитство към самия себе си, чудейки се колко дълбоко под мислите му се спотайваше скрита черната яма. Не се чувстваше по-различно от обичайното, но от друга страна това, дали човек е в съзнание или в безсъзнание, може би не подлежеше на самонаблюдение. Определено нещо бе взето от него. Той бе по-малко самият себе си с една пинта и не бе невъзможно, подобно на цирков акробат на трапец, спасен от мрежа, да запази формата си в света на светлината и отраженията само благодарение на един-единствен тънък слой втъкани помежду си клетки. И все пак, земята с нейните сигнали, сгради, автомобили и тухли продължаваше да съществува непоклатима като вселената.

Оставиха Бостън зад себе си и той попита:

— Къде да ядем?

— Трябва ли да ядем?

— Моля те, да. Нека те поканя на обяд. Просто като секретарка.

— Аз наистина се чувствам някак си не на място, все едно съм извън закона. Като че ли съм Откраднала нещо.

— И ти ли? Само че какво сме откраднали?

— Не знам. Сутринта? Мислиш ли, че Ив е наясно как да ги нахрани? — Ив беше тяхната бавачка, малко, русоляво момиче от тяхната улица, което точно след година — Ричард бе изчислил — щеше да разцъфне в приказна красавица. Обикновено бавачките се задържаха до три години. Взимаш я в десети клас, наблюдаваш я тихичко отстрани как разцъфтява и тогава, съвсем неочаквано, с края на средното образование подобно на седящ до теб пътник във влака, стигнал до крайната си гара, изчезва от погледа ти, в някое училище за медицински сестри или в свещения брачен обет. А влакът продължава своя път, качва други пътници, докато стане още по-стар и по-дълъг. Мейплови имаха четири деца: Джудит, Ричард младши, нещастният топчест Джон с ангелско лице и Бийн или глезено Бобчо.

— Ще се оправи. Какво ти се иска? Всичките тия приказки за кафе направо ме подлудиха за чашка кафе.

— В заведението за палачинки отгатък „Сто двайсет и осма“ ти сервира кафето преди дори да си помолила за него.

— Палачинки? Сега? Майтапиш ли се? Да не би да си мислиш, че тепърва ще повръщаме?

— На теб повръща ли ти се?

— Не, не точно. Чувствам се някак си безплътен и прекалено разнежен, но това вероятно е самовнушение. Не я разбирам тая работа, да даваш нещо от себе си и все пак, по някакъв начин, да продължаващ да го имаш. От какво е това — от далака или е някакво особено настроение?

— Не знам. Но според теб излиза, че зависи от далака дали човек е простак, нервак, веселяк, така ли?

— Боже, съвсем забравих, че имаме и чувство за хумор. Моето май са го източили в болницата. И все пак, в разсъжденията ми очевидно има известна доза истина. Какви категории бяха хората според темперамента си — сангвиник, флегматик, меланхолик, холерик?

— Не забравяй, че жлъчката е до далака и също влияе на темперамента.

— Щети призная нещо, Джоан. Много си ерудирана. Жените на Нова Англия са ерудирани.

— И безполови — като мен.

— Това е така. Вари ме, печи ме, това е то. — Но в думите му не се таеше никакъв гняв. В действителност ѝ бе напомнил за един техен, по-раншен разговор, за да може споменът оттогава да се съживи, да разсее сегашните дрызги и всичко да бъде забравено. Изглежда номерът бе минал. Ресторантът, където сервираха само палачинки, бе празен и тих по това време на деня. Странна срамежливост бе завладяла и двамата. Присъстваха на среща между кора, които имаха толкова малко общо помежду си, но все пак са достатъчно близки, за да приемат факта без излишни приказки. Развълнуван от петънцето, останало по зъбите ѝ от боровинковата палачинка, той протегна запалена клечка кибрит към цигарата ѝ и каза:

— Беше страхотна в стаята за кръводаряване.

— И защо?

— Защото се държа толкова храбро.

— И ти също.

— Да, но това се очаква от мен, Длъжен съм да бъда такъв. Това е цената, която плащаш, щом като имаш пенис.

— Шшт.

— Знаеш ли, забрави го онова, дето ти го казах, че си безполова. Бях ядосан, не знаех какво приказвам.

Сервитьорката донапълни чашите им с кафе и им остави бележка със сметката.

— И ти обещавам никога вече, ама никога, да не играя туист, ча-ча-ча или шотландски танци с Мерилин Бросман.

— Не говори глупости. Това въобще не ме интересува.

Казаното можеше да бъде прието за разрешение, макар да предизвика странна извратена раздразнителност у него. Това нейно самодоволство — защо не пожела да се бори? Опитвайки се да запази настъпилия помежду им мир, той взе бележката и влагайки артистичност, преструвайки се, че са на среща и че е нахакан, изискан ухажор, каза мило:

— Аз плащам.

Но поглеждайки в портфейла си Ричард видя само един-единствен омачкан долар. Не разбра защо това трябваше да предизвика у него такава ярост, освен може би заради факта, че доларът бе само един.

— По дяволите — изпъшка ядно той, — виж това — и размаха банкнотата пред носа ѝ. — Цяла седмица работя като къртица заради теб и ония ненаситни посерковци и накрая какво остава за мен? Един скапан, смачкан, съдран долар.

Ръцете ѝ се отпуснаха върху дамската чанта до нея. Втораченият ѝ поглед остана прикован върху него и лицето ѝ застина в безчувствена гримаса, покрито отново с порцеланова глазура от обезпокоително спокойствие.

— Ще платим двамата — отвърна тя.

[1] Жана д'Арк (1412–1431) — френска героиня, победила англичаните при Орлеан–1429, изгорена на кладата за магьосничество. Бел.пр. ↑

4. ДВОЙНИ ЛЕГЛА В РИМ

Мейпълови бяха коментирали и обмисляли раздялата си толкова дълго, че това вече им се струваше напълно неосъществимо. Защото разговорите им, все по-амбивалентни^[1] и безпощадни като обвинения, подобно на непрекъснатите нападки, отстъпления, дразги и ласки, непостоянни и същевременно неотлъчно спохождащи ги, довеждаха до все по-силното вплитане помежду им в едно мъчително, безнадеждно и унижително интимно съжителство. А любовната им игра продължаваше да разгаря жаравата на страстта подобно на физиологично изродено, но иначе напълно здраво дете, чиито растеж набъбва пропорционално на липсата на храна. Когато устите им най-сетне замълчаваха, телата им безропотно се сливаха в едно, подобно на две безмълвни армии, претопили се в хомогенна благодарна маса от хора, освободени от абсурдната вражда между двама умопобъркани владетели, Кървящ, осакатен, неколkokратно полаган с дължимата почит в своята гробница, бракът им не можеше да умре. Изпепелени от пламенното желание всеки от тях да напусне другия, да избяга от царството на брачното ежедневие, те заминаха заедно. Предприеха пътуване до Рим.

Пристигнаха през нощта. Полетът бе късен, аерогарата — величествена. Тръгнаха направо, без никаква подготовка, без предварителни планове. И въпреки това, сякаш предизвестени за тяхното пристигане, чевръсти италианци, говорещи перфектен английски, поеха сърчно багажа им, резервираха им хотелска стая по телефона от аерогарата и ги отведоха до един автобус. Изненадващо за тях, автобусът се потопи в очертанията на тъмен селски пейзаж. Няколко прозореца висяха като фенери сред гъстата тъма. Една река внезапно разголи сребърната си гръд. Силуетите на маслинови дръвчета и италиански борове изплуваха покрай тях като призрачни илюстрации от стар латински буквар.

— Мога да се возя на този автобус до края на живота си — каза Джоан на висок глас и Ричард усети леко бодване от спомена за дните,

когато двамата бяха щастливи заедно; тогава веднъж тя му бе признала за сексуалната тръпка, събудила се у нея, когато младият мъж на бензиностанцията, бършейки предното стъкло с енергични, кръгообразни движения, бе раздрусал леко колата, с нея отвърте. От всички неща, които някога му бе признавала, това бе останало в съзнанието му като най-откровеното и дълбоко надникване в тайните на женската душевност, до които тя някога го бе допускала, и които самият той никога не успяваше да докосне, докато накрая се бе уморил да пробва и се бе отказал завинаги.

Все пак му стана приятно да я види щастлива. Това бе неговата слабост. Искаше тя да е щастлива и убеждението му, че ако се разделят той няма да знае дали е щастлива или не, най-неочаквано затръшваше резето на последната врата по пътя към раздялата, след като всички останали бяха широко отворени. После избърсваше от очите ѝ сълзите, пролети по негова вина, пропъждаше всички протести на отчаяние и безнадеждност точно в онзи момент, когато тя се отказваше от всякакви надежди, и тяхната агония продължаваше.

— Нищо не е вечно — отвърна той сега.

— Не ме оставяш да се отпусна дори за минута, нали?

— Извинявай. Отпусни се.

За момент тя се загледа през прозореца, след което се обърна и каза:

— Сякаш въобще не пътуваме към Рим.

— А накъде тогава? — Искаше му се откровено да разбере. Искрено се надяваше тя да му каже.

— Може би обратно към нашето Минало.

— Не. Аз не искам да се връщам там. Чувствам, че сме изминали дълъг път и ни остава още съвсем малко до края.

Тя се загледа навън към тихия пейзаж. Мина доста време преди той да разбере, че тя плачеше. Опита се да се пребори с импулса си да я утеши, макар че вътре в него, душата му крещеше, че това е жестоко и малодушно. Но ръката му, сякаш откъсната против волята му от някаква сила, могъща и неконтролируема като похотта, изпълзя бавно върху нейната. Тя отпусна глава върху рамото му. Забрадената жена от другата страна на редицата ги помисли за младоженци по време на медения им месец и деликатно отмести поглед.

Автобусът се измъкна от провинциалния пейзаж, фабрики и жилищни сгради стесниха магистралата. Внезапно пред погледите им изникна някакъв монумент — масивна, бяла пирамида, окъпана в светлина и гравирана с латински надпис. Скоро и двамата притиснаха лица към прозореца, за да проследят Колизея, очертал се като счупена сватбена торта на здрачния небосклон, докато дребната реликва не се завъртя бавно около оста си и не отплава мълчаливо от пристана на техните погледи. На крайната спирка друга жива верига от ръце и гласове им върна обратно багажа, настани ги в едно такси и ги откара до хотела. Докато Ричард пускаше шестстотинте лири на монети в ръката на шофьора, те му се сториха най-гладките, най-обли и тактично претеглени пари, давани някога от него. Рецепцията на хотела бе на горния етаж. Администраторът бе млад и закачлив. Той произнесе имената им няколко пъти и искрено се учуди защо не са отишли в Неапол. Коридорите на хотела, описан им на аерогарата като второкласен, въпреки това бяха облицовани с розов мрамор. Мраморен под ги отведе до тяхната стая. Това, както и просторната баня, и разкошното виолетово на завесите, заслепиха Ричард и той забеляза сериозния недостатък едва когато администраторът, потропващ доволно с токове — може би заради погрешно дадения голям бакшиш — се бе отдалечил доста надолу по коридора.

— Двойни легла — отбеляза Ричард. Винаги досега бяха спали на единично легло.

— Да го повикаме ли обратно? — попита Джоан.

— Държиш ли на това?

— Не мисля, че е толкова важно. Можеш ли да спиш сам?

— Предполагам. И все пак... — Положението бе деликатно. Чувстваше, че са ги обидили. Докато не се разделяха окончателно, му се струваше неуместно между тях да има дори едва забележима пролука. Ако въпросното пътуване трябваше да доведе до смъртта или излекуването на тяхната връзка (а това бе техен девиз за десети път), тогава в опита за лечение трябваше да има определена техническа „непорочност“, макар че — или по-скоро, точно заради това — в душата си той вече бе обрекъл опита на провал. Възникваше също и особено важния въпрос дали той би могъл да спи без топлината от близостта на нейното тяло, даващо смисъл на съня му.

— Й все пак, какво? — настоя Джоан.

— И все пак е някак тъжно.

— Ричард, недей да тъгуваш. И без това си достатъчно натъжен. Дошли сме тук, за да се отпуснем. Това не е меден месец или нещо такова, това е просто една малка почивка, която се опитваме да си дадем един на друг. Би могъл да идваш и да ме посещаваш в моето легло, ако не можеш да заспиш.

— Ти си толкова мила жена — рече той. — Само дето не мога да разбера защо съм така нещастен с теб.

Бе изричал тази фраза или нещо подобно толкова често преди, че тя — почувствала гадене от едновременните дози мед и жлъчка, пренебрегна изцяло забележката и започна да разопакова багажа с преднамерена ведрина. По нейно предложение излязоха да се разходят из града, макар да бе станало десет. Техният хотел се намираше на търговска улица, представляваща по това време на денонощието редица от спуснати кепенци. В далечния край един осветен фонтан мяташе игриви отражения със струите си вода. Неговите крака, които никога досега не му бяха създавали проблеми, започнаха да го болят. Изглежда — сред мекия влажен въздух на римската зима — обувките му се бяха раздули на места и сега тези изпъкналости се впиვაха в плътта му при всяка негова крачка. Въобще не можеше да си представи защо бе станало така, освен ако не се окажеше, че е алергичен към мрамор. Заради неговите парещи крака намериха един американски бар, влязоха вътре и си поръчаха кафе. Някъде откъм тъгла се носеше боботенето на пиян мъжки американски глас, заглушаван от звучна, неразбираема, женска тирада от оплаквания. Гласът, в действителност, не приличаше чак толкова на мъжки, колкото на женски с удебелен тембър, все едно че излизаше от грамофон, пуснат на по-бавни обороти. Надявайки се да се излекува от завладяващата го тъпа болка, Ричард си поръча хамбургер, оказал се повече доматен сос, отколкото пълнеж. Отвън, на улицата, той купи хартиена фунийка с горещи кестени от един уличен търговец. Възглавничките на пръстите и палците на мъжа бяха черни и обгорени от контакта му с парещата стока. Той енергично замаха с ръка, докато в дланта му не бяха поставени триста лири. В известен смисъл, Ричард нямаше нищо против, че го мамят. По този начин си осигуряваше място в римската икономика. Мейпълови се върнаха в хотела и легнали един до друг на двойните си легла, бързо се унесоха в дълбок сън.

„Значи, предположи Ричард, в тайните дебри на своето подсъзнание, и Джоан също спи добре сама.“ Но когато се събудиха на сутринта, тя му каза:

— Снощи беше невероятно смешен. Не можах да заспя и всеки път, когато се протягах да те побутна, за да те накарам да си мислиш, че си на спалня, ти ми казваше „махай се“ и се отърсваше от мен.

Той се разсмя изненадано.

— Наистина ли? И това съм го правил насън?

— Би трябвало да е на сън. Веднъж даже извика „Остави ме!“. Гласът ти прозвуча толкова силно, че те помислих за буден, но когато се опитах да те заговоря, ти вече хъркаше.

— Ама че глупост. Надявам се да не съм наранил чувствата ти.

— Не. Дори бе освежаващо да гледам как не противоречиш сам на себе си.

Той си изми зъбите и хапна няколко студени кестена, останали от предишната вечер. После Мейпълови закусиха твърди кифлички и горчиво кафе в хотела и излязоха отново из Рим. Обувките му подновиха необяснимото си мъчение. Със своята странна, почти присмехулна загриженост за техните тайни нужди, градът изпречи пред погледите им магазин за обувки. Влязоха вътре и Ричард си купи — от един грациозен като влечуго млад продавач — чифт черни мокасини от кожа на алигатор. Бяха прекалено стегнати с елегантните си форми, но затова пък абсолютно мъртви и не убиваха с такава жива, необуздана енергичност, както другите. След това Мейпълови — тя с пътеводителя на Хачет, а той с американските си обувки в една кутия — тръгнаха надолу по „Виа Национале“ към монумента на Виктор Емануел^[2] — една титанична грамада от стъпала, водеща наникъде.

— Какво толкова велико е направил тоя? — попита Ричард. — Да не би да е обединил Италия или това май беше Кавур^[3]?

— Не беше ли оня смешен малък крал от „Сбогом на оръжията“?

— Не знам. Обаче никой не може да бъде толкова велик.

— Сега разбираш защо италианците нямат комплекси за малоценност. Всичко е толкова грамадно.

Стояха и съзерцаваха двореца Венеция, докато не си представиха как Мусолини гледа намръщено от един прозорец, а после изкачиха многобройните стъпала до „Пиаца дел Кампидолио“ и стигнаха до

конната статуя на Марк Аврелий върху пиедестала на Микеланджело. Джоан отбеляза колко много приличала атмосферата на времето от творбите на Марино Марини^[4] и наистина бе така. Интуицията ѝ бе прескочила триста години. Толкова бе интелигентна. Може би точно затова раздялата с нея представляваше така изискан като замисъл и труден като изпълнение жест. Обиколиха площада. Портите и вратите около тях изглеждаха затворени завинаги, като врати на художествена графика върху кадастрон. Влязоха, понеже страничната порта на църквата „Санта Мария“ в Аракоели беше отворена. Изведнъж откриха, че Вървят Върху заспали хора — човешки барелефи върху надгробни плочи в естествени размери, изтрити почти до основи от хилядите човешки ходила, стъпвали отгоре им. Пръстите на чифт ръце, притиснати към каменните гърди, бяха избледнели до пръстоподобни сенки. Едно лице, оцеляло от изпитанията на Времето зад висока колона, приличаше на жива душа, опитваща да се надигне от почти изличеното си тяло. Само Мейпълови разглеждаха тези барелефи, издълбани върху под, който сигурно някога е бил окъпано във великолепието езеро от мозайки. Другите туристи се трупаха около параклиса, пазещ зад стъклените си витрини зеленикавите останки на някакъв папа — до налъми и църковни одежди — спаружили се до размера на детско телце. Те излязоха през същата странична врата, слязоха надолу по едни стъпала и платиха входна такса, за да видят руините на Римския форум. Ренесансът го бе използвал за каменоломна. Навсякъде се виждаха безразборно разхвърляни счупени колони, предизвикващи силното усещане за перспектива, като при Кирико^[5] Джоан бе очарована от начина, по който съжителстваха птиците и бурените в пукнатините на този експлодирал сън на човешката цивилизация. Започна да ръми ситен дъждец. В края на една пътечка двамата надникнаха зад някаква стъклена Врата и един дребен, униформен човечец с метла изкуцука към тях и ги пусна да влязат в изоставената църква „Санта Мария Антика“. От призрачната сводеста атмосфера лъхаше студено безразличие към божественото, фреските от седми век изглеждаха някак неотдавнашни, нервно изпълнени. На излизане Ричард прочете въпроса в усмивката на метача и тактично притисна една монета в дланта му. Слабият дъждец продължавате кротко да ромоли. Джоан хвана ръката на мъжа си, сякаш търсеше подслон. Неговият стомах започна да го боли — с лека,

дразнеща болка, едва доловима, само колкото да отвлече вниманието му от мъките с краката му. Тръгнаха покрай „Виа Сакра“, през застлани с трева, останали без покриви езически храмове. Болката в стомаха му се засили. Някакви униформени пазачи — старци, застанали тук и там под дъжда като прегладнели гларуси — им махаха към други руини и други църкви, но ролката заслепяваше Ричард и той не виждаше нищо друго, освен отдалечеността му от каквото и да било, което можеше да му послужи за опора. Отказа да влезе в Базиликата на Константин и вместо тора попита за „uscita“^[6] Чувстваше, че повече не може да контролира краката си. Пазачът, усетил че му се изплъзва бакшиш, начумерено насочи към малка врата в съседната телена ограда. Мейпълови вдигнаха резето, излязоха през вратата и се озоваха на навираното възвишение, издигащо се над Колизея. Ричард направи няколко крачки и се подпря на една ниска стена.

— Толкова ли си зле? — попита Джоан.

— Повече от зле — рече той. — Съжалявам. Много е глупаво.

— Не можеш ли да повърнеш?

— Не. Не е такава. — Изреченията му излизаха отсечено, на пресекулки. — Това са просто... някакви спазми.

— Високо или ниско?

— По средата.

— От какво може да се е получило? Да не би да е от кестените?

— Не, според мен, това е просто от... стоя тук, толкова далеко от всичко познато, с теб, без самият аз да знам... защо.

— Да се прибираме ли в хотела?

— Да. Ще ми се да мога да легна.

— Да хванем такси?

— Ще ме измамят.

— Това няма значение.

— Не знам... как се казва мястото.

— Отчасти го знаем. Намира се близо до големия фонтан. Ще погледна в пътеводителя за „фонтан“.

— Рим е... пълен с... фонтани.

— Ричард, нали не правиш всичко това заради мен?

Той се разсмя — беше толкова интелигентна.

— Не съзнателно. Свързано е с... даването на бакшиши... през цялото това време. Наистина ме боли. Непоносимо е.

— Можеш ли да вървиш?

— Разбира се. Хвани ме за ръката.

— Да взема ли кутията с обувките?

— Не. Не се безпокой, скъпа. Това е просто нервен спазъм. Получавал съм ги... като малък. Само че тогава... съм бил по-храбър.

Те заслизаха надолу по стъпалата към централната улица, претоварена от бързо движещи се коли. Такситата, на които махаха, им показваха човешки силуети през задните си стъкла и не спираха. Пресякоха „Виа деи фори Имперiali“ и се опитаха да налучкат пътя за връщане — сред плетеницата от малки улички, към района с фонтана, американския бар, магазина за обувки и хотела. Минаха през пазар за прясна храна. Гирлянди от наденици Висяха от опънати напред навеси. Купища марули лежах на струпани направо върху улицата. Той вървеше вдървено, стъпвайки предпазливо, сякаш болката, която носеше, бе нещо чупливо и безценно. Притиснатата към стомаха му ръка изглежда малко го облекчи. Дъждът и Джоан, свързани по някакъв начин с натиска, който я бе предизвикал, сега се бяха превърнали в натиска, даващ му сили да я превъзмогне. Джоан го придържаше да върви. Дъждът го прикриваше, правеше фигурата му по-трудно забележима за минувачите, а следователно и за самия него, и по този начин притъпяваше болката. Сградите жестоко се редуваха в низходяща и възходяща последователност. По тесен паваж изкачиха един дълъг склон покрай „Банка Италия“. Дъждът спря. Болката, разпростряла се до всеки ъгъл на кухнята под ребрата му, се бе въоръжила с нож и сега започна да сече стените с надежда да се измъкне навън. Стигнаха до „Виа Национале“, на няколко преки под хотела. Магазините стояха затворени с неспуснати кепенци, фонтанът в далечината бе пресъхнал. Той се почувства така, сякаш започва да се накланя назад. Мозъкът му приличаше на клон, кривнал настрани от ствола и решил да бъде това разклонение вместо онова, а след това и по-горното, и по-горното, докато накрая не му бе останал никакъв избор, освен да изчезне В небитието, в хотелската стая Ричард легна на своето легло, наметна се отгоре с палтото си, сви се на кълбо и заспа.

Когато се събуди един час по-късно, всичко изглеждаше по друг начин. Болката бе изчезнала. Джоан лежеше в своето легло и четеше пътеводителя на Хачет Обръщайки се към нея, той я видя променена, както когато я бе видял за първи път сред студената ярка светлина на библиотеката. Само че сега спокойно осъзнаваше факта, че оттогава тя бе дошла при него, за да сподели стаята му.

— Отмина — каза той.

— Ти се майтапиш. Бях готова да извикам доктор и да те карат в болницата.

— Не, нямаше нужда от такива работи. Знаех, че не е чак толкова сериозно. Беше на нервна основа.

— Но ти беше блед като мъртвец.

Струпах се прекалено много различни дразнителни, фокусирани в една точка. Предполагам, че форумът ми е повлиял потискащо. Тукашното минало е толкова угнетяващо. А и болките в краката също ме притесняваха.

— Скъпи, ти си в Рим. От теб се очаква да си щастлив.

— Сега вече съм. Хайде. Сигурно си умряла от глад. Да отидем да хапнем нещо.

— Сериозно ли говориш? Толкова ли добре се чувстваш?

— Напълно. Всичко мина. — И с изключение на приятно напомнящото парене в стомаха, излекувано още с първата хапка милански салам, наистина бе така. Мейпълови отново се впуснаха в обиколка из Рим и — в този град от стъпала, възвишения, разгъваща се перспектива, от изобилстващи с прозорци стени в цвят сепия и розова охра, от постройки, толкова просторни, че човек се чувстваше в тях като под небето — двойката се раздели. Не физически — рядко им се случваше някой да изпусне погледа на другия. И все пак, най-сетне, двамата бяха разделени. И те го знаеха. Подобно на дните на тяхното ухажване, бяха станали вежливи, закачливи и тихи един към друг. Жизнените сокове на брака им пресъхнаха като престаряла, силно избуяла лоза, чието скрито в земята стебло е било съсечено още при засаждането ѝ от стария градинар. Те вървяха ръка за ръка сред привидно еднотипните фасади на сгради, които — при по-внимателно наблюдение — се разчленяваха на напълно различни стилове и епохи. В определен момент тя се обърна към него и каза:

Скъпи, сега знам какво не е било наред при нас. Аз, съм класическа, а ти — бароков.

После двамата пазаруваха, гледаха, спаха, ядоха. Седнал насреща ѝ в последния от ресторантите, който — подобно на оазис от ленени покривки и ароматни вина — бе съхранил спомена за онези отдавна отминали елегични дни, Ричард видя, че Джоан бе щастлива. Нейното лице, освободено от напрегнатостта на очакването, излъчваше спокойствие и ведрина. Жестовете ѝ бяха откраднали нещо от флиртуващата ирония на младостта. Тя бе живо заинтригувана от всичко наоколо. А гласът ѝ — докато се бе привела напред, за да прошепне забележката си за една жена с красив мъж на съседната маса — бе бърз и припрян, сякаш въздухът, който дишаше, бе разреден и олекнал. Тя бе щастлива. Усетил ревност от нейното щастие, той изведнъж изпита неохота при мисълта, че трябва да я напусне.

[1] амбивалентен — двойствен, едновременно силно привличащ и отблъскващ. Бел.пр. ↑

[2] Виктор Емануел — италиански крал (1936–1946), абдикирал. Бел.пр. ↑

[3] Камило Бензо ди Кавур (1810–1861) — италиански държавник, водач в движението за обединение на Италия. Бел.пр. ↑

[4] Джанбатиста Марино Марини (1560–1625) — италиански поет. Бел.пр. ↑

[5] Джорджо Кирико — /1888–1978/, италиански художник. Бел.пр. ↑

[6] uscita (итал.) — изход. Бел.пр. ↑

5. НА ГРАЖДАНСКИ ПОХОД ПРЕЗ БОСТЪН

Движението за граждански права оказваше здравословен ефект върху Джоан. Майка на четири деца от крайните квартали на града, тя се връщаше късно нощем от часовете по пасивна съпротива в Роксбъри със зачервени бузи и пламтящ поглед, изгаряща от нетърпение да обясни новите си познания, докато сладичко отпива „Бенедиктин“.

— Този грамаден мъж в гащеризон...

— Негър? — попита съпругът ѝ.

— Естествено, този грамаден мъж с много изискан речник ни каза, ако някъде организираме протестен поход, особено пък ако е на Юг, да пуснем мъжете негри от външната страна на колоната, защото било важно за тяхното его да могат да ни защитят. Разказа ни за една нюйоркиска модна дизайнерка, която отишла до Селма и казала, че може да се погрижи сама за себе си. Впоследствие започнала да приказва с офицер от конната полиция. Накрая той я помолил да се прибере вкъщи.

— Мислех си, че обичаш конната полиция — рече Ричард.

— Само абстрактно. Не лично. Не трябва да правиш нищо в рамките на движението от позицията на отделната личност. Чрез общуването с него тя е дала възможност на полицаите да почувстват презрението.

— И по този начин е блокирала желанието му за по-нататъшно общуване?

— Не се подигравай. Всичко е много психологическо. Мъжът ни каза, че ония, които искат да участват, трябва да са наясно с личните си мотиви, независимо от това колко отвлечени са те от идеята, и да си наложат да се абстрахират от тях. Попаднеш ли веднъж в похода трябва да се простиш със своята самоличност. Толкова е изискано, толкова красиво...

Никога досега той не я бе виждал в такава светлина. На Ричард му се стори, че стойката ѝ се подобри, тялото ѝ се наля, кожата ѝ стана

по-лъскава, косата ѝ избуя и доби блясък. Макар че през тези дванайсет години брак самият той живееше в редуващи се цикли на апатия и възраждаща обновление, сега просто не можеше да повярва на този първичен изблик на красота.

В нощта, когато тя се върна от Алабама, бе три часа сутринта. Той се събуди и чу как външната врата хлопна зад нея. Бе сънувал успоредник в небето, който — по някакъв начин — беше и метеор. Притихналата в мрак къща бе сякаш разделена на четири от неговите четири спящи деца, сложени в леглата с повече от обичайна бащинска грижовност. Бе се уловил да им говори за Мами като за отлетял надалеко дух, невидим и безплътен, отишъл да живее във вестниците и телевизионните приемници. Малкото момиченце, Бийн, бе избухнало в сълзи. Сега духът затвори вратата и се заизкачва по стълбите. След малко влезе в неговата спалня и се строполи на леглото.

Той включи лампата и видя загорялото ѝ лице, покритите ѝ с пришки пети. Чехлите ѝ бяха оплескани с оранжева кал. В продължение на три дни бе живяла на кока-кола и сушени кайсии. Не бе ходила до тоалетна шестнайсет часа. Летище Монтгомъри било жива лудница — монахини, доброволни социални сътрудници, студенти по теология, търсещи място из самолетите за Северните щати, Били във въздуха, когато чули за госпожа Луицо.

— Можеше това да си ти — обвини я той.

— Аз стоях в група през цялото време — отвърна тя. После попита виновно: — Как са децата?

— Добре. Бийн плака, понеже си помисли, че си вътре в телевизора.

— Видя ли ме?

— Родителите ти се обадиха от пъпа на географията, за да ми се похвалят, че май те били видели. Аз лично не съм; Единственото, което гледах, бяха Абърнати и Кинг и как техния мазник казва „Точну т’ка. Кажи им го, човече. Т’ва е истината.“

— Не си ли сега гадняр? Беше много вълнуващо, само дето всички бяхме толкова уморени. А ония чернокожи девойчета само припадаха. Един психиатър ми обясни, че са получили психически срыв.

— Какъв психиатър?

— Всъщност, те бяха трима и учеха за психиатри във Филаделфия. Взеха ме под свое покровителство. Нещо такова.

— Обзалагам се, че са. Моля те, лягай си. Много съм уморен от майчинството.

Тя посети четирите ъгъла на горния етаж, за да провери всяко от спящите деца, и връщайки се, се съблече в тъмното. Махна от себе си бельото, което бе носила седемдесет и два часа, и Застана сияеща. За съннения мъж в леглото това приличаше на визитация и той се почувства така, както би се чувствал възрастен човек, посетен от ангел — преизпълнен едновременно с обожание и негодувание пред това пищно доказателство за по-добри неща.

Тя говореше по радиото — обръщаше се към местни групи. По гаражи и супермаркети Ричард виждаше как го сочат с пръст и го именуват „нейния съпруг“. Тя помагаше да се организират митинги, на които енергични млади негри се присмиваха и ругаеха аплодиращата ги тълпа от предградията. Ричард се чудеше на спокойствието на Джоан пред публика. Свенливостта ѝ си оставаше вътре в нея, но този път се бе превърнала в някакъв вид оръжие, сякаш учението за ненасилие ѝ даваше сили. Когато се обаждаше по телефона на някой увъртащ, лъжлив местен посредник във връзка с кампанията за честно разпределяне на квартирите, гласът ѝ ставаше странно твърд и прекалено категоричен — черти, напълно неизвестни досега на нейния съпруг. Той стана ревнив и раздразнителен. Често се улавяше как на разни събирания спори във връзка с Конституционното решение за щатските права, за злата участ на африканската независимост, за оплетените исторически събития около Преустройството^[1]. И все пак, тя имаше и известни неприятности, когато се опитваше да го убеди да отиде с нея на поход в Бостън.

Той обеща, макар че не можа да схване съвсем точно целта на този поход. И наистина, мозъкът му, сякаш обработен хирургически, бе изцяло лишен от способността да вярва на „хората“, класифицирани като такива в най-общ аспект.

Походът бе през април. Тази сутрин Ричард се събуди с температура. Бе погълнал нещо чуждо в себе си и тялото му оказваше съпротива. Джоан предложи да отиде сама. Като че ли нещо много важно за неговото достойнство, за техния брак, бе поставено на карта,

и той се отказа от предложението. Денят, развиделяващ се с облаци, според прогнозите бе предвиден за слънчев, и той носеше летен костюм, който обгръщаше горещата му кожа в хлъзгава безтегловна нереалност. От една аптека по пътя купиха някакви хапчета, замислени да се „взривяват“ вътре в него през дванайсет часа. Паркираха близо до къщата на леля й на площада „Луисбърг“ и взеха такси до „баш квартирата“ на похода — спортна площадка в Роксбъри. Безчувственият гръб на ирландския шофьор излъчваше неодобрение. Таксито бе отклонено от пътя от полицаи. Мейпълови слязоха и тръгнаха надолу по широк, кафяв булевард е подредени от двете му страни бръснарници, обушарски работилнички, пицарии и Клубове на приятелството. На площадките пред къщите и по стъпалата безцелно се мотаеха Негри, примигващи и мърморещи си един на друг, като че ли някаква грамадна, изнемошляла конспирация бе определила местоположението на всеки един от тях и след това се бе сгромолясала.

— Прекрасна архитектура — рече Джоан, сочейки към крива странична уличка, нео-Георгиевска дъга, самотно увиснала сред голямото градско униение.

Макар тя да претендираше, че знае къде се намира, Ричард не бе особено сигурен дали се движат в правилна посока. И тогава, точно пред тях, той видя, пръснати като разни абсурдни предмети, с каквито гениалният Дали обозначава перспективите си, отдалечаващите се черни групички от белокожи свещеници. В далечината огнените светлини от бурканите на полицейски коли проблясваха до суетяща се тълпа. С приближаването им отнякъде се материализира група цветнокожи момичета, изглеждащи като гигантки с бухналите си прически. Едно от тях носеше вишневочервен ластичен клин и златни сандали на божествен виночерпец, и държеше притиснат до ухото си транзистор, настроен на WMEX^[2].

Под тихите звуци на музиката всички те заедно се изсипаха на игрището, заобиколено с ограда.

По омачканата трева зад ограждението се мотаете многохилядна пъстроцветна тълпа. Полюшващи се над множеството от глави плакати рекламираха църкви, братства, училища, градове. Продавачи на дребни лакомства създаваха неочакваното усещане за карнавал. Почувствал се

изведнъж в свои води, Ричард си купи пакетче фъстъци и се огледа наоколо за познати — сякаш бе на игрището от своето детство.

Но Джоан първа видя познат.

— Боже мой — стресна се тя. — Онова там е бившият ми психоаналитик. — В периферията на някакви Унитаристи^[3] стоеше закръглен, отпуснат мъж с обезпокоения поглед на пекар, надничал в прекалено много пещи. Джоан се обърна и понечи да тръгне на другата страна.

— Не го потискай — рече й Ричард. — Да отидем при него и да се държим естествено и нормално.

— Прекалено е неудобно.

— Но оттогава са минали години. Ти си излекувана.

— Ти не разбираш. Никога не можеш да се излекуваш от това. Просто преставаш да ходиш и толкова.

— Добре. Ела насам. Мисля, че видях един мой човек от харвардския отдел в „Плато Данте“.

Но дори докато спореха, тя едва забележимо пристъпваше към нейния психиатър и сега двамата бяха уловени от притегателната сила на погледа му. За момент той се начумери и после тръгна към тях с твърда решителност. Ричард не го бе виждал никога досега. Ръкувайки се с него, се почувства като торба с мръсни анекдоти.

— Мисля, че се нуждая от доктор — откачено изтърси той.

Другият мъж веднага измъкна, като кама от ръкава, жива усмивка.

— Така ли? — Всяка негова дума изглеждаше безценна.

— Имам температура.

— А-ха. — Психиатърът се обърна разбиращо към Джоан. Лицето му изразяваше искрено съчувствие. — Значи той продължава да те наказва.

— Но той наистина има. Проверих термометъра — лоялно отвърна тя.

— Искате ли един фъстък? — попита Ричард. Предложението излъчваше такава символика и бе с толкова прозрачни намерения, че той остана шокиран, когато другият мъж си взе един фъстък, схруска го грубо и после го задържа продължително.

— Вие сам ли сте тук или с някого? — попита Джоан. — Чувствам необходимост от груповата сигурност.

— Ела да се запознаеш със сестра ми. — Командата прозвуча странно на Ричард — думата „сестра“ приличаше по-скоро на психоложки жаргон, евфемизъм за „метреса“.

Но отново нещата се оказаха по-прости, отколкото изглеждаха. Неговата сестра бе замесена от същото тесто. Червендалеста и набъбнала като бухнал козунак, тя гледаше самоуверено над околните с властен, орлов поглед, и носеше на ревера на груб зелен костюм голяма колкото чинийка за кафе значка с инициали SCLC. Ричард си пожела костюма — изглеждаше топъл. Денят продължаваше да е мрачен и хладен. Нещо странно, може би от последователните „експлозии“ на антихистаминовите хапчета, ставаше вътре в него, карашо го да се чувства изискано издължен. В главата му се бе загнездила халюцинацията, че Съдбата го е нарочила да прелъсти тази жена. Тя се усмихна сияещо и каза:

— Моята дъщеря Труди и нейната най-добра приятелка Каръл.

Бяха момичета на около шестнайсет, само с един размер по-малки кости, отколкото женските. Труди бе направена от същия семеен сладкарски пълнеж и имаше същия стрелкащ се поглед. Каръл бе семпла, деликатна и трогателна. Горните ѝ зъби представляваха неясно сиво петно във формата на скоба, а ръцете ѝ бяха безпомощно свити около нейната оскъдна гръд. Върху бяла блузка тя носеше само тънка синя жилетка, разкопчана.

— Ти си замръзнала — каза ѝ Ричард.

— Да, така е — отвърна тя и между тях възникна Взаимна симпатия, породена от това кратко, съдържано потвърждение. Тя добави: — Дойдох, понеже пиша учебно задание.

— Тя пише някаква история за профсъюзите — добави Труди и се изсмя неприязнено.

Момичето потрепери.

— Помислих си, че това тук може би е същото. Профсъюзите не са ли излизали на демонстрации? Гласът ѝ, навлажнен от препятствието на скобите, се разнесе като ситни дисперсни капчици сред здрачната сивота на въздуха.

Сестрата на психиатъра каза:

— И само какво ги карат да учат тези деца в наши дни! Какви книги им дават да четат, мили Боже. Учителят им по английски им дал „Тропика на Рака“! Взех я и прочетох една страница, а Труди взе, че ме

успокои, „Всичко е наред, мамо, учителят каза, че е трансценденталист^[4]!“

На Ричард му се стори по-малко вероятно, че ще я прелъсти. Чувството му за реалност се разположи удобно в гнездото от топлота и сърдечност, което тези хора му предоставиха. Той предложи да купи на всички ядки. Съзнанието му се разголи и изживя насладата от присъствието на толкова много негри, удоволствието от потапянето в лъскавите сенки на техните кожи. Той щастливо се понесе сред звуците на техните остри, сардонични подсвирквания и неясна реч, търсейки продавача на лакомства. Момичетата и майката на Труд бяха приели радушно предложението му: Психиатърът и Джоан бяха отказали. Тълпата бе оформена от полюшващи се групички. Ричард махна на пастора на една църква, чието неделно училище посещаваха неговите деца, намигна на някакъв прогресивен певец, познат му от телевизията, изглеждащ помръкнал и изгубен в себе си, придоби каменно изражение, Минавайки покрай дългокос младок, пазен от полицията и надянал на врата си плакат с надпис „МАРТИН ЛУТЪР КИНГ — ИНСТРУМЕНТ НА КОМУНИСТИТЕ“, и потупа един висок, плешив мъж по рамото — „Помниш ли ме? Дик Мейпъл от «Плато Данте» Б-плюс.“

Мъжът от отдела обърна бледото си лице и напрегнато го изглежда през очила е диоптър. Бе шокиращо — имаше много състарен вид.

Походът бавно започваше. Камиони и полицейски коли се появяваха и изчезваха на входа на игрището. Досадни млади семинаристи се опитваха да организират тълпата в редици. От мегафоните се носеха гъгнещи неразбираеми съобщения. Името на Мартин Лутър Кинг се носеше като призрачна мътва из района на игрището — ту тук, ту там, ту заглъхващо, ту оживяващо. Слънцето стоеше като прогорено петно върху облаците. Каръл хрупаше от ядките си и потреперваше. Ричард и Джоан спореха дали да маршируват под знамената на Денвър заедно е психиатъра или с унитарияните, понеже баща ѝ беше такъв. На края това нямаше никакво значение. Кинг невидимо зае място в челната група пред тях. В далечината камион, натоварен с пеещи жени, тръгна бавно напред, далечен ъгъл на тълпата започна да скандира „На чия страна си ти, момче?“ и те потеглиха.

На „Кълъмфъс Авеню“ всички бяха подредени в редици по десет и Мейпълови бяха разделени. Джоан се оказа между нейния психиатър и един масивен, печален африканец, украсен с племенни белези, маратонки и потник с емблемата на Харвардската атлетическа асоциация. Ричард откри, че е в края на предната редица, с Каръл до него. Мъжът зад него, гледащ високо напред либерал, го настъпи така жестоко по петата, че цепна мокасина му отзад и той трябваше да извърви трите мили през Бостън с хлопаща обувка, тътрейки крайник по земята. Ричард бе роден в Западна Вирджиния, близо до границата с Пенсилвания, и не можеше да свикне с Бостън. За десет години бе опознал някои от районите му, но все още се изненадваше от бързо сменящите се форми и очертания, в които тези райони се преплитаха. По протежение на няколко преки те маршируваха между излъчващи ведрина постройки, от чиито най-горни прозорци висяха знамена и плакати с надписи „КРАЙ НА СЕГРЕГАЦИЯТА“ и „ОСТАВКА ЗА ГОСПОЖА ХИКС“. След това колоната зави наляво и Ричард се движеше покрай Симфони Хол, под чиито правоъгълен свод често се бе пренасял в мечтите си сред тучните поляни на Брамс и по високите омайни зъбери на Щраус. Ей на този ъгъл се бе появявал с Джоан, Орфей и Евридика, когато и двамата бяха студенти. А в онзи ресторант, десетилетие по-късно, той и тя, всеки по на четири питиета, бяха решили да не се развеждат тази седмица. Новата сграда за бракоразводни дела, по-висока и някак по-крехка от която и да било друга постройка, Следваше отвисоко всеки завой от пътя им, ту изплувайки пред лицата им като мираж, ту скривайки се зад гърбовете им като спомен. Дългокрако, енергично, цветнокожо момиче от групата за сигурност, облечено в оранжева пожарникарска мушама, предвождаше тяхната редица и пляскайки с ръце, викаше две-три строфи от текста на някаква песен за свобода. Подобни песни ечаха по цялото километрично протежение на похода, застъпвайки се и заглушавайки се една друга. „На чия страна си ти, момче, на чия страна си ти... като дърво, вкоренено в земята, нас няма да ни мръднат никога оттук... и моята малка светлинка ще свети над Бостън, моята малка светлинка...“ Денят продължаваше да е хладен и без сенки. Вестниците, които той бе напъхал под сакото си, за да му държат топло, постоянно се смъкваха и изхлузваха. До него Каръл се бе свила в малката си жилетка, стиснала краищата ѝ на гърдите си, но — сякаш

изпаднала в захлас — неможеща да я закопчае. Зад него Джоан, ведро застанала между своята самоличност и свръхего, пристъпваше дръзко напред махайки с ръце и изнасяйки навън една след друга балетните си пантофи в уверена разтворена крачка.

„... нека тя да свети, лека тя да свети...“

Не бе за вярване, но те прекосяваха пътна детелина, издигнат в небето бетонен арабеск опразнен от коли. Хилядите им стъпки, сякаш шепнеха техните послания. Градът се прозина под тях. Походът нямаше нито начало, нито край, които Ричард можеше да види. Вътре в него, треската се бе превърнала в тънко драцено по стъкло върху стените на кухнята, издълбана от „взривяващите се“ хапчета. Парче от вестник се измъкна от крачолата му и се понесе из въздуха. Лекуван неосезаемо, мотивиран до крайност, крачейки по кривата на детелината, той се Чувстваше приобщен към едно неудържимо извисяване.

— Накъде вървим? — попита той Каръл. — Вестниците писаха, че към градската градина.

— Отмаля ли?

Сивите ѝ скоби свенливо промениха усмивката ѝ.

— Огладнях.

— Хапни фъстъци. — Имаше още няколко останали в джоба му.

— Благодаря. — Тя си взе един. — Не е нужно да се държиш толкова бащински.

— Да, но ми се иска. — Чувстваше се странно екзалтиран и възбуден, сякаш бе предопределен да роди. Искаше му се да сподели това усещане с Каръл, но вместо това я попита: — В твоето проучване за работническото движение чувала ли си нещо за Моли Мъгуирз^[5]?

— Не. Какви са били тези — стачкоизменници или платени шпиони на работодателя?

— Мисля, че или са били каменовъглени миньори, или гангстери.

— О, Не съм проучвала нищо преди Гампърз^[6].

— Мисля, че постъпваш разумно. — Потискайки желанието си да ѝ каже, че много я харесва, той се обърна и погледна към Джоан. Беше красива, в стила на постер, със загледани далеко напред сини очи и пеещи разтворени червени устни.

Сега те минаваха под офис сгради, по които, подредени като пеперуди, се виждаха залепените за стъклата физиономии на секретарки и зъботехници. На Площад „Копли“ вкаменили се минавачи чакаха цяла вечност, за да пресекат улицата. Покрай Бойлстън се чу недоволно ирландско мърморене. Той покри Каръл с тялото си. Неорганизираното пеене стана по-дръзко. Градската градина започваше да се пълни. Достолепни Статуи — Чанинг, Костюшко, Кас, Филипс^[7] — стояха изправени под зеленината на дърветата. Пресъхналото сърце на Ричард изпука като отворена стара книга. Колоната зави наляво и започна да се сгъстява сама в себе си, да се хваща за ръце, да търси човешка топлина. В блъсканицата той загуби Джоан от погледа си. После забеляза, че вървят през тревата към трибуната и първите капки дъжд, пробождащи като игли, зашибаха лицата и ръцете им.

— Беше ли нужно да стоим и слушаме, всичките тия смотани речи? — попита Ричард. Най-сетне бяха тръгнали към вкъщи. Чувстваше се прекалено зле, за да кара и сгушен в подгизналия си, хлъзгав костюм, се бе свил до парното. Чистачките на предното стъкло сякаш проскърцвала „сво-бо-да, сво-бо-да“.

— Искях да чуя Кинг.

— Нали го слуша в Алабама?

— Бях прекалено уморена, за да го слушам там.

— А тоя път чу ли го? Не беше ли прекалено плоско и грубо?

— Малко. Но това е без значение.

Белият ѝ профил излъчваше ведрина. Тя подмина отдясно един камион с ремарке и по прозореца и изплющяха струи вода, сякаш бяха аплодисменти.

— Ами този, Абърнати. Господи, ако той е Йоан Кръстител, то аз съм Ирод Велики. „Дук ’то французите не си утидът във Франция, дук ’то ирлан’ците не си утидът в Ирландия, дук ’то мексиканците не си утидът в...“^[8]

— Стига.

— Не ме разбирай погрешно. Нямах нищо против да говорят демагогщини. Но това, което ме възмути, бе оная отвратителна, отегчителна, долнопробна имитация на митинг на възраждането, „Точну т’ка. Кажи им го, човече. Т’ва е истината.“

— Гърлото ти е много зле. Не мислиш ли, че трябва да спреш да го ползваш?

— Как можа да ме разпънеш на този кръст? Как можа да накараш своя нещастен болен съпруг да стои с часове под ледения дъжд и да слуша тия отегчителни, тъпи безсмислени речи, които, на всичкото отгоре, ти вече си ги слушала, така или иначе?

— Не мисля, че речите бяха нещо кои знае какво. Но, все пак, беше важно, че ги изнесоха и че хората слушаха. Ти, Ричард, беше там и сам видя всичко това.

— Ах, каква сила. А само каква вяра. „Т’ва е то“.

— Ти си много болен.

— Точно така. И ти знаеше, че съм. Затова исках да си тръгнем. Дори твоят смотан психиатър си отиде. Приличаше на подгизнала тулумбичка.

— Той си отиде заради момичетата.

— Каръл много ми хареса. Тя ме уважава, въпреки цвета на кожата ми.

— Не трябваше да идваш.

— Трябваше, и още как. По някакъв начин ти успя да превърнеш цялата тая глупост във въпрос на чест. Това бе твоето сексуално отмъщение.

— Защо не престанеш вече...

— „Дук’то източногерманците не се върнат обратно в Източна Германия, дук’то люксембургците не се приберат обратно в Люксембург“...

— Моля те, престани.

Но той не можеше да престане и дори след като се прибраха вкъщи и тя го сложи в леглото, под обезпокоителните погледи на децата, гласът му продължаваше да бръщолеви неразбрано. „Дали е дубре, господарке,... има двойна бронхопневмония, ни се притесняйте, шъ гу опра’им.“

— Притесняваш децата.

— „Не ми убръщайте внимание, д’ца. Само да мо’ех да си почина малко под сянката на бананата, да отпусна тия стари кокали... Почивка, т’ва е истината!“

— Тати е малко болен — обясни Джоан.

— Ще умре ли? — попита Бийн и избухна в сълзи.

— Туй то — рече той, — „по няк’ва нещастна случайност духът ми тря’а да се възнесе, и да ме погребат до дървото, та да мога да чувам пеенето и банджото, и събирането на памука... а може дори и белите господари от голя’та къща да отронят някоя скромна сълза за... моята клета душа.“ — Той почти плачеше. Непонятна слабост го бе обзела в леглото, като че ли наистина току-що бе дал нов живот, живот на този глас, глас ридаещ за внимание от глъбините на угнетеността. Високо зад прозореца късното следобедно небе се проясняваше след отминалата буря. Сред топлината на леглото Ричард си затананика нещо и веднъж започнал, изхлипа след малко: „Господарке! Господарке! Вие хич не тревожи се! Стари Том ще види и следващ изгрев!“

Но Джоан беше долу, говорейки с, твърд безкомпромисен тон по телефона.

[1] Преустройството — периодът след Гражданската война (1867–1877), през който реорганизациите в Южните щати довеждат до бурното им развитие и обединяването им в съюз. Бел.пр. ↑

[2] WMEX — известна музикална радиостанция. Бел.пр. ↑

[3] Унитариянец — човек, който отрича светата троица. Бел.пр. ↑

[4] Привърженик на идеалистическата философия, терминът означава лежащото извън пределите на познанието. За Кант — трансцендентното е „нещата в самия теб“. Бел.пр. ↑

[5] Моли Мъгуирз — тайно общество на ирландско-американските миньори в Източна Пенсилвания (1865–75), противопоставяло се на потисническите индустриални условия с груба сила. Бел.пр. ↑

[6] Самюел Гампърз (1850–1924) — американски профсъюзен лидер, роден в Англия. Бел.пр. ↑

[7] Уилям Елъри Чанинг (1780–1842) — американски религиозен водач; Тадеуш Косцюшко (1746–1817) — полски генерал и патриот; Луис Кас (1782–1866) — американски политик и дипломат; Уендъл Филипс (1811–1884) — американски аболюционист (борец за освобождение на негрите в САЩ). Бел.пр. ↑

[8] героят подражава негърска реч. Бел.пр. ↑

6. ВКУС НА МЕТАЛ

Металът, по принцип, няма вкус. Неговото присъствие в устата се възприема като наказание, като бич за плътта, като категорично НЕ за останалите вкусове. Когато Ричард Мейпъл, след трийсет години на внезапни прищракващи болки, нащърбени краища и епизодични изваждания, се принуди да „облече“ всичките останали му кътници и да сложи мостове на местата на извадените, златото разнесе неприятен хлад по бузите му и изрядната му загладеност маскира всички дупки и неравности в неговата уста, старателно покривайки релефа на местата, познати толкова детайлно на езика му. В петъка на последното укрепване той отиде на скромно парти. Докато опитваше различни питиета, имащи почти еднакъв вкус, се раздвояваше между усещането, че ту е малко по-малко самият той (истинските му зъби бяха изстъргани до корен), ту малко повече. Смяната на тоналностите, Проникващи в черепа му при всяко затваряне на челюстите, съответстваше, може би, на кристалната яснота, завладяла съзнанието след приемането на друга религия. Той виждаше хората, около себе си в нова светлина — с една отчетливост на зрението, която, подобно на картина през обектива на, фотоапарат, бе много детайлна и ограничена в рамката на окуляра. Можете да вижда само един човек наведнъж и не след дълго установи, че фокусира много по-рядко погледа си върху своята съпруга Джоан, отколкото върху Елинър Денис, дългокраката жена на продавача на общински облигации.

Отчетливостта на фигурата на Елинър отчасти се дължеше и на юридическата подробност, че тя и съпругът ѝ бяха „разделени“. Това бе станало неотдавна. Неговото отсъствие от партито бе забележимо. През своя житейски път, който тя описваше като дълга поредица от мъчителни преживявания, Елинър бе възприела безсрамното обществено поведение да превръща личните си катастрофи в публични шеги. Само че тази вечер вълнението ѝ бе неправилно изтълкувано. Непрекъснато се ослушваше, сякаш очакваше да чуе някакво ехо, което го нямаше тук, и нервно кръстосваше и прекръстосваше крака.

Краката ѝ бяха хубави, живи и толкова дълги, че когато след полунощ започна истинската веселба, тя запретна късата си пола и ритна трегера на касата на една врата. В същото време домакинът балансираше с чаша вода на челото си. Демонстрирайки стойка на глава, Ричард по погрешка се изтърколи напред и изненадан от своята отпуснатост, си помисли, че това бе ироничния коментар за плътта му, направен от неговите нови метални зъби. Целият бе изтъкан от тленна материя, разядена от годините, с изключение на онези звезди в главата му, на онова необозримо полярно струпване, появило се в зенита на неговото бавно завъртане.

Съпругата му отиде при него с лице, ясно и безизразно като циферблата на часовник. Бе станало време да си ходят. А нямаше кой да откара Елинър. Тримата, заедно с домакията, пременена с големи обеци-халки и омърляна с кафе пола-панталон, отидоха до вратата и откриха, че навън бушува снежна буря. Поне доколкото можеше да долови окото, отвсякъде в притихналата виолетова нощ се сипеха снежинки, блъскайки се една в друга, за да си проправят път надолу.

— Бог да ни благослови, всичките — рече Ричард.

Домакията предположи, че трябва да кара Джоан. Ричард я целуна по бузата и опита на вкус метала на горчивата ѝ обича, след което се намести зад кормилото. Колата му беше чисто новичък „Корвер“ — дори не би си и помислил да повери управлението ѝ на някой друг. Джоан изпъзля на задната седалка с пуфтене, за да подчертае физическото неудобство, а Елинър ведро намести палтото си, една книга джобен формат и краката си на мястото до него. Двигателят избръмча, подскочи и оживя. Ричард се чувстваше великолепно. Бе удобно подплатен отвсякъде — Елинър беше до него, Джоан — отзад, Бог — отгоре, пътят — отдолу. Силно падащият сняг мятеше брилянтни, експлозивни хризантеми срещу светлините на колата. На едно малко възвишение гумите леко забоксуваха. Чу се слаб стържещ шум, като чегъртане върху шушляк.

Сред уютния сумрак на купето, осветено само от зеленото мъждукане на спидометъра, Елинър — щедро показала коляно, запrikaзва най-сетне за своя изоставен съпруг.

— Просто си нямате представа — рече тя. — Вие двамата сте толкова далече от тези неща, че нямате абсолютно никаква представа на какво са способни мъжете. И аз самата не предполагах. Не бих

искала да съм нелюбезна — с него преживях девет разумни години брак, дори не бих си и помислила да го наказвам с ограничени почасови посещения на децата, както постъпват някои жени, но... този мъж! Знаете ли докъде стигна нахалството му и какво ми каза? Каза ми, че когато е с друга жена, понякога затварял очи и си представил, че това съм аз.

— Понякога — отбеляза Ричард.

— Скъпи, съзнаваш ли, че пътят е хлъзгав? — попита жена му зад него.

— Това е от блясъка на фаровете — отвърна ѝ той.

Елинър кръстоса и прекръстоса крака. За момент половината от бедрото ѝ блесна на интимната зелена светлина. Тя продължи:

— Ами тези негови пътувания. Питам се, защо винаги в един и същи град пуска емисии на общински облигации. По едно време започнах да съжалявам кмета — мислех, че ще банкрутират. Сега, когато погледна назад, виждам колко съм била добра — толкова ангажирана с децата и къщата, винаги на телефона — да говоря с доставчика, с водопроводчика или газовата компания, опитвайки се да подготвя навреме ремонта на кухнята за Деня на благодарността, когато неговата загубена, тъпа майка идваше да ни посещава. Поне веднъж на ден ми се е налагало да острия ножа за месо. Слава Богу, тази фаза от живота ми вече е минало. Когато аз отидох при майка му, предполагам, за съчувствие, тя ме попита много възмутено „Какво си направила на моето момче?“ Тогава с децата си направихме сандвичи с риба тон и това беше първият Ден на благодарността, който ми е бил приятен. Честна дума.

— Винаги имам проблем с превключването на втора — каза ѝ Ричард.

— Скъпи — обади се Джоан, — нали знаеш, че приближаваме оня ужасен завой?

— Трябва да видиш моя свекър как аранжира месо. Клъц, клъц. Направо кръвта ти изстива.

— На моя рожден ден, моят рожден ден — натърти Елинър, ритвайки неумишлено радиатора, — копелдакът беше с неговата кукличка на ресторант и после ми каза, каза ми най-официално — мъжете просто са невъзможни — каза ми, че поръчал торта за десерт. С това бил засвидетелствал уважението си към мен. В нощта, когато

ми призна всичко това, сякаш настана края на света, а аз трябваше да се смея. Попитах го дали не ги бе накарал в ресторанта да сложат и свещички на тортата. А той ми отвърна, че се бил сетил за това, обаче не бил събрал достатъчно кураж.

Откликналия смях на Ричард застина във въздуха, когато колата внезапно поднесе на завоя. По средата на предното стъкло се бе появил тъмен, прав силует и той се опита да го отстрани от пътя си, но автомобилът отказваше да се подчини на кормилото и вместо това се приближаваше все по-близо, сякаш привлечан от магнит, към телефонния стълб, който упорито продължаваше да стои по средата на стъклото. Стълбът бързо се уголеми. Изведнъж малките трески, нацърбени от кънките на работниците по поддръжката, станаха рязко отчетливи в ярките лъчи на фаровете, след което се разнесе кух удар — изненадващо недвусмислен и навеждащ на мисълта колко нелепо бе станало Всичко. Все още невярващ на сетивата си, Ричард почувства как внезапно застива и разбра, макар съзнанието му да бе обвито в дебела пелена от безразличие, че се бе случило нещо, за което В другото свое превъплъщение щеше горчиво да съжалява.

— Кретен — извика Джоан. Гласът ѝ се разнесе до самото му ухо. — Хубавата ти нова кола. Елинър, добре ли си? — попита тя. С надигащо се безпокойство в гласа тя отново попита: — Добре ли си? — Звучеше като гълчене.

Елинър се засмя, тихичко и притеснено.

— Добре съм — отвърна тя. — Само дето изглежда, че не мога да си мърдам краката. Предното стъкло до главата ѝ се бе превърнало В паяжина от светлини, като експлодирала звезда.

Или радиото бе Включено преди това, или само се бе Включило сега, защото наоколо се носеше мека, мечтателна музика от някакво място отвъд времето. Ричард я идентифицира като една от Хенделовите сонати за обой. Усети, че колената го наболяват с тъпа болка. Елинър се бе изхлузила напред и изглежда не можеше да откърстоса краката си. Неочаквано тя изхленчи. Джоан попита:

— Скъпи, не съзнаваше ли, че се движиш прекалено бързо?

— Аз съм много тъп — отвърна Ричард. Върху тях се стелеше музика и сняг и той си представи как сонатата за обой започва да се чува отзад напред, как те отскачат от телефонния стълб и потеглят

отново по пътя за вкъщи. Незначителните разстояния до техните домове, само до преди малко измервани в минути, бяха се вледенили и превърнали в нещо огромно и несъизмеримо.

Използвайки ръцете си, Елинър откъстоса крака и се облегна на седалката с изправен гръб. Запали си цигара. Със скърцащи колена, Ричард излезе от колата и се опита да я избути назад. Каза на Джоан да стане от задната седалка и да седне зад кормилото. Движенията им бяха вдървени, непохватни. Телата им ту се появяваха в светлите конуси на лъчите, ту изчезваха в тъмнината, фаровете все още светеха, само че лъчите им се бяха усукали навътре, един към друг. „Корвет“-ът имаше кухня преднича двигателят му бе отзад. „Муцуната“ му, наподобяваща безстрастна физиономия на насекомо, бе безнадеждно огъната около стълба. Буферът бе захапал дървесината като долна челюст. Докато Ричард буташе, а Джоан натискаше газта, колелата напразно свистяха във въздуха. Спокойната, приютила ги в пазвата си нощ се простираше навред около тях, над и отвъд снега. Не се виждаше никаква светлинка на прозорец, станала свидетел на тяхната злополука.

Джоан, която имаше гражданско-съзнание, попита:

— Защо не идва никой да ни помогне?

С глас, изпълнен с горчив опит, Елинър отвърна:

— Тоя стълб го удрят толкова често, че сигурно е само досадна неприятност за живеещите наоколо.

— Прекалено съм пиан, за да се явя пред полицията — обяви Ричард. Забележката увисна в нощта с ненова отчетливост.

Някаква кола мина наблизо, забави ход и спря. Смъкна се стъклото на прозорец и се чу уплашен мъжки глас:

— Всичко наред ли е?

— Не съвсем — отвърна Ричард. Остана доволен от куража си — макар и в шоково състояние, бе намерил точния израз.

— Мога да откарам някой до телефона. Прибирам се от игра на покер.

„Лъже, помисли си Ричард, иначе защо му е да го казва?“ Лицето на момчето имаше замъглената бледност на сексуално изтощен. Стараейки се да придаде тежест на всяка дума, Ричард му каза:

— Един от нас не може да се движи и ще е по-добре... аз да остана с нея. Ако можете да откарате жена ми до някой телефон, ще ви

бъдем безкрайно благодарни.

— На кого да позвъня? — попита Джоан.

Ричард се поколеба между партито, от което си бяха тръгнали, тяхната бавачка вкъщи и съпругът на Елинър, който живееше в един мотел на „Сто дваисет и осмо шосе“.

— На полицията — отвърна момчето вместо него.

Както Ифигения^[1], спасила попадналата в безветрие флотилия при Аулис, така и Джоан сега влезе в колата на непознатия — един ръждясал червен „Меркурий“, за да ги избави от споходилата ги зла участ. Колата изчезна сред снега, започнал вече да се разкашква. Бурята се бе оказала просто едно внезапно преваляване, една илюзия, подмамена да дойде тук, за да предизвика цялата тая дандания. Дори нямаше да я пишат в сутрешните вестници.

Ричард чувстваше колената си така, сякаш в меката вдлъбнатина под капачките, там където докторското чукче изпробваше рефлексите, някой бе притиснал ледени висулки. Той отново се мушна зад волана и изключи светлините. Изключи и контактния ключ. Цигарата на Елинър проблясваше в тъмното. Макар че организъмът му все още плаваше в алкохол, той не можеше да се абстрахира от вкуса на метал в устата му. Това категорично НЕ.

Нещо много твърдо се бе отрило в него през няколкото гъсти пласта на времето. Веднъж, докато плуваше в прибоя, бе засмукан от огромна вълна. Тонове инертна сила се бяха изсипали отгоре му, обгръщайки го отвсякъде, натискайки го надолу — към дълбините на зелената паст, лишавайки го от собствено тегло. Усилията му не можеха да променят нищо — той бе една нищожна прашинка сред огромната маса на вълната. И във всичко това нямаше никаква омраза. На нея просто й бе все едно.

Опита да се извини на жената, седнала в тъмното до него.

— О, моля те — каза тя. — Сигурна съм, че няма нищо счупено. В най-лошия случай ще покуцукам някой друг ден на патерици. — После се разсмя и добави: — Тая година просто не ми върви.

— Боли ли?

— Не, никак.

— Вероятно си в шок. Студено ти е. Ще пусна парното.

Ричард започваше да изтрезнява. Една безкрайна сивота го обгръщаше отвсякъде. Никога вече неговата кола нямаше да бъде нова,

никога нямаше да дъвче със собствения си емайл, нито пък тя щеше да рита толкова високо с живите си дълги крака. Завъртя контактния ключ и запали мотора. Радиото отново разля меките си звуци — все още на Хендел.

Извъртайки се от ханша нагоре, Елинър се обърна с изненадваща сила и го прегърна. Бузите ѝ бяха мокри. Червилото на устните ѝ имаше вкус на синтетика. Търсейки кръста ѝ, малките овали на гърдите ѝ, той се зарови из дрехите. Бяха все още в прегръдките един на друг, когато въртящата се синя светлина на полицейската кола пропълзя по тях.

[1] Ифигения (гр. мит.) — дъщеря на Агамемнон, предложна от него като жертвен дар на Артемида, спасена след това от богините, превърнали я в своя жрица. Бел.пр. ↑

7. ЛЮБОВНИКЪТ ТИ СЕ ОБАДИ ТОКУ-ЩО

Телефонът извъня и Ричард Мейпъл, който този петък бе останал вкъщи, понеже се чувстваше неразположен, го вдигна:

— Ало?

Човекът от другата страна на линията затвори, без да се обади. Ричард отиде в спалнята, където Джоан оправяше леглото, и рече:

— Любовникът ти се обади току-що.

— И какво каза?

— Нищо. Затвори. Остана изненадан, че е попаднал на мен.

— Може да е била твоята любовница.

С помътняла глава той флегматично долови, че в казаното имаше нещо неестествено. След малко му просветна:

— Ако е била моята любовница, защо тогава ще затваря, след като вдигнах аз?

Джоан изтръска чаршафа и той шумно изплющя.

— Може да не те обича вече.

— Ама че абсурден разговор.

— Ти го започна.

— Добре де, а ти какво би си помислила, ако вдигнеш телефона, когато не очакват да си тук, и отгатък ти затворят? Очевидно той е предполагал, че си сама вкъщи.

— Добре, ясно, разбрах. Като отидеш до магазина за цигари, ще му се обадя и ще му обясня какво е станало.

— Мислиш си, че ще го взема за шега, но знам, че ще стане точно така.

— О, моля те, Дик, стига. И кой е според теб — Фреди Ветър?

— Или Хари Саксън. Или някой, за когото въобще не знам. Някой стар приятел от колежа, преместил се наскоро в Нова Англия. Или може би млекарят. Понякога, докато се бръсна, ви чувам как си говорите двамата.

— Заобиколени сме от цяла сюррия гладни деца. Освен това той е петдесетгодишен и от ушите му стърчат косми.

— Като на баща ти. Ти си много благосклонно настроена към застаряващи мъже. Нали, когато се запознахме, имаше един персонаж на Чосър^[1] около теб. А пък и напоследък си някак прекалено щастлива. Докато вършиш къщната работа на лицето ти сияе една такава, мъничка усмивчица. А, ето я и сега!

— Усмивкам се, защото си просто абсурден — рече Джоан. — Нямам никакъв любовник. Няма къде да го вместя. Моите дни са изцяло посветени на предани грижи към моя съпруг и неговата многобройна челяд.

— А-а, така ли? Значи аз съм тоя, дето те е накарал да имаш толкова много деца? Докато в същото това време ти си копнеела за кариера в модата или във вълнуващия свят на бизнеса. Аеронавтика, може би. Можеше да се окажеш първата жена, конструирала титаниева носова обвивка на ракета или пък да промениш цикличността на фючърсните сделки при житните реколти. Джоан Мейпъл — родена агрономка. Джоан Мейпъл — Дамата на геополитиката. Но омъжила се по погрешка за оня развратен нерез, тази одухотворена, гледаща далеко в бъдещето гражданка на нашата изстрадала, вечно нуждаеща се република.

— Дик, ти премери ли си температурата? Не съм те чувала да бръщолеваш такива глупости от години.

— Не съм бил предаван така от години. Колко гадно само беше това „щрак“. Това отвратително кратичко „щрак“ — сякаш ми рече „познавам жена ти по-добре от теб самия.“

— Било е някое дете. Ако довечера ще каним Мак за вечеря, по-добре е да оздравяваш по-бързо.

— Това е Мак, нали? Оня кучи син. Разводът му дори не е доведен до края, а той звъни на жена ми по телефона. И после се кани да гуляе на масата ми, докато аз се гърча пышкайки и охкайки.

— Аз ще почна да се гърча пышкайки и охкайки. Заболя ме главата от тебе.

— Естествено. Първо ти изтърсвам дечурлигата на главата, обезумял от необуздан нагон за продължение на рода, а след това ти докарвам и менструално главоболие.

— Отивай да си лягаш, а аз ще ти донеса портокалов сок и печени филийки на тънки резени, както едно време ги е правила майка ти.

— Ти си прекрасна.

Докато се напъхваше под одеялата, телефонът отново иззвъня и Джоан го вдигна в коридора на горния етаж.

— Да... не... не... добре — рече тя и затвори.

— Кой беше? — извика той.

— Някой искаше да ни продаде „Световна Енциклопедия“ — извика му в отговор тя.

— Хитро измислено — измърмори той със самодоволна ирония, отпусвайки се на възглавниците, вече уверен, че е бил неточен в преценката си, че не е имало любовник.

Мак Денис беше един добродушен, кротък, глуповат човечец на тяхна възраст, чиято жена — Елинър, му бе пратила документите си за развод от Уайоминг. Той говореше за нея преизпълнен с нежност, сякаш ставаше дума за любима дъщеря, отделена за първи път от него, докато е на младежки лагер, или за някакъв отлетял в небитието ангел, поддържащ въпреки това пряка електронна връзка с презряната земя. „Тя казва, са че преживели няколко приказни бури. Всяка сутрин децата яздели кон, а вечер играели на Поне и после, към десет, лягали в леглата. Здравето на всички било повече от цветущо. Астмата на Ели изчезнала съвсем и сега тя си мисли, че може би детето е било алергично към мен.“

— Трябвало е да се острижеш навсякъде и да се опаковаш в целофан — каза му Ричард.

Джоан го попита:

— А ти как си със здравето? Храниш ли се достатъчно? Мак, изглеждаш ми отслабнал.

— През вечерите, когато не оставам в Бостън — рече Мак, потупвайки се по всички джобове за цигари, — започнах да ям в мотела на „Шосе трийсет и три“. За момента това е най-добрата храна в града, а можеш да гледаш и децата в плувния басейн. — Той се загледа в празните си ръце с обърнати нагоре длани, сякаш съвсем доскоро в тях бе имало някаква изненада. Липсваха му неговите собствени деца — бе може би изненадата.

— И аз свърших цигарите — каза Джоан.

— Ще отида да взема — предложи Ричард.

— И шише битер лимон от магазина за напитки.

— А аз ще забъркам една кана с мартинита — добави Мак. — Не е ли прекрасно — отново да пием заедно мартини?

Бе онзи сезон, в който през деня бе късно лято, а през нощта — ранна есен. Докато Ричард изпълняваше поръчката, вечерта бавно се спусна над града, разпръсвайки наоколо великолепието от неоновите светлини. Болното му гърло го караше да изпитва странното усещане за тайно Приключение. Имаше нещо безразсъдно и лудешко в това той да се намира навън на улицата, след като бе прекарал целия следобед в леглото. Приближавайки дома си, Ричард паркира колата до задната ограда и тръгна пеш през една поляна, застлана с дебел килим от паднали листа, макар че дърветата над главата му все още бяха облечени в шарена премяна. Осветените прозорци на неговата къща изглеждаха златни и идилични. Детските стаи бяха отгоре (лицето на Джудит, по-голямата му дъщеря, премина замислено върху изрязания от прозореца тапет и розовата ѝ квадратна ръчица се протегна, за да намести една кукла на лавицата). Кухнята се намираше точно отдолу. В нейните прозорци, оцветени във флуоресцентна тоналност, се разиграваше беззвучна картина. Мак държеше шейкър за мартини и го изливаше в някакъв съд, скрит от полезрението под рамката на прозореца, който Джоан му бе предложила в протегнатата напред бяла ръка. Чаровно наклонила глава, тя говореше с леко издадени напред устни, което Ричард бе забелязал да прави когато се гледаше в огледало, когато приказваше с родителите си или иначе казано — когато се опитваше да предположи другите към себе си. Онова, което казваше, бе накарало Мак да се разсмее, и ръката му да трепне, (никелираният шейкър бе проблеснал за миг и от него бяха пръснали капки зеленикава течност). Той остави шейкъра и ръцете му — същите ръце, които малко преди това сякаш бяха останали изненадващо празни — се подадоха отстрани на тялото му, протегнати напред. Държейки все още своята чаша, Джоан пристъпи към него и задната част на главата ѝ, пристегната в овален кок, с палави руси кичурчета пръснати по тила ѝ, закри цялото лице на Мак. Виждаха се само очите му — бяха затворени. Те се целуваха. Главата на Джоан бе наклонена на едната страна, а на Мак — на другата, за да могат устите им да се долепят плътно. Грациозната линия на раменете ѝ продължаваше надолу от ръката, уверено държаща чашата във въздуха. Другата ѝ ръка бе около врата му. Зад тях отворената врата на един шкаф

показваше парализирана редица от мукавени кутии, чиито надписи Ричард не можеше да различи, макар цветовете им да подсказваха за тяхното съдържание — захаросаш пуканки, меденки, лучени курабии. Джоан отстъпи назад и бавно прокара показалец по вратовръзката на Мак (с десен на шотландско каре), завършвайки движението с леко бодване в областта на пъпа му, което можеше да означава упрек или съжаление. Неговото лице, бледо и месесто под ярката директна светлина; изглеждаше добродушно весело, но и някак напрегнато. Той приближи главата си към нея с два-три сантиметра: Сцената притежаваше хипнотизиращите забавени движения на подводни действия примесени с влудяващата беззвучна рязкост на телевизионен монтаж, мярнат откъм улицата. Джудит отиде до прозореца на горния етаж без да забелязва баща си, застанал отвън в тъмната сянка на дървото. Облечена в прозрачна нощница в лимонен цвят, тя невинно се почеса под мишницата, докато зяпаше как една нощна пеперуда пърха по мрежата на прозореца. Това накара Ричард да осмисли съдбовната важност на момента и от друг аспект — сякаш тя бе дете, седнало самичко в киносалона, пред чиито поглед в непосредствена близост се разкриваха грозните тайни машинации на живота, които то все още не можеше да осъзнае. В друг кухненски прозорец забравен чайник започна да изпуска пара и да замъглява стъклата с тънка матова пелена. Джоан отново приказваше. Издадените ѝ напред устни сякаш мятаха бързи малки мостчета през скъсяващата се дистанция. Мак замълча, вдигна рамене. Лицето му се навъси, сякаш говореше на френски. Главата на Джоан със смях се отметна назад, свободната ѝ ръка тържествуващо се повдигна нагоре и тя бе отново в прегръдките му. Неговата ръка, с пръсти, разтворени като лъчове на звезда върху малкия ѝ гръб, се смъкна надолу към мястото, скрито от погледа зад ръба на мушамата, където трябваше да е задникът ѝ.

Ричард притича шумно по циментовите стъпала и отвори с ритник кухненската врата, давайки им възможност да се разделят преди да е влязъл. Откъм далечния край на кухнята, по-дребни от деца, те го погледнаха с мъгляви, безизразни лица. Джоан премести димящия чайник, а Мак се дотътри до него да плати за цигарите. След третата доза мартинита сковаността им се разсея и Ричард заприказва, наслаждавайки се на опечалението в дрезгавия си глас:

— Представете си само в какво неловко положение може да изпадне човек. Така, както съм болен, излизам навън в тая гадна нощ, за да донеса на моята, съпруга и на гостенина си цигари, с които те да одимят въздуха и влошат още повече и без това тежкото ми бронхиално състояние и когато се връщам през задния двор, какво да видя? Двамата практикуват Кама Сутра в собствената ми кухня. Все едно да гледаш порно и да познаваш лично актьорите.

— Че кой ти гледа порно в наши дни? — попита Джоан.

— Уф-ф, Дик — измънка стеснително Мак, търкайки бедра с резки, заглаждащи движения. — Беше просто дружеска целувка. Братска прегръдка. Приятелски жест към чаровната ти съпруга.

— Сериозно, Дик — обади се Джоан. — Мисля, че е много подло от твоя страна да стоиш отвън и да шпионираш собствените си прозорци.

— Да стоя отвън! Та аз бях вцепенен от ужас. Това беше истинска травма. Всичките ми сетива бяха парализирани. — Неизмеримо щастие го раздуваше отвътре като цепелин. Душата му се къпеше в дълбока наслада. Силата и уменията подбор на неговите думи го караха да се чувства огромен, а другите двама приличаха на кукли, на хомункулуси, стиснати здраво в палавата му хватка.

— Ние не сме правили нищо — рече Джоан, повдигайки нагоре глава, сякаш за да се извиси над всичко това. Прелестният контур на брадичката ѝ стърчеше напред в напрегната поза, устните ѝ стояха нацупено изкривени.

— О, сигурен съм, че според вашите стандарти сигурно едва сте започнали. Дори не сте имали време да се насладите на поне една от всевъзможните сексуални пози. Да не би да сте си мислили, че повече няма да се връщам? Да не сте сложили отрова в пиенето ми, а пък аз да съм се оказал прекалено жилав и да съм си останал жив, като Распутин?

— Дик — обади се Мак. — Джоан те обича. А ако аз наистина обичам някой мъж, то това си ти. Джоан и аз приключихме с това преди много години, но решихме да си останем просто приятели.

— Я не ми пробутвай ирландските си номера бе, Мак Денис. „Аку н’итина убичам някой мъж, то туй си ти.“ Тия, приятелче, на мен въобще не ми минават. По-добре Си мисли за бедната Елинър, как се

лекува с твоя развод, как ден след ден се подрусва на ония коне и играе поне, докато задника ѝ не посинее...

— Хайде да ядем — предложи Джоан. — Толкова ме изнерви, че сигурно съм изгорила говеждото печено. Честно, Дик, не мисля, че опитите ти да обърнеш всичко на шега могат да те оневинят.

На следващия ден Мейпълови се събудиха кисели и с натежали от махмурлук глави. Мак бе стоял до два, за да се увери, че не е оставил никакви лоши чувства. Обикновено в събота сутрин Джоан играеше тенис в женско каре, докато Ричард забавляваше децата. Този път, облечена в бели панталонки и гуменки, тя се забави вкъщи, за да се накара.

— Направо е лудост от твоя страна да се опитваш да си съчиняваш разни истории за мен и Мак — сопна се тя на Ричард. — Какво се опитваш да прикриеш?

— Мила моя, госпожо Мейпъл, аз го видях — каза натъртено той. — Видях през собствения си прозорец как ти се превъплъщаваш в женски паяк, докато гъделичкат коремчето ти. И къде се научи да флиртуваш така с глава? Беше по-изкусно от движенията на марионетка.

— Мак винаги ме е целувал в кухнята. Това е просто навик, не означава нищо. Сам знаеш колко много той обича Елинър.

— Затова сега се развежда с нея. Предаността му направо граничи с донкихотщина.

— Разводът е нейна идея, много добре ти е известно. Той е изгубена душа. Жал ми е за него.

— Да, и това го видях. Беше като Червения Кръст при Вердюн^[2].

— Това, което ми се иска да разбера е защо си толкова доволен?

— Доволен? Та аз съм смазан.

— Ти просто преливаш от щастие. Виж си усмивката в огледалото.

— А ти си толкова безгрешна, че си позволяваш да си служиш с иронии.

Телефонът иззвъня. Джоан го вдигна и каза, „Ало“. Ричард чу изщракването през стаята. Джоан постави слушалката и се обърна към него:

— Така, ясно. Тя си е мислила, че аз вече трябва да съм на тенис корта.

— Коя тя?

— Ти ще кажеш. Твоята любовница.

— Очевидно беше твоят човек, само че нещо в гласа ти го е предупредило.

— Отивай при нея! — изкрещя внезапно Джоан, избухвайки със същата предизвикателна енергия, караща я в други подобни утрини на махмурлук да отхвърля планини от късна работа. — Отивай при нея като мъж и престани да ме заплиташ в разни интрижки, които въобще не разбирам! Аз нямам любовник! Разреших на Мак да ме целуне, защото беше самотен и пиан! Престани да се опитваш да ме правиш по-интересна, отколкото съм! Единственото, което съм, е една изтощена от работа домакиня, която иска да отиде и поиграе малко тенис с още няколко уморени дами!

Мълчаливо, Ричард донесе от килера със спортни принадлежности ракетата ѝ за тенис, която наскоро бе преплетена. Носейки я в устата си като куче, връщащо се с хвърлената пръчка, той я постави в основата на краката ѝ. Ричард младши, техният най-голям син, жилаво деветгодишно момче, понастоящем вманиачено на тема събиране на картички с Ватман, влезе в хола и станал неволен свидетел на пантомимата, за да прикрие страха си, се разсмя:

— Тате, мога ли да си получа десетачето за изхвърлянето на кошчетата за боклук?

— Мама отива да поиграе тенис, Дики — рече Ричард, облизвайки от устните си привкуса на сол от дръжката на ракетата. — Хайде да отидем всички до супермаркета и да си купим колата на Батман.

— Ура-а — извика хлапето вяло, зяпайки ококорено ту единия, ту другия си родител, сякаш разстоянието между тях бе станало застрашително голямо.

Ричард отведе децата до супермаркета, до детската площадка, а после, за обяд, и до количката с хамбургери. И тези безобидни действия трансформираха остатъците от алкохол и апатичност в тялото му в размекваща умора, толкова чиста и завладяваща, колкото съня за едно бебе. Той закима с внимание, докато синът му му разправяше някаква безкрайна история: „и тогава, тате, от чадъра на Пингвина

изскочи пушек, бял и гъст, и ония, другите двама, със смешните маски, в банката, започнаха я да пълнят с вода, не знам защо, за да я накарат да се пръсне или нещо такова, а Робин се катереше по тия хлъзгави купчини от нещо като половиндоларови монети, за да избяга от водата, и тогава, да видиш, тате...“

Когато се върнаха вкъщи, децата се пръснаха из съседските дворове по същия мистериозен начин, по който в други дни техният заден двор се изпълваше с непознати хлапаци. Джоан се върна от тенис, лъснала от пот и полепнала с червен прах до глезените. Цялото ѝ тяло бе поруменяло от физическите усилия. Той ѝ предложи малко да подремнат.

— Но само това — предупреди го тя.

— Разбира се — съгласи се радушно Ричард. — Срегнах се с любовницата си на детската площадка и двамата задоволихме своите желания на катерушката.

— Марлин и аз бихме Алис и Лиз. Не би могла да е някоя от тях трите — чакали са ме половин час.

Наблюдавани от леглото, сенките на предметите изглеждаха странно къси на ярката следобедна светлина. Една чаша със застояла вода изпускаше по някое мехурче от дъното си и лениво го лепваше до другите. Той я попита:

— Наистина ли мислиш, че искам да те направя по-интересна, отколкото всъщност си?

— Разбира се. Чувстваш се отегчен. Нарочно ни остави сами двамата с Мак. Беше много необичайно за теб, да излезеш навън, когато си неразположен.

— Тъжно е да си мисля за теб, че си нямаш любовник.

— Съжалявам.

— Само че ти си достатъчно интересна и така. Тук, тук и тук.

— Казах, че само ще спим.

В коридора на горния етаж, от другата страна на затворената врата на спалнята, телефонът иззвъня. След четири повторения — ледени копия, хвърлени отдалеко — звъненето спря, без да получи отговор, Настъпи загадъчна пауза, изпълнена с неизвестност. После се чу плахо „трак“, сякаш някой по невнимание се бе ударил в маса, последвано от решителна серия от звуци, настойчиви и жални, които

не спряха, докато не станаха дванайсет на брой. Чак тогава любовникът затвори.

[1] Джефри Чосър (1340–1400) — английски поет, автор на „Кентърбърийски разкази“. Бел.пр. ↑

[2] Вердюн — град в североизточна Франция, място на многобройни сражения по Време на Първата Световна война. Бел.пр. ↑

8. ОЧАКВАНЕ

Около девет и половина и последното дете — Джудит, бе сложено в леглото с целувка за лека нощ, която сега, когато то бе вече на дванайсет и имаше красиво и изразително лице на възрастен, малко го стряскаше в тъмното. Някогашното бебе, бе останало да витае там някъде високо горе над жената с топли устни, в която се бе превърнала неговата дъщеря и това го караше да изпитва неувереност и безпокойство в подобни ситуации. После Ричард слезе долу и се приготви да чака съпругата си. Майка му винаги бе чакала него и баща му, оставяйки къщата да свети до тяхното завръщане от баскетболен мач, от среща по плуване, от среднощна авантюра със счупената кола. Влизайки вкъщи през онези вечери, направо от студеното, момчето бе чувствало майка си като притегателен център на вечното упование — един предпочитан свят на сигурността и постоянството, и това го караше да ѝ завижда за самотните вечери, прекарвани вътре на топло до радиото. Сега, заел нейната бивша роля, той си изпече филийки, изпи чаша мляко, включи телевизора, изключи го, наля си малко бърбън, докато накрая не установи, че не може да задържи погледа си дори върху вестника. Отиде до прозореца и се загледа към улицата, където един все още незаспал, леко поклащаш клони бряст превръщаше светлината на уличната лампа в потрепваща дантела. После се премести в кухнята и се взря в непрогледния мрак на задния двор, където, след ослепителните лъчи на автомобилни фарове и хълцукането на изгасен двигател, трябваше да се появи Джоан.

Когато пристигна поканата, двамата се съгласиха, че тя може да закъснее до единайсет. Но още към десет и половина сърцето му започна да думка учестено, бърбънът влизаше лесно като вода и той неочаквано се озова застанал в една стая, без да си спомня да е влизал вътре. Тази чиния „Пикасо“, бяха избирали заедно във Валаурис. Онези университетски антологии, безразборно наредени по лавиците. Разхвърляните като на бойно поле учебници и играчки, зарязани така след вечерните игри. В единайсет и пет Ричард отиде до телефона и

постави ръка върху слушалката, но почувства, че не може да набере номера, запаметен на върха на пръстите му като музикална фраза. Нейният номер. Техният номер — на Мейсънови. Къщата, която бе погълнала неговата съпруга бе място, където той винаги се бе чувствал комфортно и добре дошъл; къща, много наподобяваща неговата собствена, и все пак, достатъчно различна във всеки един детайл, за да бъде вълнуваща; къща В и която нейната господарка, го бе очаквала гола на първото стъпало за горния етаж — примамващо посрещане, запечатало В спомените му нейните рамене, окъпани в утринното слънце, промъкнало се през прозореца и обагрило всяка фибра от нейната плът в огнена светлина.

Той се качи на горния етаж и надникна при всяко от спящите деца с надеждата, че така ще убие половин час от времето за убиване. Връщайки се долу в кухнята, установи, че бяха изтекли само пет минути и въздържайки се от повече бърбън заради убеждението си, че ще се напие, се опита да се ядоса. Понечи да счупи чашата, но се сети, че после ще трябва да почисти сам и я остави празна на барплота. Сърденето не му се бе отдавало никога. Още като дете бе прозрял, че няма причини да се сърди на никого — имаше само уморени хора, желаещи да се наслаждават на живота, добри души, заспали или будни, затворени сред пределите на вселената, която също, с красотата на всяка своя частица и волната си атмосфера, изглеждаше повече от добронамерена. Вместо това, за да забрави за времето, се опита за плаче, по се получи само смешно сухо сълзливо циврене на самотен мъж. Можеше да събуди децата. Излезе навън в задния двор. През клонаците на храсталака, останали голи, без листа, се загледа в светлините на колите, бързащи за вкъщи от гости, от филми, от срещи. Помисли си, че тази нощ ще разпознае светлините на нейната кола дори преди да са завили по алеята и ослепително да осветят двора. Но мястото продължаваше да е тъмно. Движението по пътя намаля. Той влезе обратно вътре. Часовникът в кухнята показваше единайсет и тридесет и пет. Отиде до телефона и се вторачи в него, озадачен от проблема, който представляваше, от невидимата бариера, която неговите пръсти не можеха да преодолеят. Така пропусна светлините на Джоан, завиващи в двора. Докато погледне натам, тя вече приближаваше към него. Бе излязла от замрялата кола и минаваше под кленовото дърво. Носеше бяло палто. Той отвори кухненската врата, за

да я посрещне, и спонтанно появилия се в него импулс да я прегърне, да я настани в гърдите си като сърце, излязло от обвивката си и после върнало се обратно, му се стори абсурдно старомоден, приет като показан и фалшив от цялостното обезоръжаващо фамилиарничене към жена му.

— Как беше? — попита той.

Тя изпъшка:

— И двамата с усилие намираха думи да довършват изреченията си. Беше страшна мъка.

— Бедните души. Горката Джоан. — Припомни си за своята собствена мъка. — Нали обеща да се върнеш до единайсет.

В кухнята тя свали палтото си и го хвърли върху един стол.

— Така е, но щеше да бъде прекалено грубо да си тръгна точно тогава — и двамата бяха изпълнени с толкова добрина и любов. Бе ужасно разочароващо. Не ми дадоха възможност да се ядосам. — Лицето ѝ изглеждаше зачервено, очите ѝ — прекалено ясни и светещи, пробягнаха покрай неговите към барплота, където стоеше бърбъна.

— Можеш да си го изкараш на мен — предложи той.

— Прекалено съм уморена, прекалено объркана. Бяха толкова мили. Той не ти е сърдит, а тя въобще не може да разбере защо аз трябва да ѝ се сърдя на нея. Може и да съм откачила. Ще ми направиш ли едно питие?

Джоан седна на кухненския стол, отгоре върху палтото си.

— Те са като моите родители — рече замислено тя, — вярват в съвършенството на хората.

Той ѝ подаде питието и подметна:

— Значи, тя не ти позволи да се ядосаш.

Джоан отпи и въздъхна. Приличаше на актриса, току-що слязла от сцената, с жестове, все още наситени с театрална пресиленост.

— Попитах я как би се чувствала тя, а тя ми отвърна, че щяла да се радва, ако съм била спала с него, че ако въобще той трябвало да спи с друга жена, тя предпочитала това да съм аз, че съм щяла да бъда като дар, който тя би му поднесла от любов. През цялото време продължаваше да ме нарича своята най-добра приятелка. Вече цяла година, откакто чувствам тая неловкост помежду ни, и сега, разбира се, знам защо. Цяла година тя се усуква около мен с тая кротка дяволита

безочливост и през цялото това време имаше нещо не наред, което все не можех да разбера.

— Тя много те харесва и ние много сме говорили за твоето поведение. То я ужасява.

— И непрекъснато ми повтаряше да си го изкарам на нея, да ѝ се разсърдя, само че думите ѝ, разбира се, правеха това невъзможно. С този неин успокояващ, уверен глас. Според мен не е чула нищо от онова, което ѝ казах. Виждах я как се концентрира, разбираш ли, как наистина се вторачва в устните ми, но през цялото време си е мислила какво да каже после. Обмисляла е този разговор в продължение на година. Напих се. Не ми давай повече бърбън.

— А той?

— О, той. Той беше откачил. Само говореше за това като за откровение. Очевидно са имали страхотен секс, откакто тя му е казала. Непрекъснато използваше думи като разбиране и състрадание, и как всички ние трябва да си помагаме един на друг. Беше като в църква, а ти знаеш колко силно се разчувствам в църквата ѝ как започвам да плача. Всеки път, когато понечвах да заплача, и той ме целуваше, а после целуваше и нея — абсолютно непредубедено. Мляс, мляс. Ние сме една и съща личност! Тя е откраднала моята самоличност! — Джоан повдигна чашата си с ледени кубчета и — изви нагоре вежди от възмущение. Косата ѝ също сякаш се изправи върху скалпа ѝ. Веднъж му бе разправяла как, когато сгафи някой удар на голф, можела да чуе как косата ѝ започвала да шумоли, докато се надигала от ярост.

— Ти имаш по-гъста коса — рече той.

— Благодаря. Ти трябва да знаеш. Той непрекъснато настояваше да ти се обади по телефона. Все повтаряше неща от рода на „Хайде да викнем и добрият стар Ричард при нас, кучия му син. Така ми липсва, дъртият му прелъстител.“ А аз трябваше непрекъснато да му повтарям, че си останал да приспиваш децата.

— Доста немъжествено.

— Мисля, че си имал достатъчно време да се правиш на мъж.

— Трябваше да ме видиш, докато те чаках. Само притичвах от прозорец на прозорец като някоя кокошка с изгубено пиленце. Бях обезумял заради теб, скъпа. Не трябваше въобще да те пускам при тия ужасни хора — да те поучават.

— Те не са ужасни хора. Ти си ужасен. Просто си късметлия, че не вярват във войната. Те считат възмущението за глупост, за детинщина. И са прекалено обстоятелствени, това е то. Той непрекъснато говореше за някакво по-голямо добро вследствие на всичко станало.

— Ами ти? Във войната ли вярваш или в по-голямото добро?

— Не знам. Бих могла да повярвам на още малко бърбън.

Следващият му въпрос бе много „парещ“, толкова безсрамен в откровението си, че чак опърли езика му:

— А тя, поиска ли аз да съм там?

— Не каза. Не е толкова нетактична.

— Никола не съм я считал за такава — осмели се да отбележи той.

Косата на Джоан сякаш се надигна около главата ѝ. Тя заръкомаха като сопрано.

— Защо не избяга с нея тогава? Защо не избягаш с нея сега? Направи нещо. Не мога да понеса още веднъж едно от ония любовни гнезда, комуни, свободни отношения или каквото и да било там. Те непрекъснато само повтаряха, че трябвало, да се съберем всички заедно, че трябвало да поддържаме връзка. Аз, обаче, не искам да се събирам с никого.

— Но ти си... — започна той.

— Не икономисвай от леда — прекъсна го тя.

— ... това, което искам повече от всичко друго. Беше отвратително, докато те нямаше вкъщи тази вечер. Чувствах се по-ужасно, отколкото можеш да си представиш. — Той говореше много внимателно, гледайки прекалено съсредоточено надолу, към барплота, докато отново пълнеше техните чашите, поставени сякаш на ръба на пропаст. Завършилото безопасно връщане на Джоан бе разгоряло у него спомена по неутешимата загуба на другата — със спокойния уверен глас.

9. РАЗЮЗДАНИЯТ ЕРОС

Къщата на семейство Мейпъл е пълна с любов. Шестгодишното дребосъче Бийн обича кучето Хекуба. Осемгодишният Джон, загадъчно създание с ангелско лице, който все още не може да кара колело или да разпознава часовника, е влюбен в своите пълзящи гадинки, в картичките си с чудовища, в динозаврите си и в издяланата от абанос фигурка на носорог от Кения. След училище той прекарва с часове в стаята си, удобно настанен сред тези неща, пренареждайки ги, наслаждавайки им се тайничко, тананикайки си. Момчето изпитва болка, само когато по-големият му брат — Ричард младши, злобно прониква в неговата обител и разкъсва плацентата на неговото съзерцание. Ричард е влюбен в живота, във всичко, наречено „природа“, в Карл Ястржемски, Бейб Парели, „Бостънските мечки“, „Бийтълс“, и в онова палаво видение, което всяка сутрин с гребен в ръка, го наблюдава внимателно от огледалото с блеснали очи, сложило си мустаци от паста за зъби. Той получава странни, предизвикателни бележки от момичетата — „Дики Мейпъл, престани да ме зяпаш“, които донася от училище вкъщи, небрежно смачкани заедно с учебниците му по правопис и медицинския картон за профилактичен преглед. Неговите чувства към младата госпожа Брайс, която преподава на тяхната група петокласници с непроницаемо спокойствие и студийна дикция на стюардеса, са толкова потайни, че дори изглеждат подозрителни. Почти със сигурност той обича и винаги дълбоко е обичал своята по-голяма сестра Джудит. Наближавайки тринайсет, тя сдържа страстите си с невероятно усилие, дори и пред риска от кръвосмешение. Голяма и самомнителна, тя се изпречва пред погледа му, скривайки екрана на телевизора, говори високо, докато той слуша „Бийтълс“, заяжда се и думка, непрекъснато бомбардирана и изнервяна от мощни лъчи, идващи някъде отвън. Тя виси с часове до ъгъла, където живее господин Аант, нейният учител по история. По стените в стаята си лепи портретите на „Мънкис“^[1], целува с езиче майка си за лека нощ, изживява терзанията на безсънните нощи, отдава

се на безконечни, продължаващи до пълно премалвяване боричкания с кучето на дивана. Хекуба — стерилизирана златиста кучка, препуска от стая в стая с прилепнали уши и развята опашка, сякаш тормозена от бълхи или от сърбеж за обожание, докато накрая не налита на котките, които не я обичат, и предавайки се доброволно, се плъосва изтощена на линолеума в кухнята, където заспива. Котките — Естер и Ишуа, се лижат една друга и ядат от обща паничка. И двете са от едно и също котило. Естер, майка на повече от трийсетина котенца, приличащи най-вече на брат й, но с подчертано отсъствие на черното, което само по себе си отхвърля като несъстоятелни настойчивите вопли на един съседски котак, е хваната „в крачка“. Ишуа, останал все още неизловен — може би от прекалена сантименталност, сега е принуден да излиза от къщата в търсене на блаженството, което до скоро е било чисто домашно занимание. Той се връща целия издран и изпохапан. Естер му лиже раните, докато той — зашеметен, седи облегнат на хладилника. Дори и мъркането му е опърпано. Жално обаждайки се за вечерята си, те стоят като статуетки за подпиране на книги, дискретно опрели гръб една в друга, подобно на препатила, стара семейна двойка, чакаща социалните си помощи за безработни. Най-неочаквано човек разбира, че Ишуа все още обича Естер, докато тя просто го приема и разбира. Всъщност Естер изглежда изпълнена с презрение към неговото чисто формално ухажване. Не е ли озадачена тя от неочаквано откритата хирургическа намеса, лишила го от всичко онова, което, до неотдавна, го е привличало толкова силно? По-скоро неговата квадратна, глава на котак изглежда озадачена, отколкото нейната женствена триъгълна. Децата също усещат, че има разлика. Сега, след като Естер е безплодна, Бийн и Джон са по-гальовни към Ишуа. Може би смътно чувстват, че тя ги е лишила от едно чудо, от вълшебната поява на нейните котенца на всеки шест месеца, от милите мокри, миниатюрни животинки, мърдащи безпомощно с краченца. Сякаш за да демонстрира своята зрялост от възмъжаването и справедливо проявено съчувствие, Ричард младши предлага двете котки да бъдат милвани по равно. Джудит твърди, че ги мрази и двете. Дошъл е нейния ред да им приготви вечерята, но се отвращава от миризмата на конско месо. Тя обича конете — поне в представите си.

Господин Мейпъл обича госпожа Мейпъл. Много често, в съботните следобеди, той изживява трудни периоди, когато е изправен

пред невъзможността да свали поглед от нея, обсебен „от абсурдното убеждение, че под извивката на нейния твърд корем е скрито безценно и много уязвимо съкровище, поверено на неговите грижи. Той не може да ѝ се насити да я докосва. Гледката на нейното тяло, облечено в черно, надупчено от бримки трико, усукано в някое от упражненията по йога, така стяга сърцето му, че едва си поема дъх. Нейното движение, докато изсипва утайката от шише бяло вино в саксията на едно мушкато, му се струва безконечно, като уловен от четката миг вечна светлина върху платното на Вермеер^[2]. Нощем той се опитва да я притисне към себе си, да прилепи заспалото ѝ тяло до гърдите си като здраво стиснати една в друга десници, сякаш ако не го стори, ще загине. Той не може да спи в това положение, но въпреки това остава така, дълго след като дишането ѝ е станало, равномерно и съзнанието ѝ е потънало в забвение. Може ли любовта да бъде дефинирана простичко като например отказване от сън? Той, също така, обича Пенелпи Фогел — една чудата дребничка секретарка от неговата служба, която сега се възстановява от трагично завършила история с един антигуанец. Влюбен е и в спомените си за шест-седем други жени, започвайки с една седемгодишна палавница от детството му, която обичала да му отмъква шапката. А също така е наполовина влюбен в смъртта. Освен това, изглежда, че той обича — може би единствен сред нацията — президента Джонсън, който въобще си няма и представа за неговото, съществуване. В същия контекст Ричард обожава луната. Той разпалено изследва всяка нейна фотография, заснета откъм непривлекателната ѝ страна.

А Джоан? Кого обича тя? Със сигурност — своя психоаналитик. Неминуемо — своя баща. Вероятно — и своя инструктор по йога. Тя има почасова работа в един музей и се прибира вкъщи зачервена и бърбтива, сякаш досега е правила секс. Би трябвало да обича и децата, защото те лепнат по нея като мухи на мед. Боричкат се отчаяно за място в нейния скут и обръщат гръб на баща си, сякаш той, първопричината и закрилата в техния живот, е някакъв странен натрапник, някаква ежедневно ползвана, но иначе безинтересна вещ. Никое от неговите превъплъщения — на скаутски вожд, другар в игрите, довереник, финансов бастион, истински вълшебник, нощен страж — не може да ги спечели на негова страна. Бийн все още плаче за мами, докато Джон се приближава обидено, за да вземе от нея пари

за още картички с чудовища; Дики настоява да бъде целуната последна за лека нощ, и дори Джудит, която трябва да е негова, го целува плахо, като запазва своята изпепеляваща целувка с отворена уста за майка си. Джоан плува сред тяхната любов като риба във вода, забравила за всичко останало. Любовта забавя стъпките ѝ, излива се върху нея от радиото, виси около нея в кухнята, във вид на закачени по стената рисунки на къщи, семейства, коли, котки, кучета и цветя. Нейният съпруг не може да я докосне — тя съществува, но в някаква скрита форма, както Световната банка. И макар да е нематериална, управлява тя, както държавните закони. Някакъв студен, некоординиран обект се намира в неговата ръка, увиснала немошно до тялото му. Това е носът на Хекуба, топчестата ялова кучка с топъл кафяв поглед. Подобно на него и тя не понася изключенията и в бъркотията се опитва да дари на някого своята топлина, влюбена във всички тях, в миризмата на храна, във флуидите на любовта.

Пенелъпи Фогел се опитва да говори без сантименталности. Пет години по-млада от Ричард, тя е преживяла декада от любовни разочарования и — все още сама на двайсет и девет — се дистанцира от другите като приказва сухо, с изтърканите фрази на още по-младите поколения.

— Изживяхме нещо хубаво, което се превърна в грозна сцена — казва тя за своя антигуанец.

Говори за своите преживени авантюри като за изсъхнали цветя. Седнал срещу нея на масата в ресторанта, Ричард се изнервя от нейната деликатност, сякаш е с някаква баба и двамата заедно коментират отдавна избледнели, загадъчни спомени от памтивека.

— Една много нежелателна сцена — добавя Пенелъпи. — Хубавият живот беше нещо прекалено голямо за него. Забърка се с наркомани. Аз, обаче, не го усетих навреме.

— И той искаше да се ожени за теб? — попита плахо Ричард. Носеше се такава мълва из службата.

Тя вдига рамене и отвърща — не особено уверено:

— Имаше нещо такова.

— Сигурно ти липсва.

— Така е. Беше най-красивият мъж, когото някога съм виждала. Какви рамене имаше. Помня като бяхме на залива Дикинсън — караше

ме, докато сме във водата, да сложа ръка на рамото му и плуваше така, теглейки ме след себе си, в продължение на мили. Беше инструктор по гмуркане.

— Как се казваше? — Изнервен от страх да не прекъсне нишката на спомените, които са също и начин за сближаване, той разлива върху масата останалия на дъното на чашата му «Гибсън», и с рязко движение си поръчва друг.

— Хубърт — отвърща Пенелъпи, докато търпеливо попива разлятото със салфетката си. — Както веднъж ми каза една приятелка, «Никога не се лъжи по мъжката красота, иначе няма да можеш да стигнеш до огледалото.» — Лицето ѝ е малко и с прекалено бяла кожа, а носът ѝ — много дълъг, с розови ноздри, непрекъснато зачервени от вечна настинка. «Само негър би могъл да я намира за красива, мисли си Ричард.» Сред дискретната жива светлина на ресторанта, тази мисъл ѝ придава красота. Сервитьорът, чернокож, идва и сменя покривката им. Пенелъпи продължава толкова тихо, че Ричард трябва да се напруга, за да я чуе: — Когато Хубърт бил на осемнайсет, заради него една жена се развела и зарязала децата си. Била от старите плантаторски семейства. Той не се оженил за нея. Каза ми, че ако го сторела, не след дълго щяла да го напусне. Имал е здрав морал, докато не дошъл тук. И все пак, представи си едно осемнайсетгодишно момче, което има толкова силно въздействие върху зряла омъжена жена около трийсетте.

— Лично аз предпочитам да го държа настрана от живота си — шегува се Ричард.

— Ъ-хъ. — Пенелъпи не се усмихва. — Те работят върху това, разбираш ли? Тези момчета са професионалисти.

Пенелъпи често е била на островите Западна Индия. В Сен Кроа, както дискретно става ясно, е бил Андрю, с неговата козя брадичка, с бизнеса му с устройства за пречистване на вода и политическите му амбиции. В Гваделупа е бил Рамон, офицер от митническите служби. В Тринидад — Касълрей, който свирел на бонгоси и играел също така танца лимбо. Можел да стига до девет инча. Но Хубърт бил най-лошият, или най-добрият. Той бил единственият, последвал я на Север.

— Трябваше да дойда да живея с него в тоя хотел в Дорчестър, но ме беше страх да се мотая из това място, гъчкано с мръсни типове и вонящо на ганджа в асансьора. Само докато си стоях ей така,

натискайки бутона за нагоре, и получих две предложения от някакви мъжкар. Местенцето не беше никак здравословно. — Сервитьорът им донесе кифли, в неговата сянка профилът ѝ изглежда унил, а Ричард е обзет от копнежа да я отскубне — нея, бледото цвете, и измъкне от бъркотията, в която се е насадила. — Нещата станаха толкова зле — казва тя, — че се опитах да се върна при едно мое старо гадже, изключително мило момче с майка и нервен стомах. Той е аналитик на компютърни системи, само че, не знам защо, никога не ме е впечатлявал. Единственото, за което може да говори е неговия гастрит и как тя непрекъснато му повтаря да се вземе в ръце и да си намери жена, само дето той не бил съвсем сигурен дали наистина го искала. Имам предвид майка му.

— А той... бял ли е?

Пенелъпи поглежда нагоре. В застиналия в ръката ѝ нож за масло проблясва светлина. Много бавно, тя отвърща с още по-сух глас:

— Всъщност, не. Той е, както казват, афроамериканец. Нещо против ли имаш?

— А, не, не. Просто се чудех за... нервния му стомах. Не ми прилича на другите.

— Е, не е. Както вече казах, той не ме впечатляваше. Не мислиш ли, че след като си попаднал на нещо, което действа, е трудно да се върнеш назад? — Сякаш е имала предвид «по-трудно», вместо казаното от нея. Спокойният ѝ поглед, докато хрупа от дебело намазаната с масло кифла, прилича на допирателна към сложния геометричен проблем: да се намери точката, в която тя е минала от бели към чернокожи любовници.

Изведнъж темата на разговор се променя за него. Сърцето му трепва и той бързо се привежда напред, за да каже:

— Виж онази жена, която току-що влезе. С коженият костюм и халки-обици, дето сега сядат. Казва се Елинър Денис. Живее на нашата улица, малко по-надолу от нас. Тя е разведена.

— Кой е мъжът?

— Нямам представа. Елинър излезе от нашите среди. Оня изглежда като истински гангстер. — Отсреща, до далечната стена, Елинър оправя халката на обичата си. Косият ѝ поглед се отправя към сенчестата част на ресторанта и минава покрай неговата маса. Той е почти сигурен, че не го е видяла.

— По погледа ти, разбирам, че, онова между теб и нея е било нещо повече от «среди».

Той се преструва на обезоръжен от нейната прозорливост, но в действителност счита за щастлива намеса на съдбата появата на една от неговите стари изгори, с която да разсее за момент съзнанието си от нейните безконечни потоци от чернилка. До края на вечерята говорят за него, за него и Елинър, и Мерилин Бросман, и Джоан, и малката палавница, дето имала навик да му отмъква шапката. Докато чакат повикания асансьор във входа на Пенелъпи, той ѝ предлага да се качи горе с нея.

— Не съм сигурна, че го искаш — предпазливо казва тя.

— Но аз действително искам.

Постройката е от съвременен тип, фоайето е ярко осветено и декорирано с пластмасови растения, никога нестрадащи за вода, със столове, тапицирани с изкуствена кожа, на които надали някой някога е сядал, със златни табелки с имената на живеещите, на които едва ли някога се е спирал човешки поглед. Светлината е обсебила всичко наоколо, равномерна и стерилно чиста, като в хладилник — така вездесъща, като етера или либидото, което, както казва Фройд, е неразривна част от всички нас още от самото ни детство.

— Не — повтаря Пенелъпи. — Развила съм много“ добър усет за тези неща. Мисля, че си прекалено обвързан с дома си. Нещо те тегли натам.

— Харесва ме кучето — признава той и я целува за лека нощ, окъпан в ярка светлина. Нейните устни са пълна противоположност на сухия ѝ глас. Те са изненадващо меки, широко отворени, топли и печални.

— Значи така — тросва се Джоан. — Преспа с оная невзрачна канцеларска мишка. — Събота е. Играта на тенис и предобедното колективно гледане на анимация са отминали. Неясното еротично очакване на следобеда също. Мейпълови са в тяхната стая и се приготвят за парти сред пепелявата светлина на падащия здрач и воднистосините оттенъци на далечна улична лампа.

— Никога не съм правил такова нещо — отвърща той, отбелязвайки, все пак, че е наясно кого има предвид тя.

— Но си я водил на вечеря.

— Кой ти каза?

— Мак Денис; Елинър ви е видяла в ресторанта.

— Откога тия двамата си говорят? Мислех, че са разведени.

— Говорят си през цялото време. Той все още я обича. На всички им е известно.

— А-ха. Ами вие, двамата, откога си гукате така за щяло и нещяло?

Странно, но тя няма готов отговор:

— О... — сърцето му тупва на пода в настъпилата тишина. — Май го видях в железарията днес следобед.

— Май не си го видяла там, а? За какво му е да дрънка такива неща точно там? Вие двамата трябва да сте в много мили отношения.

Той казва това, за да я накара енергично да отрече. Но тя мълчаливо премисля и отивайки към шкафа си, подмята:

— Вярно, разбираме се.

Колко несвойствено за нея, да блъфира по тоя начин.

— И кога съм бил видян?

— Искаш да кажеш, че се случва често ли? Миналата сряда, около осем и половина. Сигурно си спал с нея.

— Не бих могъл. Ако не си спомняш, прибрах се вкъщи към десет. Самата ти току-що се бе върнала от музея.

— И защо така, скъпи? Да не би да си я засегнал с твоята отворителна провиетнамска позиция?

Сред мъждивия здрач той едва познава тази жена, с нервни жестове, с припрян глас. Сребристите й шорти леко проблясват, докато се напъхва в черната плетена рокля за коктейли. С твърда решителност тя крачи възбудено около леглото, до бюрото и обратно. Докато се движи, от сенките тялото й сякаш уголемява формите си и става еластично. Той се опитва да я предразположи, казвайки й част от истината:

— Не. Оказа се, че Пенелъпи ходи само с негри. Пред тях аз бледнея. Прекалено съм светлокож.

— Значи все пак си признаваш, че си опитал.

Той кимва.

— Добре, тогава — казва Джоан и рязко прави половин крачка към него, така че той трепва, очаквайки да бъде ударен. — Искаш ли да знаеш с кого спях в сряда?

Той отново кимва, но двете кимвания са някак различни, сякаш, разместени с невероятна скорост, между тях се е напъхал цял континент.

Тя казва името на мъж, когото той познава само бегло, някакъв заместник директор от музея, който слага игла на яката си, и носи сивата си коса дълга отзад, в парвенюшки английски стил.

— Беше страхотно — натъртва Джоан и ритва обувката си. — Той мисли, не съм красива и се отнася с мен така, както ти не можеш. — Тя ритва и другата обувка. — Пред мен също бледнееш, нещастник такъв.

Заше метен, той изпитва необходимост да се изсмее:

— Всички мислим, че си красива.

— Може би, но ти поне не ме караш да го чувствам.

— Да, но аз го чувствам — отвърща той.

— Ти ме караш да се чувствам като някоя грозна слугиня. — Докато опипват в неизвестното, за да може всеки от тях, да разучи новото си положение, и двамата разбират, че тя, подобно на шахматен играч, импулсивно преместил кралицата си напред, сега няма какво друго да прави, освен да се защитава в отчаян опит да задържи инициативата, тя казва: — Разведи се с мен. Набий ме.

Той е спокоен, разумен, достоен за възхищение:

— Колко често си била с него?

— Не знам. От април, с прекъсвания. — Изглежда ръцете ѝ я притесняват. Тя ту ги оставя да висят отстрани, ту се хваща за бузите, ту стисва здраво таблата на леглото, ту я пуска. — Опитах да се отърва от това — чувствах се ужасно виновна, само че той никога не настояваше, затова не можех да избягам. И на лицето му се изписваше оня обиден поглед.

— Не искаш ли да го задържиш?

— След като ти знаеш? Не бъди смешен.

— Но той се държи с теб така, както аз не мога.

— Всички любовници го правят.

— Божичко, Господ да ни е на помощ. Ти си била експерт.

— Чак пък толкова.

— А какво ще кажеш за теб и Мак?

Тя е уплашена.

— Беше преди години. Ъй то не за дълго.

— А за Фреди Ветър?

— Не, решихме, че не става. Той знаеше за мен и Мак.

Любов, гъста и наситена като мастило, го залива отвътре, изпълва дланите му с боцкащи иглички и той прави крачка към нея, чието посърнало лице го гледа напрегнато в очакване на удар.

— Ти, курво — прошепва той, останал без дъх от омая. — Моя девствена булке. — Хваща и целува ръцете ѝ. Те са развратни и студени. — Кой друг? — моли се той, сякаш всяко изречено име е скъпоценен товар, който тя поставя върху прегърбените му робски рамене. — Кажи ми за всичките си мъже.

— Казах ти. Списъкът е прекалено оскъден. И знаеш ли защо ти казах въобще? За да не се чувстваш гузен за оная, Фогел.

— Но между нас не е имало нищо. А когато го правиш ти, то неминуемо става.

— Сладурче, аз съм жена — обяснява тя и сякаш, сред сумрачната атмосфера на стаята, над приглушените звуци от телевизора, те наистина са се върнали към основните устои на брака си, към неговите съставни части. Жена. Мъж. Къща.

— А какво казва твоят психиатър за всичко това?

— Нищо особено. — Ликуващата нотка от нейното признание е отминала. Отстъпчивостта в поведението ѝ говори за примирение, за подготвяне за идващите дни и седмици на безкрайни въпроси от негова страна. Тя отива и прибира обувките си, изритала ги без посока малко преди това. — Това бе една от причините да отида при него, понеже непрекъснато завързвах някаква връзка...

— Непрекъснато...? Ти ме убиваш.

— Моля те, не ме прекъсвай. Някак, всичко изглеждаше прекалено невинно. Отивах в кабинета му, лягах на канапето и казвах, „Току-що бях с Мак или Отто...“

— Отто. Това пък що за шега е? Изречено отзад напред Отто си е „Отто“, а ако се разбърка — става „тото“.

— ... и му разказвах колко прекрасно е било или колко отвратително, или разни такива, след което разговаряхме за моите детски мастурбации. На него не му влиза в работата да ме укорява и да ми чете морал — неговата работа, е да ме накара самата аз да престана да се укорявам.

— Горкият нещастник, през цялото време аз го ревнувах, а той страдал от това през всичките тези години. Трябвало е да слуша всеки Божи ден. Пък ти си отивала там и си се плъосвала, все още топла, на канапето...

— Изобщо не е било всеки ден. Минавали са цели седмици без нищо. Аз не съм единствената жена на Отто.

Изкуствените звуци на телевизионна дандания от долния етаж се размесват с действителна врява. Чуват се крясъци, топуркане и думкане, носещи се нагоре по стълбите и застрашаващи аквариума, в който Мейпълови плуват — две призрачни риби сред мастилена тъма, с едва забележими очертания, осезаеми един за друг единствено като вихри от страсти, като загадъчно оживели бездни сред материята на пространството. Уплашен, че години наред няма да може да проникне отново толкова дълбоко в Джоан, или че тя въобще едва ли ще си позволи да е толкова откровена, той припряно я пита:

— Ами инструктора по йога?

— Не говори глупости — отвърща ядно Джоан, закачайки перлите отзад на врата си. — Той е един престарял вегетарианец.

Вратата се отваря с трясък. Спалнята им експлодира в милиони иглички от електрическа светлина. Ричард младши е побеснял, ридаейки несдържано.

— Мамо, Джуди продължава да ме дразни и стои пред телевизора!

— Не съм. Не съм. — Джудит говори много отчетливо.

— Майко и татко, той е бавноразвиващ се. Лъже.

— Тя не го прави нарочно, в момента расте — обяснява Ричард на сина си, представяйки си как горката Джудит се мъчи да се смести между залепналите за шарения екран детски силуети в мъничката телевизионна стая, изпитвайки съжаление към нея заради размерите ѝ, почти такова, каквото изпитва към Джонсън заради неговото президентство. Бийн избухва в спалнята, уплашена от разпри, ставащи не по телевизията, а Хекуба скача върху леглото и трескаво започва да върти златисти очи. Джудит хвърля към Дики един кос, дързък и неразкаян поглед, докато той, усетил че вече му се гади от прекалено много емоции, излиза на бегот от стаята. Скоро от другия край на стълбите долита мъчителен стон, когато Дики нахлува в стаята на Джон и нарушава тясната му духовна връзка с неговите динозаври. На

долния етаж една жена, забравена и самотна, затворена в кутията на телевизора, пее за атоме. Бийн обгръща здраво краката на Джоан, така че тя да не може да направи и крачка.

Джудит пита с родителска строгост:

— За какво си говорехте вие двамата?

— За нищо — отвърща Ричард. — Просто се обличахме.

— А защо не светеха никакви лампи?

— Пестим електричество — обяснява баща ѝ.

— Защо, тогава, мама плаче? — Той поглежда с невярващи очи и открива, че по бузите ѝ сякаш проблясва сребро. Значи наистина е плакала.

На партито, сред облаци от приятели и цигарен дим, Ричард отказва да се отдалечи от рамото на съпругата си. Сълзите в очите ѝ са изчезнали и тя дори ходи леко наперено, както когато е на плажа и се е осмелила да се покаже в силно изрязан бански. Но голотата ѝ се чувства единствено в нейните очи. Главата ѝ до неговото рамо, нейните сериозни, учтиви закачки, непокорната изразителна цепка между гърдите ѝ — всичко изглежда поновому ценно и съществено за неговата самоличност. Като рогоносец той изведнъж е станал по-висок, по-мек в обноските си, по-елегантен и благороден в мненията си, по-гъвкав и грациозен. Когато започва обичайния спор за Виетнам, той чува себе си да звучи като гълъб. Приема, че Джонсън не е обичан. Съгласява се, че Азия е безкрайно сложна, коварна, неблагодарна, трудно контролируема — „Но трябва ли заради това да я изоставим?“ Когато Мак Денис, напрацял от ергенлък, идва и кани Джоан на танц, Ричард загубва всякакъв кураж и сядва на канапето с такава омърлушеност, че Мерилин Бросман сядва до него и за първи път от години започва да флиртува. С безсмислените думи, които изрича, той се опитва да ѝ каже, че я обича и би могъл да я обича още дълго, но че в момента е много неадекватен и трябва да бъде извинен. След това става и отива да попита Джоан дали не е време да си тръгват. Тя се съпротивява, „Прекалено е неучтиво.“ Тук, сред театралния реквизит на живота, тя е в безопасност. Предусеща, че той възнамерява всячески да използва територията, която тя е превала в ръцете му. Любовта е безпощадна. Пътуват към вкъщи около полунощ под тънък лунен резен, нямащ нищо общо със собствените му снимки — величествени

каньони от призрачна сивота, болезнено релефни планински хребети, пясъчни кръгообразни вдлъбнатини около металните крака на механичния натрапник, изпратен от синьото кълбо в небето.

Те не намират покой, докато той не успява да изтръгне от нея цял нов свят от подробности: дати, градове, интериор на мотели, точно описание на сложни смесени чувства. После правят любов, самокритично. Той изисква от нея новата ѝ безнравственост, която тя му дължи, а за компенсация се опитва да бъде сръчен, като пиян стар развратник. Изпитва задоволство, че в някои основни неща въобще не е бил изместен, че през всичките тези месеци тя се е боричкала в прегръдките на своите любовници, оплетена в тънката мрежа на измамна любов. Тя го уверява, че е ползвала още първия удобен случай, за да направи признание. Доверява му, че Отто пръска косата си със спрей и ползва парфюм. Плачейки, му се кълне, че никъде и никога не е срещала страст като неговата, тяло с приятни пропорции като неговите, такава грациозност, такъв хъс и злост, толкова много мъжественост. Тогава, защо...? Но тя е заспала. Дишането ѝ е станало дълбоко и равномерно. Той притиска отпуснатото ѝ тяло до своето, дарявайки с прошка заспалата ѝ душа. Отдалечаващ се камион стряска смълчаната утихнала нощ. След заглъхвания шум остава само напрегната тишина. Той разсъждава. Джоан го е изоставила точно пред прага на пълното удовлетворение. Нейното признание изглежда все още някак недовършено. Лунният циферблат на електрическия часовник показва три. Той се обръща, потупва възглавницата си, не може да намери място на ръцете си, отново се обръща, и сякаш решава да слезе долу за чаша мляко.

За негова изненада кухнята е ярко осветена, а Джоан е на линолеума, върху пода, облечена в своето трико. Той стои изумен, докато, тя ведро кръстосва краката си в поза „Лотос“. Той отново я пита за инструктора по йога:

— Ами, не считах, че трябва да се брои, след като това е част от упражнението. Идеята, скъпи, е духът и тялото да се слейт в едно. Това е „Пранаяма“ — контрол върху дишането. — Величествено тя запушва едната от ноздрите си и бавно вдишва, след което запушва другата и издишва. Ръцете ѝ се връщат върху коленете, с дланите нагоре. Тя се усмихва: — Това е много приятно. Нарича се „Усукване“ — Тя застава в нова поза. Еластичните мускули под черната материя започват

гъвкаво да се движат. — Уф, за малко да забравя да ти кажа — спях и с Хари Саксън.

— Джоан, не. Колко пъти?

— Когато на него му се искаше. Излизахме навън и отивахме зад спортната площадка. О, тоя божествен мирис на детелини.

— Но, мила, защо?

Усмивайки се, тя брои наум секундите в тази поза.

— Знаеш защо. Той настояваше. Много е трудно, когато мъжете настояват — нали не трябва да се наранява мъжката им природа. Във всяко нещо има хармония.

— А Фреди Ветър? Ти ме излъга за Фреди, нали?

— Ей, тази поза е чудесна за мускулите на гърлото. Нарича се „Лъвът“. Няма да се смееш. — Тя коленичи, прилепяйки ханша до петите си, и накланя назад глава, като от отворената ѝ уста се подава езикът ѝ, сякаш с него се опитва да докосне тавана. Въпреки това, продължава да говори: — Цялата теория е, че ние държим главите си прекалено нависоко и до мозъка не може да достига достатъчно кръв.

Гърдите започват да го стягат. Той изцежда от тях плачлив вопъл:

— Кажи ми за всичките!

Тя се претъркулва към него и застава в поза свещ, изправена на раменете си, с лице, почервенияло от усилието да пази равновесие и от внезапния приток на кръв. Краката ѝ започват бавно да се отварят и затварят като ножица.

— Някои от тях не ги познаваш — продължава тя. — Например идва един да продава устройства за пречистване на вода. — Гласът ѝ се чува откъм корема ѝ. Дори още по-лошо — долавя се и жужене. Ужасен, той се събужда и сяда в леглото. Гърдите му целите са потънали в пот.

Установява, че жуженето идва от трансформатора на телефонния стълб близо до техните прозорци. През цялата нощ, докато неговите обитатели спят, градът общува със себе си по електричен път. Ужасът на Ричард натрапчиво продължава да живее, трансформирал в реалния свят като маса^[3] чувствата от неговия сън. Тялото на Джоан изглежда дребно, малко по-голямо от това на Джудит и по-тясно — от възрастта, но въпреки това — някак дълбоко, като необятна бездна от тайни, коварства и съблазни. Акрофобията^[4] го стяга за гърлото и дланите му лепнат от пот. Той става от леглото така, сякаш ужасено отстъпва от

ръба на бездънна паст. Тръгва отново надолу по стъпалата. Откровенията на жена му са направили стъпалата по-стръмни и стените хлъзгави.

Кухнята е тъмна. Той включва осветлението. Подът е празен. Познатите предмети от помещението изглеждат отегчително нормални, застинали в напрегната неподвижност, сякаш Всеки момент ще избухнат от прекомерните си усилия да бъдат самите те. Естер и Ишуа се появяват откъм хола, където са спали върху канапето, и започват да се молят да ги нахранят, седнали като статуетки за подпиране на книги, очакващи и изпълнени със съвършенство. Часовникът показва четири. Часови на нощта. И в търсенето на белези за престъпно пребиваване, на следи от неговия сън, Ричард не открива нищо друго, освен закачените с кабари рисунки на детски ръчици, стиснали възбудено в юмруче някой цветен молив и нарисували с него къщи, коли, котки и цветя. Неопровержимите улики му се присмиват отвсякъде със своето изобилие от цветове, радост и живот.

[1] Monkees — популярна рок група от шейсетте години. Бел.пр.

↑

[2] Вермеер — Йан ван дер Меер ван Делфт, датски художник (1632–1675). Бел.пр. ↑

[3] в смисъл електрическа маса или заземяване. Бел.пр. ↑

[4] Акрофобия — страх от височина. Бел.пр. ↑

10. ВОДОПРОВОДНА ИНСТАЛАЦИЯ

Старият водопроводчик внимателно се навежда напред, сред сумрака на мазето в моята къща, за да ми покаже една безценна, антична снадка.

— Вече не ги правят такива повече от трийсет години — казва ми той. Тънкият му гласец е като леко сълзене от ръжда. — Трийсет-четиридесет години. Когато на времето започнах с баща ми, той ги правеше така. Това е стара оловна снадка. Първо хубава зачистваш мястото. После изливаш горещото олово с черпак, а в другата ръка държиш мокър парцал. Трябваше шестнайсет пъти да се наложи преди да изстине. Шестнайсет отделни пъти. Иначе снадката се разваля и всичко отива по дяволите. Тогава се налага да я изчегърташ и започваш отначало. Ето така трябваше да го правим, когато започвах аз. Бях момче, може би на петнайсет или шестнайсет. Тая снадка тук може да е на петдесет години.

Той познава моята водопроводна инсталация. Аз само я притежавам. Познавал я е и по времето на много други собственици. Мислим си, не сме онова, което мислим и виждаме, а в действителност сме самоходни торби с вътрешности. Мислим си, че сме си купили място за живеене и прекрасна гледка, а в действителност сме купили лабиринт, история, археология от тръби, доработки, сифони и вентили. Водопроводчикът ми показва някаква голяма, тъмна тръба, която влиза по диагонал в основите.

— Виждаш ли я тая линия в основата? Бяла линия, като мустаци от скреж върху долната тъмна страна на тръбата. Това е оксидация. Не я пипай, иначе ще започне да сълзи. Виж, тия стари каолинови тръби са ги отливали от две половини. Снаждали са ги така, че шевът да е отстрани. Понякога са ги правили така, че шевът оставал отдолу. — Той демонстрира с долепени шепи. Ръцете му се раздалечават и пукнатината между тях се разширява. Аз се напрегам да погледна през тъмните му, ухабени длани и да се превърна, според неговата

метафора, във вода, търсеща светлината. — Сам разбираш, случва се понякога и да пуска.

С лъча на фенерчето си той следва предателската бледа линия в обратна посока:

— Четири-пет нови секции ще свършат работа — въздъхва той с хриптене. От живота, прекаран сред постоянен мрак, очите му са отворени по-широко, отколкото на другите хора. Той е поет. Там, където аз виждам само пукнатина, досадно несъвършенство, което ще ми коства излишни разходи, той се визира съсредоточено, разсъждавайки върху вечното съществуване на корозията и водните течения. Той ми изпраща великолепни сметки, изпълнени с ирония, където описва незначителни части като —

1 брой	1 1/4" втулка	58 цента
1 брой	3/8" кранче	90 цента
3 броя	1/2" нипели	23 цента

— отбелязани с такава счетоводна прилежност, че направо изглеждат идиотски, но в края на краищата се оказват само встъпителната част, която бива погълната от зашеметяваща кръгла цифра, изписана просто срещу „Работа“:

Работа 550 долара.

Предполагам, че спокойните му задълбочени разсъждения на глас пред мен, включително и дългите паузи, през които големите му очи примигват замислено, са част от така наречената „Работа“.

Старата къща — онази, която напуснахме, на около миля от новата, изглежда облекчена, че се е отървала от нашата мебелировка. Стаите, в които живеехме, в които правехме нашите обеда и вечери, празненства и лични житейски драми, са така пропити с нашите движения, че формите им са генетически запаметени в костите ни и те могат безпрепятствено да бъдат прекосявани в пълна тъмнина. В тях животът на някои от нас премина от детство в зряла възраст. Но те не изглеждат опечалени от факта, както си мислех аз. Къщата ликува със

своите неочаквани размери, оголила навсякъде празните си ъгли. Подовите дъски, дълго скривани и заглушавани от килими, сега блестят като току-що лакирани. Слънцето свети необезпокоявано през прозорците без завеси. Къщата отново е млада. Тя също има своя същност, свой живот, останал известно време скрит под сянката на нашия живот. Сега, преди нейните нови собственици да са се нанесли, тя е свободна. Единствено лунната светлина кара пада леко да проскърцва. Когато някоя сутрин се връщам да прибера и последните останали дреболии — скарата на камината, рамки от картини — пространството на къщата ме посреща с моминска дързост. Отварянето на външната врата е като отварянето на вратата на котарака, който се появява заедно с пристигналото сутрин мляко и измяуква по пътя към леглата, все още топли от нашия нощен сън. Обичайните му навици са толкова слабо свързани с нашите — само едно измяукване и някакъв си общ покрив. Природата е по-сурова, отколкото твърдят еколозите. Нашата къща ни забрави само след ден.

Изпитвам чувство на вина, че ние сме я обитавали толкова повърхностно, че трима хамали и едnodневния повей на вятъра са успели толкова цялостно да ни изчистят оттам. Когато преди около десетина години се нанесохме в нея, бях изненадан, че макар гредите и камините ѝ да бяха тристагодишни, къщата не бе обитавана от духове. Мислех си, че след като е толкова стара, би трябвало да се отнесат с дължимото уважение към нея. Но една вещица-аматьорка, позната на жена ми още от времето на колежа, почука по стените на спалнята, подуши из тавана и ни успокои, че мястото е чисто — спомних си току-що, тя също, както и моя водопроводчик, имаше неестествено големи очи. Къщата я били строили селяни пуритани. През деветнайсети век може да е служила за кръчма — пътят за Нюберипорт минавал точно оттам. През трийсетте била жилищен дом. Сегашните просторни, големи стаи тогава били разделени с шперплатови прегради, в които имало пробити дупки, за да могат наемателите да търгуват със захар и брашно. Мизерни селски дни. Известно време на горния етаж държали кокошки. Първоначално моите деца казваха, че като вали им миришело на перушина, но според мен в случая става дума единствено за силата на човешкото внушение. Копаейки из задния двор, ние действително изровихме някакви калаени лъжици и парчета стъклени бутилки от отдавна изчезнала

епоха, но това бе единственото свидетелство за пребиваването на отдавнашните ѝ обитатели. Няколко пластмасови упражнителни топки за голф в перуниката и една-две тънещи в прах топки за игра под радиаторите вероятно ще бъде всичко останало от нас самите, което ще намерят идващите след нас, А спомените, оставили след себе си там, можем да виждаме само ние.

Виждам мъж в смокинг и жена в дълга бяла рокля, тихо заобикалящи откъм задния двор под студеното ромолене на дъжда, което ги кара да се смеят в два часа сутринта на Великден. Те са пияни и крият шоколадови яйца, завити в станиол. На сутринта ще имащ притъпено сладникаво главоболие, когато децата ги събудят с писъци и свади от лова на яйца и после се съберат около родителските легла с омазани в шоколад усти и нагарчащо сладък дъх. Но най-вече пред мен се разгръща видение в развиделяващата се ранна утрин, застанал в кухнята и наблюдаващ от трезвата позиция на зрелостта как тези двама отиващи на парти веселящи подскочат на пръсти през калния двор, покрай люляковите храсти, към мястото на веселието и обратно. Същински великденски зайчета.

Един мъж се привежда над детско легло. Неговият глас и гласът на детето приглушено изричат заедно молитви. Те имат проблеми с „прегрешенията“ срещу „задълженията“ — посещавали са различни неделни училища. Уморено, с леко астматично задъхване (споменът за кокошата перушина), обезпокоен от очакващото го връщане долу при книгата и пиенето, той влиза в; следващата стая. Когато понечва да сведе глава заедно с нейната, детето там — по-голямо на възраст, тихо се примолва, „Тате, недей, моля те!“ Овалното бяло лице с неясни черти в сумрака на вечерта, сякаш свети от напрежение — притеснено, настойчиво, молящо. Притеснен е и той самият. Почувствал се прекалено лесно неудобно, мъжът нежно я целува, отстъпва назад, затваря вратата на стаята ѝ и я оставя потопена в мрак.

В най-голямата стая, останала сега с голи стени с чудати призрачни правоъгълници по тях — там, където са стояли библиотеки и са висели картини, разговарят хора, жестикулирайки драматично. Жената, съпругата, хвърля нещо — трябвало е да бъде пепелник, но дори в яростта си, избила по лицето ѝ в розово-червеникаво, тя благоразумно го сменя с книга. После избухва в сълзи, може би заради своите пуритански задръжки, направили я неспособна да хвърли

пепелника, и тичешком отива в другата стая, без да забрави да прескочи леко повдигнатия праг, където гостите на къщата се препъват толкова често. Слухтейки напрегнато, децата тихичко се промъкват нагоре-надолу по стълбата — бледи, гузни, винящи себе си в кънтящата пустош на невинните си души за тоя груб разрив. Дори кучето подвива опашка засрамено. Мъжът унило се отпуска върху канапетото, което вече не е там. Ходилата му са събрани едно до друго, главата му е наведена — стои сковано, сякаш е окован във вериги. Той драматизира представата за себе си, както правят затворниците. Изглежда е лято, защото съвсем неуместно една малка зелена пеперуда каца върху стъклото на прозореца, в което нежно трият и потупват рошавите си глави разцъфнали ружи. Жената се връща с поруменияло — вместо почервенияло лице и излага мнение с официален, преднамерен тон. Мъжът става и започва да крещи. Тя го удря. Той отмества ръката ѝ и забива юмрук в нея, изненадан колко приятно потъващо и еластично е усещането. Чува с карантия. Те се погват покрай мебелите, изпречили се на пътя им, и из въздуха се разлива прахоляк. Децата стреснато отстъпват едно стъпало по-нагоре. Кучето, свито като че ли го бият, изприпква до мрежата на вратата и започва да скимти да го пуснат навън. Мъжът прегръща жената и тихичко ѝ говори. Тя цялата е почервенияла и разгорещена. Лицето ѝ е омърляно в сълзи. Той открива, че също плаче. Колко приятно, облекчаващо чувство е това! — като повръщането, като потта. Какво си говорят, какво дискутират тия агресивни, изнервени, уплашени хора? Дискутират за промени, за естествен развой на събитията, за пасаж от време, за смърт.

Бледи, неясни спомени — изчезват като човешки дъх върху стъкло. За сметка на това, помня чудните прекрасни, божествени великденски яйца на моето детство, напълнени догоре с гъст, ароматен кокос, тежки като златни слитъци и същевременно просторни като театрални салони, пълни с хартиени силуети — едни миниатюрни светове, излъчващи свое собствено сияние. През въпросната неделна утрин тези яйца, сгушени сред гнездата си от виолетови трици, се появиха от същия онзи безкрайно дълбок, непресъхващ кладенец със загадки, където гъмжи от звезди и откъдето има останали стари снимки от далечни времена, предшествващи моето раждане. Нощем, молейки се, аз лежа като игла над повърхността на тази бездна, в къща,

спотайваща в здрачните си ъгли Дисниеве заплахи с грабливи нокти, в град, прославил се с погребален салон на главната си улица и опасан отвсякъде по покрайнините си от сгради, изрисувани със знаците на Христос. На постелката в антрето, където веднъж бях повърнал като бебе, има петно с очертанията на континент. История след история, измислици-недомислици: сега аз съм на три или четири годинки, премряла от глад душа, ядяща боклуци от една саксия в антрето, съдържаща странни папрати — пернати, сенчести, с тропическо присъствие. Едно от суеверията на баба ми беше, че за да порасне здраво, всяко дете трябва да изяде по един паунд боклуци на година. Малко по-късно, когато вече съм на девет или десет, аз съм се излегнал по корем на същото място и чета вестника на слепия си дядо — първо некролозите, после провинциалните вести и най-накрая водещите заглавия от първа страница — за японците и Рузвелт. Вестникът излъчва силна миризма, не на влажно, както книжките с комикси, а по-свежо, не толкова сладникаво, както пликите за понички, а по-пикантно — една вълнуваща миризма, в която може да се долови бъдещето, миризма на неща, насъбрани закуп, хрупкави и свежи, миризмата на наистина новото. Установявам, че всеки ден тази миризма пристига и бавно се разнася наоколо. Ненадейно аз съм на тринайсет и казвам довиждане на антрето. Пренасяме се. Освен, петното с очертания на континент, върху постелката се виждат и кръглите петна от саксиите на папратите. Падащата върху тях светлина води до ново откритие. Те са вдълбани и ясно очертани, като стъпки на динозавър.

Дали моите деца не са почувствали лекомислието на великденската суета? Най-малката имаше навика да лежи в леглото си, в най-миниатюрната от стаите на горния етаж, да смуче палец и да се визира покрай мен към нещо в тъмното. В съзнанието ѝ нашата къща сигурно е насаждала усещането за страх, запечатал се дълбоко в паметта ѝ, и превръщащ всяка вдълбнатина по боята в нишка към нещо ужасно дълбокомислено. Тя бе единственото дете, което говореше за смъртта. Утре е нейният рожден ден.

— Не искам да имам рожден ден. Не искам да ставам на девет — хленчи тя.

— Но ти трябва да растеш, всички растат. И дърветата също.

— Аз не искам.

— Не искаш ли да станеш голямо момиче като Джудит?

— Не.

— Ще можеш да носиш червило и сутиен, и да караш колелото си по централната улица.

— Не искам да карам по централната улица.

— И защо?

— Защото тогава ще трябва да стана една стара, стара госпожа и да умра.

И сълзите ѝ рукуват; а мъжът до нея я гледа тъпо и безмълвно, подобно на всички други бъдещи мъже с нея по повод на същия въпрос, застанал неподвижно сред тази малка стаичка, където не остава нищо след нас, освен тук-там някое протритото място и полуизчегъртаната ваденка на Снупи върху рамката на прозореца. Ако все още живеехме там, щеше да е дошло времето да сложа мрежите по прозорците.

Минзухарите са подали главички около старата къща. Около новата са разцъфнали жълти нарциси. Децата, които са живели тук преди нас, са ни оставили под радиатора топки за голф, за да ги намерим. В дните на оценяване и покупка попадахме на тези деца, криещи се из къщата си, сред шубраците и зад перилата, взиращи се в нас, узурпаторите на тяхното бъдеще. След като те се изнесоха и преди да бяхме вкарали обзавеждането си вътре, ние играехме сред празните стаи безкрайно весели игри — с невероятни комични рикошети и отскоци. Скоро след това топките отново се загубиха някъде. Стаите бяха пълни с багаж.

Нежно, замислено, водопроводчикът ми показва Отрязана част от тръбата, водеща от кладенеца към нашия резервоар под налягане. Вътрешният и диаметър се е смалил до размера на пръста му от натрупали се минерални наслагвания — кръг от каменни пластове, тънки като хартия. Гледката внушава представата за книга, навита на руло.

— Виж — казва той, — това се е напластявало повече от четирийсет-петдесет години. Спомням си как баща ми и аз слагахме помпата, а тогава тая тръба беше тук. Нищо не може да се направи — минерали във водата. Единствено може да се изкопае и да се смени с нова — цол и четвърт, цол и половина.

Представям си раздраната плът на моята поляна, голямата кофа на багера, алчно загребваща нарцисите ми, моите долари, стопяващи се до последния. Неефективно, аз протестирам.

Водопроводчикът въздъхва, както поетите, отправил замислен взор към публиката.

— Не разбираш ли, че ако го оставиш да работи така, ще изгориш новата си помпа? Вероятно се претоварва много, за да може да изпомпва вода. По-добре го смени сега и повече никога няма да се безпокоиш за това. Дори ще те надживее, докато си тук.

Моят живот, неговият живот. Очите му остават широко отворени пред безмълвното присъствие на корозията и пукнатината. Ние се изкатерваме нагоре по стълбата, през отвора на капака. Над главите ни се разкрива ослепителен къс небесен свод, изпъстрен с леки, феерични облаци. Всичко около нас е толкова... ние сме надживени.

11. ТЕОРИЯТА ЗА ПАРАВАНА

Партито бе приключило. Техните приятели бяха дошли, бяха се размесили из компанията, след това се бяха преразпределили помежду си, към края на вечерта бяха започнали да намаляват и накрая бяха изчезнали през вратата до един. Мейпълови бяха останали сами със себе си, сред изобилие от цигарени фасове и полупразни чаши. Съдовете бяха натрупани мръсни в кухнята. Децата спяха в невинно забвение на горния етаж. С истеричната пренапрегнатост на приключило важно задължение двойката все още отказваше да се качи да си легне и вместо това седеше в хола, неочаквано станал прекалено смълчан и огромен.

— Ама че шумни, мърляви хора — измърмори Джоан, седнала с изправен гръб в един режисьорски стол от естествено дърво и зелен брезент. — Жужаща пасмина. Толкова са блудкаво сантиментални. — Ричард усети, че тя бе в настроение за оценки. Когато бе такава, формулировките ѝ направо го очароваха.

— А нима ние не се държим така, когато ходим някъде? — попита той, опънал се върху не съвсем бялото канапе с омачкани от множество тела възглавници. Мястото, което всеки от двамата си бе избрал, поставяше Джоан над него и разкриваше пред погледа му великолепната изчистена линия на нейната челюст.

— Съвсем не — категорично заяви тя. — Когато разлеем нещо, си го почистваме. Освен това, винаги си тръгваме заедно.

— Това наистина бе необичайно — съгласи се Ричард; — Не мислиш ли, че на Джим май му стана лошо? А може и да се е ядосал.

— А може би страшно много се ядоса и от това му е станало лошо.

— На мен ли се ядоса?

— Ами, да — ти действително продължи да танцуваш с нея, дори след като той си бе облякъл палтото — обясни тя.

— За един ограничен, тесногръд еснаф е напълно естествено да има правото да танцува с любовницата си — бе унилият апатичен

отговор на съпруга ѝ, изгледал в юношеството си достатъчно филмови драматизации на подобна тематика.

Реакцията на Джоан бе учудващо категорична:

— Мерилин не ти е любовница. Тя ти служи само за параван.

— За параван? — Неочакваната фраза придаде екзотичен оттенък на кожата на Мерилин. Тя отново бе в ръцете му, само че усещането бе някак по-порочно и вълнуващо. Миризмата на парфюма ѝ, с който обилно се бе поляла, задави отново обонянieto му.

— За добре премислилия всичко, лукав, тесногръд еснаф, както самият ти го каза, е напълно естествено да има съпруга, любовница и параван — констатира Джоан. — Едно време параванът може и да е бил негова любовница или пък може да стане в близко бъдеще, но в момента той не спи с нея. И това е повече от ясно, понеже пред хората те се държат така, сякаш наистина го правят.

Ричард се облегна на друга омачкана възглавница, протестирайки:

— Прекалено е макиавелистическо, за да бъде истина. Това е декадентско, скъпа. Може би направих грешка, че те доведох тук. Трябваше да си останем на „Западна Тринайсета улица“. Помниш ли как полицаите галопираха с конете през снега?

— Правеха го едно време — преди петнайсет години. Но пък училищата там бяха невъзможни. И никъде не можеше да се паркира кола.

— Господи — възкликна той. — Помниш ли, когато веднъж я бях оставил на един паркинг как някакви глупаци, поправящи покрива на съседната сграда, бяха оплескали с катран цялото предно стъкло? Като се сетя и отново ме хваща бяс. — Но споменът за това го накара да изпита щастие.

— Това ти е ясно, нали? Ще останем да гнием тук завинаги — констатира Джоан, имайки предвид предградията. — Искаш ли по едно преди лягане?

— Мили Боже, не. Как можеш да понасяш повече алкохол? Според теб, трябва ли да се обадя на Джим и да му се извиня?

— Не бъди глупав. Може да прекъснеш нещо.

— Дали? — Неговата напарфюмирана псевдолюбовница, разголена в нечии други прегръдки? Мисълта предизвика неприятна, студена тръпка.

— Възможно е. Мерилин въобще не изглеждаше притеснена, след като той си тръгна. Точно обратното — изведнъж стана живец на компанията.

Ричард се премести обратно на първата възглавница и промени темата:

— Бедната Рут, не изглеждаше да ѝ е особено приятно. Май въобще не се забавляваше.

Джоан се изправи, царствена в своята дълга до глезените, небесносиня вечерна рокля с висока талия, и грабна бутилката от пианото. Дългото гърло се превърна на скиптър в ръката ѝ. След това взе една използвана чаша за коняк, лисна остатъците от алкохол в камината, заслуша се в цвърченето на огъня и си наля от жълтеникавокафявата весело бълбукаща течност.

— Бедната Рут — повтори внимателно тя, настанявайки се отново на режисьорския стол.

— Така е — натърти Ричард, повишавайки глас. — А и как би могло да ѝ е приятно с такъв мухльо като мъжа ѝ?

— Джери не е мухльо — възрази Джоан. — Първо, той е великолепен танцьор, а също — и добър атлет. Има много неща, които би могъл да научиш от него.

— Не ще и дума. — Той се замисли за момент и реши, че може отново да подхване старата тема. — Ако Мерилин ми служи просто за параван, защо тогава танцува с мен толкова дълго?

— Може би ти си нейния параван. Ние също си имаме прикрития, ако не знаеш. Трябва да има равенство между жените и мъжете.

— Тогава с кого се среща Мерилин в действителност?

— С Джери?

— Невъзможно.

— Защо си толкова сигурен?

— Защото е такъв мухльо. Единственото, което може, е да говори за борсата, да мята футболната топка и да танцува. — Всеки път при игра на футбол, когато бе улавял тъч, хвърлен от ръцете на Джери, Ричард бе усещал натрапчиво чувство за вина.

Усмивката на Джоан бе запечатана с глътка бренди.

— Един мухльо може да върши и някои други работи — рече тя.

— Значи и ти криеш някого зад параван, така ли?

Брендито предизвика красноречие.

— А за какво са тия отегчителни, шумни партита, ако не за да си намериш нещо по така? Щом си си намерил параван, отиваш да се видиш с него или с нея. Ако още не си, отиваш с надеждата да си намериш. Ако пък въобще не си търсиш, както Донелсънови, тогава отиваш от силно любопитство, за да видиш кой кого сваля. Ние също се нуждаем от това, както рибата — от водата, за да плува.

— Ние? В чия партия си ти? Като гледам как си пийващ от брендито започва да ми се струва, че е страшно добро — отвори ми се глътка и на мен.

Джоан се изправи и отнесе бутилката при него, понеже, помиели си Ричард, пътем можеше да си сипе още една доза, и понеже знаеше, че изглежда по-добре права в своята божествена рокля, отколкото седнала. Когато седеше, имаше вид на бременна.

— Първо — отвърна тя, обслужила го и отново седнала, издувайки предницата си в носталгично подобие на майчина утроба, — да отгатнем чий параван съм аз?

— Ти прикриваше Мак — стреля в тъмното Ричард, — но изглежда дружеските ви отношения са охладнели — през цялата нощ той стоя залепнал за Елинър. Мислиш ли, че ще се оженят отново?

— И да пропилят на вятъра всичките тия пари, дадени за адвокати?

— Тогава е Джери — опита отново той. — С него танцува два пъти, един след друг. — Силно раздразнен и възбуден, усетил, че може би е налучкал истината, Ричард се приведе напред и посочи обвиняващо: — Ти си параван на тоя мухльо!

— Не съм — спокойно отвърна Джоан. — Двамата с Джери приказвахме доста дълго, но разговорът беше за теб и Рут.

— О. И до какви заключения стигнахте?

— Че между вас двамата, всъщност, няма нищо сериозно.

— Колко мило. — Облекчението му се смеси с раздразнителност от нейното самотоволно подценяване на личността му.

— Ако имаше нещо — продължи Джоан, — тогава поне веднъж за вечерта щяхте да размените някоя друга приказка, най-малкото — за пред хората, докато вие просто се гледахте вторачено. Въпросът е в това, дали не кроите нещо за в бъдеще? Така мисля аз, докато той е съвсем на друго мнение — прекалено е уверен в нея.

— Би трябвало. Ама че мухльо.

Тонът му, твърде енергичен, изглежда я засегна, в божествената ѝ синя рокля.

— Хайде сега да поговорим и за мен — предложи тя: — Омръзна ми да приказваме само за теб.

— Какво да говорим за теб? Търсиш ли си нещо чуждо?

— Като ме гледаш как мислиш?

Гледайки я изучаващо, Ричард се замисли.

— Според мен — започна той, — ти обичаш да флиртуваш, но иначе не си от нахаканите самки-свалячки.

— Мислиш, че не ми стига кураж ли?

— Кураж имаш в изобилие — рече той, — но ти липсва... каква е точната дума... хъс. Всеки път, когато усетиш, че нещата започват да стават, гаврътваш поредната доза бренди и притъпяваш тръпката. Както и сега. От това би могло да се получи един твърде секси разговор, само че, докато се качим горе, всичко вътре в теб ще е изветряло. Хей. Знаеш ли, че се сетих защо Джим си тръгна така неочаквано. Въобще няма нищо общо с моето танцуване с Мерилин — да не би някой да го е грижа с кого ще танцува жена му. Било е заради твоето безкрайно танцуване с Джери. Джим е твоята „дружка“, а ти нарочно си го дразнила с твоето прикритие.

— Само не преиначавай нещата, който досега приказвахме за теб.

— Защо, в казаното има смисъл. Била си „дружка“ на Мак, а сега си му параван, докато той се натиска на Елинър. Или, може би, Елинър му е параван, забеляза ли колко дълго време той приказва с Линда Донелсън?

Лицето на Джоан застина само за миг — както ненадейно притихнали неспокойни морски води, изненадани от внезапен порив на вятъра.

— Линда? Не бъди глупак. Те спореха за цените на жилищата.

Защо тя премина в отбрана? Дали не се бе върнала обратно при Мак? Ричард се съмняваше в това. Връзката им бе охладняла веднага, след като Мак се бе развел. Причината бе в споменаването на Донелсънови.

— Като заговорихме за това — подметна той, — забелязвам, че вече Сам не ти изглежда толкова скучен, колкото беше преди.

— Същата досада е. Говорих с него, защото бях домакинята и никой друг нямаше да иска да го направи.

— Той наистина има невероятно тяло — подметна Ричард, сякаш току-що тя бе наблегнала на същото. — Разбира се, като се абстрахираме от дървената му глава.

— Толкова ли е дървена?

— Не знам, само предполагам. А не е ли? Ти си тая, която го побутваше и потупваше.

— Нито съм го бутала, нито — потупвала. По-скоро седя тук, гледам те и ми се струва, че никак не ми харесваш.

— Оня път, когато Сам ни взе на яхтата — продължи Ричард, — като си смъкна ризата бях изумен от невероятния му мускулист гръб. И защо въобще ни покани на тая разходка с яхта? Знае, че страдам от хидрофобия^[1]

— За сметка на това пък, ти се оказа стара морска вълчица — какви повороти само правеше с платното. Е, как е — хубаво ли е да го правиш в лодка? Нещо като на воден матрак, а? Господи, сладурче, откъде тая дързост у теб? — да поканиш Донелсънови и да ме баламосваш колко невинни били, направо „aqua riga“^[2]

Значи Сам е твойт любовник. На суша и по вода. Само дето все още не мога да разбера кой ти служи за параван — имаш ги толкова много.

Нейното мълчание го стресна. Той отново стана малкото момченце, молещо майка си да му говори нещо, каквото и да било, за да го спаси от удавяне в кървавочервените въртопи на нейните настроения, на нейните женски тайни.

— Разкажи ми още нещо за това защо не ме харесваш — примоли се той на Джоан. — Звучи като музика в ушите ми.

— Ти си жесток — отвърна тя е равен, безстрастен глас, хванала тумбестата чаша с бренди като символична кристална топка на съдбата. — Освен това си алчен.

— А сега ми кажи защо ме харесваш. Обясни ми защо не трябва да се развеждаме.

— Твоето ето ми е противно — рече тя, — а и секса между нас е пълна трагедия, но иначе никога досега не съм се чувствала самотна с теб. Никога, дори за миг, не съм била сама, когато ти си в стаята. —

Внезапно появилите се сълзи в очите ѝ я накараха да примигне и замълчи.

Той също примигна — от обзелата го неочаквана умора.

— Все пак, това е прекалено неубедителен аргумент. Не вярвам някой да го приеме сериозно тук в Приория^[3].

— Това ли се опитваме да направим — да обясняваме на хората нашите семейни отношения?

— Но това звучи просто нелепо. Освен за ония, зад които се криеш и за нещастния ти любовник.

Неговата атака силно я раздразни и нервира — бе я свалил от трона, желаейки да я разгроми окончателно.

— Няма смисъл да се нервираш, когато се опитвам да говоря с теб — рече тя, изправила се на крака. — И без това не се случва толкова често. — Тя започна да събира чашите и тръгна да ги носи към кухнята.

— За което съм безкрайно благодарен на Господ. Ти си направо ужасна.

— И кое те обижда чак толкова? Че в мен все още има останала мъничко живинка?

— Има я за другите, но не и за мен.

— Казвайки това, звучиш съвсем като Рут. Дори успяваш да предадеш и нейното самосъжаление. Хайде, ставай. Помогни ми да разчистим тая бъркотия.

— Наистина е бъркотия — подметна сърдито той. Но докато разчистваха, подреждайки всичките тези съдове върху скарите на машината за миене и после поставяйки ги безупречно чисти на техните строго определени места в кухненския шкаф, всичко това предизвика ново объркване в мислите му, защото му се стори поредната измамна маска, зад която всеки от тях криеше истината за себе си. Ричард седна на канапето и се замисли, опитвайки се да прогледне през мъглата и да открие някъде наоколо лъч светлина. Джоан бе надушила за Рут — значи с тази история бе свършено. Оставаше само едно място за действие, един единствен начин да победи системата. Простотата на идеята го накара да се усмихне. Щеше да използва своето прикритие за своя любовница.

[1] Хидрофобия — страх от вода. Бел.пр. ↑

[2] aqua riva (лат.) — бистра вода, (вода ненапита). Бел.пр. ↑

[3] Приория — малко градче в централната част на щата Илинойс. Бел.пр. ↑

12. ПРЕЧИСТВАНЕ

След като Мейпълови стигнаха до извода, че отношението им към секса бе единственият болезнен проблем в техния семеен живот, те решиха да се откажат от него. Ставаше дума за секси, но не и за техния брак, достигнал до осемнайсетата си годишнина и разпрострял се назад до хоризонта, където дори мъките от мига на тяхното раждане сякаш се преплитаха с терзанията на съвместния им живот. От момента на това важно решение бе изминала цяла седмица, В събота Ричард донесе у дома една голяма, кръгла зелка в малък хартиен плик.

— Какво е това? — попита Джоан.

— Най-обикновена зелка.

— И какво би трябвало да правя с нея? — Нейната раздразнителност му достави удоволствие.

— Не е нужно да правиш нищо с нея. — Видях Мак Денис да влиза в магазина и влязох след него, за да поговорим за новата комисия по опазване на околната среда и да разбера какво са решили на заседанието. И понеже трябваше да купя нещо, за да мина през касата, взех тази зелка. Стана съвсем импулсивно, сякаш нещо отвътре ме караше да го сторя. Предполагам, разбираш какво имам предвид. — Докато говореше, беше бръкнал с едната ръка в плика и потриваше зелката. — Когато бях хлапе — продължи след малко той, — вкъщи винаги се намираше по някоя друга зелка. Така можех по всяко време да си отрежа парченце от нея и да го хрупам вместо захарни бонбони. Най-вкусна беше сърцевината — направо караше устата ми да изтръпва.

— Добре, де. Добре. — Джоан го загърби и продължи да мие чинии. — Само че не виждам къде ще я сложиш. Откакто Джудит стана вегетарианка, хладилникът е, така натъпкан със зеленчуци, че направо ми иде да заплача.

Обърнатият към него гръб на жена му го възбуди. Обикновено ставаше така. Той се приближи до нея и пхна; зелката между умивалника и лицето ѝ.

— Погледни я само, скъпа. Не е ли красива? Толкова е съвършена. — Всъщност той я провокираше само отчасти влязъл в магазина, подмамен от великолепието на една пирамида от зелки. Сякаш отново бе запленил от тяхната безмълвна, гланцирана изаящност, чакала цели трийсет години, докато отново бъде преоткрита от него. От много отдавна, може би чак от юношеска възраст, чувствата му не бяха се разголвали с такава невинност и откровение. Какви божествени усещания — изчистена сферичност, лек натрапчив мирис на изба, приятна тежест в ръката. Той не избра най-голямата, а най-кръглата, най-идеална зелка, и я отнесе гола, в ръка, до касата, където момичето, примигвайки от изненада, я мушна в един хартиен плик и му взе 33 цента. Докато изминаваше с колата едната миля до вкъщи, тайната сфера, сложена на седалката до него, му заприлича на дупка, пробита през пластове на времето назад към действителността. Сега, отрязвайки си един резен от бледата ѝ „буза“, мислите му се върнаха обратно към отминалите години, докато той стоеше застинал неподвижно, съзерцавайки Вълшебството на наранената гладка повърхност, на деликатната компактност на листата, всеки един чинно приел овала на своята крива като настроени в определена тоналност струни на китара. Вкусът бе по-мек, отколкото в спомените от детството му, но усещането в устата му бе приятно.

Бийн, най-малката от децата, само на десет, влезе в кухнята.

— Какво яде татко? — попита тя, надзъртайки в празния плик за сладки. Знаеше, че баща ѝ обича да си похапва лакомства.

— Татко си е купил зелка — отвърна ѝ Джоан.

Детето погледна баща си с предварително подготвен закачлив поглед. Мама и животните, особено пък конете, винаги излъчваха една такава истинска, поглъщаща те топлина — всичко останало изглеждаше повърхностно като евтина комедия.

— Ама че глупост — рече тя.

— Няма нищо глупаво — отвърна Ричард. — Опитай — предложи ѝ зелката той, сякаш това бе ябълка. Представи си наредените в малката ѝ кръгла главица безброй много листа от женска психология, прилежно сгъсени един в друг, с идеално съвпадащи гънки.

Бийн сбърчи нос и грубо се изсмя.

— Уф, това е ужасно — рече тя и флиртувайки, с пламъчета в погледа, добави по-дръзко: — И ти си ужасен. — После се пресегна и опита от зелката.

Почувствал се засегнат, Ричард ѝ отвърна:

— Аз също не те харесвам. Харесвам само зелката — и целуна хладния бледен, плътно импрегниран зеленчук Веднъж, и след това още Веднъж, по „бузата“. Изненадана, Бийн тихичко се изхихика.

Все още с обърнат гръб, Джоан се обади откъм мивката:

— Ако Въобще е трябвало да купуваш нещо, да беше се сетил за миялната машина. Колко дни вече мия съдовете на ръце.

— А ти защо не се сетиш за твоите обещания? — отвърна той. — Къде е херметическата опаковка за зелето ми?

Но с приближаването на края на седмицата, зелката се спаружи. Свежите гладки рани от всеки резен станаха кафяви и омекнаха още на следващия ден. С настойчиво постоянство Ричард режеше от зелката, гризеше и бавно си проправяше път към сърцевината, караща езика му да изтръпва толкова силно, че дори и застаряващите му вкусови рецептори с тяхната притъпена — чувствителност не можеха да останат разочаровани. Припомни си как едно време „баба му режеше зелето за зимнина върху застланата с мушама маса и му даваше остатъците от сърцевината за следобедна закуска. След като изяде зелката, той не купи друга. По същия начин никога не се връщаше при някоя своя любовница, след като Джоан бе научила за нея и започнеше да ѝ се присмива. Откакто бяха женени, изглежда всеки от тях наистина бе придобил едно невидимо, трето око — между двете истински, и този неин свръхчувствителен орган на женската прозорливост винаги успяваше да разбули мъглата на неговите еротични мисли.

От друга страна, той никога не успяваше да разкрие нейните любовници, докато имаше връзка с някой от тях. Месеци и дори години по-късно тя му разказваше за някоя от своите авантюри в завършен вид, с изискано допълващи се една друга подробности като листа около сърцевината на зелка, но тогава вече ставаше ясно, че въпросният мъж се е оженил повторно и преместил в Сиатъл, а нейните собствени рани са били тайно «облизани» на спокойствие и отдавна зараснали. Затова Ричард знаеше, че ако вечер се върне вкъщи

и открие руменина по лицето ѝ, за пред него това щеше да си остане само поредната нова бръчка на невинност.

— Какво прави днес?

— Същото, като всеки друг ден. След училище откарах Джудит на уроците ѝ по танци, Бийн — до конната база, а Дики — до поляната за упражнения по голф.

— Джон къде беше?

— Остана вкъщи с мен и каза, че било много отегчително. Казах му да отиде да си майстори нещо и сега конструира гилотина в мазето. Обясни ми, че тази година в шести клас учили за революциите.

— Какво използва за «нож»?

— Направи плоска една стара лопата за риене на сняг и каза, че ще успее да я заостри достатъчно добре.

Ричард можа да чуе как момчето дрънчеше и свирукаше с уста под него.

— Господи, дано не си прекълца някой пръст. — Мислите му се прехвърлиха от пръста към самия него, към равните бели зъби на жена му, към факта, че бяха минали две седмици, откакто се бяха отказали от секса.

С небрежен тон тя разкри своята тайна:

— Случи ми се и нещо хубаво, все пак.

— Захванала си се отново е йога.

— Не бъди глупак. Никога не съм била нещо особено за него. Не. Отворили са нова автомивка на самообслужване, точно зад пицарията. Пускаш в автомата три по двайсет и пет и всичко става, както си седиш в колата. Много е забавно.

— Какво става?

— О, като че ли не знаеш. Сапунена вода, огромни четки, които се въртят навсякъде около теб. Наистина върши много добра работа. А накрая има едно малко маркуче, с което срещу един дайм^[1] можеш да почистиш и боклука отвътре.

— Всичко това ми изглежда много злокобно. Тези, дето непрекъснато си мият колите, са същите онези, които пращаха нашите момчета във Виетнам. Дори нещо повече — това е лошо за колата. Мръсотията пази боята.

— Да, но колата се нуждаеше от почистване. Сега живеем сред такава кал.

Миналата година се бяха преместили в една фермерска къща, заобиколена отвсякъде с избуяла дива растителност. Тази пролет всеки от тях атакува девствената природна пустош с различен подход. Джоан изчисти с гребло мъртвите листа и опадали клонки изпод шубраците, и после боязливо подряза чорлавите им «прически», сякаш подстригваше своите момчета. На Ричард тия глезотии му се видяха отвратителни и атакува проблема направо откъм корена или почти оттам. Разчисти плъзналите лозови стебла от покрива на плевнята заедно с поникналите на места чимове трева и мъх, отрязва трънаците до основа и започна да подкастрия няколко тисови дръвчета до външната врата, но не миряса, докато не превърна всяка клонка в малко пънче. Тисовите дръвчета — от рядък японски сорт — имаха отвътре мека, розова сърцевина, убийствено наподобяваща човешка плът. Дни наред след това от отрязаните места сълзеше кехлибарена смола.

Цялото семейство беше шокирано, а най-вече двете момчета, които си бяха направили импровизирано укрепление в една дупка под дръвчетата. Ричард опита да се защити:

— Положението бе такова — или те, или аз. От тях не можех да вляза през външната врата.

— Но те няма да пораснат никога повече, тате — измърмори сърдито Дики. — Не остави никаква зеленина наоколо. Сега няма да има фотосинтеза. — Очите на момчето бяха също зелени. Докато стоеше и гледаше начумерено, то непрекъснато отмяташе с ръка палав кичур коса от очите си с ония нервни, женствени движения на неговото поколение.

— Добре — заяви твърдо Ричард, вдигна ножиците за кастрене, които имаха от едната страна удължено рамо за допълнителна стабилност и попита: — А какво ще кажете за едно подстригване?

Очите на Дики станаха кръгли от ужас и той отстъпи заднишком към брат си, който — макар и по-малък — имаше още по-дълга коса. Уплашените деца заприличаха на две здрави, набити момичета, запречили външната порта.“

— Няма ли да е по-добре, ако вие двамата слезете долу в мазето и продължете да се занимавате с вашата гилотина? — предложи Ричард. С няколко енергични движения той набързо накълца стеблото на стрък разцъфнал татул. Сега пред погледа му се виждаше картина

от прави ъгли, застъпващи се покривни плоскости, незасенчвани от нищо прозорци и равни, безкрайни пространства, от които най-сетне бе почистена натрапчиво-непоносимата нескончаема растителна маса.

— Татко е разстроен заради съвсем друго нещо, не заради вашите коси — обясни Джоан на Дики и Джон по време на обяда. Сякаш между всички останали членове на семейството продължаваше да действа някакво тайно, негласно споразумение и сега те се скупчиха още по-плътнo около нея. Дори и котките, както му се стори, се двоумяха дали да вземат храна от ръката му.

— За какво, тогава? — попита Джудит, вдигайки поглед от омлета си. Тя бе на шестнайсет и единствена бе на страната на Ричард.

— Нещо, свързано с живота на възрастните — отвърна Джоан. — За момент по-голямата ѝ дъщеря мълчаливо я изгледа с напрегнато изражение и Ричард затаи дъх, помислил, че може би тя бе разбрала. Точно така, както става между жени — без излишни думи. Представи си безкрайния обсег на погледа през отъпканата разчистена просека, която у Джоан бе като кристален тунел.

Но момичето беше прекалено младо и, почувствало насреща си враг, атакува директно своята стара надеждна цел — Дики.

— И ти си един — сопна се тя. — Никога досега не си се опитвал да помогнеш на татко. Единственото важно за теб е майка да те откара до игрището за голф или на ски в планината.

— Така ли? Ами ти? — боязливо отвърна той, победен, преди да е започнал. — Караш мама всеки ден да готви по две ястия, защото прекалено се „пречистваш“ и не можеш да си цапащ устните с никакви си там животински продукти.

— Поне, докато съм тук, се опитвам да помагам, а не седя през цялото време да чета разни книги на тоя загубеняк Били Кастър.

— Кастър — поправиха я Ричард и Дики едновременно.

Джудит изправи добре запълнената си височина: Нейните плътнo прилепнали дънки тип чарлстон се изхлузиха с няколко сантиметра надолу и изложиха на показ ивица копринено бельо и перлено бялата кожа на корема.

— Според мен е чисто варварство някои хора, като нас, да имат толкова много храсти, а други, като ония нещастници в гетото, да не могат да видят дори избуял плевел и да им се налага да се качват по

покривите си, за да могат да дишат. И това е истина, Дики. Недей да ми правиш тези физиономии!

Дики я гледаше с болезнено изражение на лицето. Самото тяло на сестра му изглеждаше болезнено.

— Младата социоложка, изложила на показ своя чар — заядливо отвърна той.

— Ти дори не знаеш какво е това социолог — тросна се тя, отмятайки глава. Вълни от трептящи телеса се разнесоха надолу чак до пръстите на краката ѝ. — Ти си едно много разглежено, егоистично и ограничено същество.

— Пфу, колко сме зрели — бе всичко, което успя да каже горкото, невръстно същество, онемяло от сляпата ярост.

Застанала така, Джудит се бе превърнала в оптическа илюзия, в която всеки от тях виждаше нещо различно: Дики почувства заплахата; Джоан видя себе си отпреди двайсет и пет години, Бийн усети друг голям източник на топлина, който за разлика от конете, можеше да ѝ чете приказки преди лягане. Джон — Господ да го благослови — не успя да види нищо или по-скоро видя съвсем мъгляво как един стар приятел се стопява пред погледа му. Ринард не можа да я погледне. Същата вечер, когато Джоан слагаше другите в леглата, Джудит седна на дивана, докато той се опитваше да чете в стола насреща.

— Виж, тате, виж какви упражнения за разтягане мога да правя. — Той четеше „Моят удар за един милион долара“ от Били Каспър. — Тялото трябва да бъде извито и да се усеща напрежение в мускулите на гърба и по протежение на левия крак, в задната част на бедрото. — Тялото на дивана бе усукано като корабно въже, сякаш бе от две части. Успехите ѝ в практикуването на йога даваха блестящи резултати. Може би точно затова Джоан бе престанала да се упражнява. Ричард погледна нагоре и видя дъщеря си извита като кламер — ръцете ѝ бяха стиснали глезените. Щедрите форми на корема ѝ стърчаха нагоре, издигайки в най-високата точка на извивката нейния пъп, в долната част на стойката предмишницата и горната част на лявата ръка образуваха права линия. Той се опита да направи същото. Получи се нещо много странно. Още от рождение, въобще го нямаше в тази форма на човешката изява. Джудит го наблюдаваше как се чуди къде да сложи китката си и весело се кискаше. След това, със закачлив настойчив глас, готова за флирт, подметна: — Татко е нарцисист. — В

периферията на неговото зрение тя изглеждаше така, сякаш се гъделичкаше сама и въртеше глава в кръг.

— Джудит! — Не бе ѝ се сопвал толкова рязко, откакто на тригодишна възраст бе разпиляла захар по пода из цялата кухня. За извинение само добави: — Направо ме подлудяваш.

На четвъртата седмица той отиде в Ню Йорк по работа. Когато се върна, Джоан му каза, докато се черпеха в кухнята:

— Този следобед всички бяха така „дръпнати“, тебе те нямаше, времето беше отвратително и аз ги натъпках в колата, всички освен Джудит. Тя ще прекара нощта у Маргарет Ленард.

— И ти сия пуснала? С тая малка уличница и нейната разхайтена компания? Ще има ли момчета там?

— Не съм питала. Предполагам.

— Колко сме либерални, а?

Той се зачуди, дали би могъл да ѝ забие един в лицето, като в същото време хване чашата в ръката ѝ, за да не се счупи. Беше от сватбения им комплект, от тюркоазенозелено мексиканско стъкло, от който бяха останали само три. Интуитивно тя разкри неговите намерения и лицето ѝ се вкамени — искаше му се да я удари с юмрук по лицето.

— Ще ме оставиш ли да си довърша разказа?

— Разбира се. Dites-moi, Шехерезада.

— Кучето беше весело, лаеше непрекъснато и тичаше сред храстите в кръг около колата, опитвайки се да ни брани. Бяха му нужни три пълни обиколки, за да разбере, че като мине от едната страна, след това се връща откъм другата. Всички до един умряхме да се смеем, в колата с нас беше Дани Ветър и едно приятелче на Бийн от конната база. Стана страхотна веселба. — Лицето ѝ порумения, припомняйки си за случката.

— Това наистина е отвратително тъпа история. Като казах отвратително и се сетих, че направих нещо много странно в Ню Йорк.

— Спал си с проститутка.

— Почти. Отидох да гледам порно.

— Колко дръзко от твоя страна, скъпи. Сигурно е било ужасно.

— Така е, в сряда сутринта се събудих рано и понеже нямаше никакви ангажименти до единайсет, отидох да се пошляя по

„Четиридесет и втора улица“ — знаеш я — онази, дето цялата е окъпана в „невинно“ утринно сияние. За моя изненада тия малки, тесни залички вече бяха отворени. И тогава... искаш ли да ме слушаш?

— Разбира се. Единственото, което съм слушала цяла седмица е мърморенето на децата.

— Платих три долара и влязох вътре беше абсолютно тъмно като във влакче на ужасите от панаир. Виждаше се единствено яркото петно на екрана с онази розова двойка върху него. Чувах как дишат хора, но не можех да видя нищо. Всеки път, когато опитвах да се мушна на някой ред, бръквах на някого с ръка в очите. Но никой не изохка, нито се възмути. Сякаш хората бяха замръзнали в полунеподвижни пози в един от кръговете на Ада. Най-сетне намерих място и седнах. След малко успях да видя, че всички наоколо бяха мъже, спящи при това. Поне повечето от тях изглеждаха заспали. И бяха насядали така, че никой нямаше съсед до себе си. Но дори в този час мястото беше почти пълно — с неподвижни мъже. — Той почувства нейното разочарование. Не бе успял да пресъздаде приказната атмосфера на преживяното — тъмно като в рог, тихичкото похъркване, сякаш излизащо от устата на дракон, прилежно подредените по местата мъже като шашки върху шахматно табло. И след това, как бе успял да намери празна седалка, как бързо се бе настанил в нея и бе изпаднал в нямо вцепенение пред процеса на възпроизвеждане на човешката нация.

— И как беше филма? — попита Джоан.

— Ужасен. Изнервящ. Човек започва да разсъждавала всичко с технически термини: разположение на камерата, на микрофона, на осветлението. А горките мацки, Боже, само какво актьорско майсторство. Очевидно, за да бъде ангажиран за снимки в порно, мъжът трябва да е първо рус и второ — импотентен.

— Да — каза Джоан и обърна гръб, сякаш искаше да прикрие потока от мисли в главата си. — Тази вечер трябва да ходим на вечеря у новите Денйсьнови. — Мак Денис се бе оженил повторно за една жена, приличаща много на Елинър, но малко по-млада и — Мейпълови бяха единопдушни — почти не толкова красива. — Ще ни държаш там един Господ знае докога. А може би утре: — тихо предложи Джоан, сякаш сама на себе си, — след като децата излязат и ако имаш желание да останеш вкъщи...

— Не — прекъсна я той с удоволствие. — Твърдо съм решил да играя голф. В четвъртък следобеда един от счетоводителите ме отведе до Лонг Айленд и макар че бях със стикове, взети под наем, правех удари от по една миля. Струва ми се, че попаднах на нещо интересно. Изглежда съм на верен път. Всичко става оттук. — Той се изправи, завъртя се и ѝ показа една усукана стойка със стегната лява китка, след което замахна с ръката надолу и напред. — С тоя удар сигурно щях да съм направил двайсетина ярда повече.

— Видя ли — рече Джоан, радушно приемайки неговото тържествуване над нейното собствено. — Вече започваш да се пречистваш.

В колата, на път към Денисънови, той я попита:

— Как е?

— Направо е прекрасно, в известен смисъл. Сякаш сетивата ми са постоянно действащи и попиват всичко наоколо. Чувствам се като част от Природата. Просто погледнах нарцисите зад навеса и се просълзих. Бяха толкова красиви, че не можах да се удържа. Трудно ми е да стоя затворена вътре. Единственото, което ми се иска, е да чистя поляната с греблото и да трупам камъчетата на малки купчинки.

— Все пак ти е ясно, че поляната не е килим, който да можеш да метеш непрекъснато — каза ѝ строго той. — Трябва да предприемаш и някакви други действия. Тези люляци, например, са пълни с изсъхнали клони.

— Моля те, недей — изхлипа Джоан и се разплака сред обгърналия ги мрак, разкъсван от светлините на фаровете.

Бе два часа сутринта. И двамата се чувстваха замаяни от прекалено многото бренди. През по-голямата част от вечерта бяха говорили основно Мак и госпожа Денис, той — за консервиране, а тя, за която Мейпълови все още разсъждаваха като за Елинър — за вътрешното обзавеждане на „нейната“ къща. Легнали вече в леглото, Джоан призна на Ричард:

— Непрекъснато ме спохожда това видение, че съм умряла. Привижда ми се навсякъде, дори посред бял ден.

— Умряла от какво?

— Не знам и аз. Единственото, което знам е, че съм умряла и това почти няма никакво значение.

— Дори и за децата?

— Може би ще преживяват ден-два. Но после човек свиква и се оправя.

— Сладурче — Той потисна силното си желание да се обърне и да я докосне, само обясни: — Това е част от усещането да се слееш с Природата.

— Предполагам.

— При мен пък се получава много по-различно. Непрекъснато ме преследва някаква измишльотина за моето погребение: колко ще е пълна църквата, какво ще каже Спенсър за мен в проповедта си, кой ще бъде там. — Особено пък, дали жените, които някога бе любил, щяха да дойдат и плачат заедно с Джоан. С представата му за тяхната обща печал към неговото дълговечно отказване от тях, той изпита и огромно задоволство, спрямо което преходното задоволство на живата плът бе само една епизодична, незначителна прелюдия. Любовта е просто подготовка за идващото много по-значимо след нея. Плавайки сред своите мисли, легнал по гръб в леглото, Ричард чувстваше, че чак след смъртта си ще израсне до размерите на своята истинска значимост.

Интуитивно, с нейното тайно трето свръхчувствително око, Джоан може би почувства тази мисъл. Обикновено се обръщаше на една страна и го загърбваше — дали като провокация или примирение, трябваше той да реши — но сега лежеше напълно неподвижна, обърната с лице към него.

— Според мен, в известен смисъл, всичко това е пречистващо — прошепна тя. — Представи си само всичката тази енергия, пропиляна по време на кръстоносните походи.

— Да — съгласи се Ричард, макар и вътрешно не съвсем убеден. — Според мен, изглежда сме на, верен път.

[1] дайм — американска монета, равностойна на десет цента.
Бел.пр. ↑

13. ГОЛОТА

— Охо, я виж — възкликна Джоан Мейпъл, приятно изненадана.
— Атакуват ни.

Ричард Мейпъл повдигна глава от пясъка.

Друга двойка, по-млада, вървеше по плажната ивица подобно на две митични същества — загорели, с буйни коси, движещи се с гъвкавост и лекота, Великолепни в своята първична красота, изтъкана от тяхното невидимо усилие да контролират стеснителността си. Човек трябваше да се загледа по-внимателно, за да забележи, че са голи. Честите посещения в нудистката зона — нагоре по плажа, отвъд мястото за „буржоата“, до един облечени в бански, където Мейпъллови лежаха с техните деца, книги, плажни кърпи и туби с лосиони — бе покрила гладките гъвкави тела на тази двойка с равномерен тен. Първичните полови белези, толкова натрапчиво отчетливи в „митологията“ на нашето ежедневие, гърдите и окосмените части по тялото, се стопяваха до неузнаваемост от това разстояние под ярките лъчи на слънцето. Дори пенисът на младия мъж изглеждаше несъществен. Младата жена пък имаше вид на умалено мъжко копие — със същата стегната, магнетична походка, същите обезпокоително еднакви форми на крайниците; стомаха, торса и черепа.

Ричард с усилие се сдържа да не изсумти. Двете голи тела се движеха сред мълчание, изтласквано пред тях от уверената им походка, подобно на плъзгащите се по мокрия пясък вълнички, пресягащи се да докоснат облечените в бански хора, откъснали частица красота от бляскавото великолепие на самовглъбеното безразлично море.

— А-а — разнесе се изпод един чадър женско възклицание надолу по плажа, подобно на изшумоляла целофанова опаковка на сандвич в притихнал киносалон. Един старец с тънки крачка, прикачени към варелоподобно туловище с момчешки боксерки на шотландско каре, войнствено се изправи — безпомощен, даващ се сред дързостта на тази атака — и вдигна ръка в жест, наподобяващ нещо средно между махане на такси и заплаха с юмрук. Ричард усети, че в

душата му нахлува истеричен безпорядък. Националното възкръсна, всички забелязаха, че той също бе млад, имаше руси мустаци под бърбрекообразните огледални слънчеви очила и атлетичните му ръце, подаващи се от ризата с къс ръкав, бяха с кафяв загар. Под униформата, доколкото те можаха да видят, кожата му имаше същия кафяв, равномерен тен.

— Боже мой — каза тихо Ричард. — Та той е един от тях.

— Той просто е едно хубаво, младо прасе^[1].

Използването на подобна фраза, която толкова много ѝ се нравеше, раздразни Ричард, търсец пипнешком в мъгливостта някакъв парадокс, някаква неизречена тъга. Мейпълови се бяха оказали прекалено обвързани един с друг по време на тази почивка. Едната дъщеря живееше с някакъв мъж, единият син имаше работа, другият син беше на тенис лагера тяхното най-мъничко отроче Бийн^[2], ненавиждаше своя прякор и макар само тринайсетгодишна, се бе почувствала толкова некомфортно със своите родители, че ежедневно си измисляше всевъзможни извинения, за да не бъде с тях. Сред намаления състав на тяхното семейство те също се чувстваха прекалено некомфортно един с друг — всеки от тях бе изцяло изложен на вниманието на другия. На всичкото отгоре Ричард се притесняваше, че детето бе прозряло истината за своите родители много по-ясно, отколкото той и Джоан — сами за себе си. Неочаквано, както в колежа, когато още се ухажваха и той подмяташе идеята да се махнат от читалнята и отидат на кино, Ричард предложи:

— Хайде да го последваме.

Полицаят бе станал една смалила се синя точка.

— Добре, хайде — съгласи се Джоан и се изправи на крака, ръсейки пясък от тялото си. Макар съгласието ѝ да бе изречено с радостна готовност, то прозвуча фалшиво и, неубедително, но лъскавите форми на тялото ѝ, изисканата ѝ походка редом до него, на която той несъзнателно подражаваше, и тежестта на топлите слънчеви лъчи върху раменете му докато вървяха, се сториха на Ричард напълно достатъчни, поне засега.

Участъкът от плажа за привържениците на бански; изтъня зад тях. След малко завиха зад една дюна и пред погледите им се появи множество от голи тела. Луничави, червенокоси индивиди с отпуснати, млечнобели търбуси. Мургави като циганки момичета с твърда,

стегната плът, стоящи изправени, за да изложат лицата си по-близо до слънцето. Заспали мъже с „изгнили“ като окапали плодове тестиси. Нестройна група от задници, наредени като кафеени сладки върху бяла салфетка. Брадат мъж, застанал; в йогистко упражнение на главата си, с широко разкрасени към небесата крака, сякаш отправящи молитва към Всевишния. Сред цялото това многообразие от форми полицаят се движеше внимателно, препасан със своя колан, на който висеше оръжието му, шепнейки, почти докосвайки голите тела, които закимаха разбиращо и започнаха бавно, поединично и на групички, да обличат дрехите си. Двойката, проявила дързост, която бе предизвикала това контра-нашествие, не можеше да бъде забелязана сред множеството от други голи тела. Сега бяха наказани всички.

Джоан се приближи до две момчета и едно момиче, и докато те се вмъкнаха в протритите си дънки, нахлузваха кожените си елечи, слагаха сандалите и техните странни, меки шапки, тя ги попита:

— Гонят ли ви?

Момчетата се изправиха и я заразглеждаха втренчено — нейният бански, приятната ѝ закръгленост, съчувствената усмивка — без да промълвят нито дума. Ричард забеляза, че пенисът на едно от тях висеше натежал на една педя от ръката ѝ. Джоан се обърна и се върна до съпруга си.

— Какво ти казаха? — попита той.

— Нищо. Просто стояха и ме зяпаха. Като че ли съм някой мухльо.

— За последните десет години е имало две революции — каза ѝ той. — Първата бе, когато жените се научиха да говорят вулгаризми, и втората — когато потиснатите се научиха да презират своите симпатизанти.

За да смекчи думите си, той добави:

— Или може би те просто се подразниха, че някой ги приближава, докато си обуват гащите. Това е много деликатен момент за мъжете.

Макар и парадоксално, нудистите носеха много повече дрехи на плажа, отколкото „буржоата“. Минавайки по плажната ивица към техния участък, те не можеха да бъдат сбъркани с никой друг, тъй като бяха облечени от главата до петите в дънкови и кожени дрехи, сякаш изникнали направо от сърцевината на градската антикултура. Сега,

докато младият полицаи се движеше покрай тях като носещ опечалеше ангел, те се свиваха и гънеха в раболепни пози, бързайки да се напъхаш в дрехите си.

— Боже мой — възкликна Джоан. — Прилича на „Изгонването от Райската градина“ на Мазачо^[3].

Ричард усети как сърцето ѝ издумка в закръглената обвивка на нейното тяло от обзелото я силно удовлетворение, че за сетен път бе успяла да демонстрира пред себе си важността от хуманитарното образование в живота на съвременния човек.

През целия следобед, след като се бяха върнали от плажа, докато буташе пред себе си „опърничавата“ косачка по твърдата трева около наетата от тях къща, Ричард разсъждаваше за голотата. Той мисли за Адам и Ева (Кой ти каза, че ти си гол?), за Ной и Хам^[4], за Сузана старците^[5].

Припомни си една история, станала с него като дете, когато бе правил слънчеви бани на верандата на втория етаж заедно с майка си, която — по свой провинциален начин — бе авангардистка и маниачка на тема здраве. На верандата беше толкова горещо, че Във въздуха непрекъснато жужаха подмамани от жегата оси. Един час, прекаран там, изглеждаше цяла вечност. Неговото притеснение го завладяваше все по-силно с всяка изминала минута. Кожата на майка му представляваше блед, неясен пейзаж в обсега на периферното му зрение. Той не поглеждаше нататък, така както не си правеше и труда да гледа към планинските хребети, опасващи тяхното малко градче в Западна Вирджиния, което — в представите му — той никога нямаше да напусне.

Припомни си една реплика на Роден, че събличащата се жена може да се оприличи на слънце, пробил през облаците. Скупчилата се следобедна облачност покри поляната със сенки, придавайки блясък на жилавата остра трева. Веднъж, преди време, той се бе любил с една жена, която спеше до огледало. Когато бе за първи път в леглото ѝ, той несъзнателно погледна надясно и се стресна от техните голи тела, отразени в огледалото. Неговите и нейните крака изглеждаха удивително дълги и успоредни. Вероятно тя бе усетила, че е отклонил вниманието си от нея, понеже също бе обърнала глава. Отражено в огледалото, нейното лице се появи под неговото. Огледалото се

намираше на една ръка разстояние от леглото. Онова, което го бе омаяло в рефлексивния образ насреща, бе не нейното тяло, а неговото собствено — дължината му, блясъкът, окосмението, великолепно изваяните успоредни пръсти на краката, приказно отдалечени от неговата малка, облещена, глуповата глава.

И тогава, спомни си той, се бе чул шум някъде отдолу. Разширените им очи се бяха вторачили едни в други, забравили за огледалото. Той прошепна:

— Какво е това? Млекарят, пощаджията, кучето, фурната?

— Може би вятърът? — предположи тя.

— Прозвуча като отваряне на врата.

Докато се вслушваха напрегнато за шума, дъхът ѝ погали неговите устни. Човешки стъпки отчетливо издадоха присъствието си под тях в същия момент, в който той се пресегна да издърпа чаршафа върху главите им, тя рязко избута и двамата настрани. След това се отмести от него и повдигна нагоре крак, подобно на съседната скулптура на Реноар „Къпещи се“. Той бе останал сам в огледалото. В миг, същото това огледало се бе превърнало в неистово крещящ свидетел на факта, че той се намираше на място, на което не трябваше да бъде („Когато човек не е, където трябва, винаги става нещо лошо“, обичаше да казва майка му), и че е в неподходящ вид за бягство. Тогава бе излязъл на верандата ѝ, притиснал дрехи до гърдите си.

Ричард клекна, за да отреже няколко упорити стръка с ръчната ножица, и бегло си припомни интересен цитат на един от японските майстори на Шунга за постигането на определен ефект с фалоса, рисуван в тази техника нарочно уголемен, понеже ако бъде изобразен в естествените му размери, би бил твърде незначителен.

Неговата любовница се бе върнала, все още гола, казвайки само „Нищо“. Бе слязла гола по собствените си стъпала — една грешница от Рая — минавайки покрай столове, картини и лампи, засенчвайки ги със своята прелест, без да се страхува, че по пътя си може да срещне крадец, млекар или съпруг. А когато се връщаше, голотата ѝ излъчваше спокойствие и ведринка като от картината „Венера“ на Тициан, произпълваща го отвътре сякаш бе погълнал някакво слънце.

Той се замисли за „Венера“ на Тициан, изцеждайки в представите си косите ѝ със силни ръце. Замисли се за „Олимпия“ на Мане, за „Голата Маха“ на Гоя, за безсрамието. Сети се за Една

Понтелие, героиня на Кейт Шопен, отправила се през последната година на този най-облечен от всички век към морския залив и — преди да отплува към своята смърт — захвърлила всички свои дрехи на брега. „Колко странно и ужасно изглежда да стоиш гол под слънцето! И същевременно, колко приятно!“

Припомни си една история, случила му се преди месец, докато вървеше към същата тази къща, в чието мрачно, влажно мазе в момента — стъпало по стъпало — смъкваше обемистата косачка, изпълнил задължението си. Бе се съгласил доброволно да дойде и да отвори къщата, за да провери в какъв вид е — наемаха я за първи път. Джоан лесно се бе съгласила. Напоследък в нея се бе загнездило нещо, което също искаше да бъде само. Половината от магазините на острова все още не бяха отворени за лятото. Бе напазарувал месо за няколко дни и живееше сред семпло обзаведени стаи, в които господстваше изключителна чистота и тишина. Една сутрин, изминавайки около миля през боровинкови храсталаци и диво грозде, той бе стигнал до брега на малко езерце. Плажната му ивица бе широка едва ли не няколко човешки разкрача. Само курешките и пръснатите наоколо пера на диви лебеди свидетелстваха за нечие друго присъствие. Лебедите, застинали сред окъпаната в слънце лека мараня над огледалната водна повърхност, му се сториха като богове — свършени и безкрайно далечни. Ни къща, ни кола гледаха от върховете на хълмовете от пясък и храсталаци, опасали езерото отвсякъде. Откриването на такава девствена пустош под небето изглеждаше невероятен шанс и щеше да е светотатство човек да не се възползва от него. Ричард си свали дрехите — всички до една. Седна върху стърчащата наблизко нащърбена, топла скала и се замечта. След малко позата на мислителя му омръзна. Той стана и на ръба на водната повърхност се превърна в пророк, в Йоан Кръстител. Палави светлинки, отразени от раздвижената повърхност на водата, заиграха весели танци по краката му. Той закопня да стори нещо свръхестествено, нещо скверно. Протегна ръце нагоре, но не можа да докосне небето. Слънцето започна да припича още по-силно. Лека мъгла се задигаше от повърхността на водата. Лебедите се размърдаха, пляскайки сдържано с криле. За момент егото му изцяло превзе неговото съзнание и на него му се стори, че наистина е божествено сътворения център на едно сферично оформено съзидание. Собствената му кожа изглеждаше

красива — не, той чувстваше как красотата се плъзга по нея, сякаш тази пустош го любеше, ближеше го с чувствения си език. После, в следващата секунда, поглеждайки надолу, той видя, че ни най-малко не бе величествено сам, защото десетки забързани червеникави телца на кърлежи пълзяха нагоре сред космите на краката му, така безмерно щастливи от неговата щедра топлина, както бе той сред топлината на слънцето.

Небето се смрачи още повече и въздухът потъмня, като старо сребро с цвета на морските камъчета от острова. Докато влизаше в къщата, решил за награда да се почерпи с питие, той си припомни един стар социологически текст от деветнайсети век, в който американски фермер се хвали, че макар да бил станал баща на единайсет деца, никога не бил виждал тялото на жена си голо. От една друга книга, вероятно на Джон Гънтър, в разсъжденията му изскочи спомена за някакво пристанище в Западна Африка, за което писателят твърдеше, че това бил последния град по крайбрежието, в който младата жена можела да мине гола по главната улица без да предизвика излишно внимание. Сети се и за една рецензия от стар брой на „Таим“, отпреди много години, отпреди много революции, със снимка на Бриджит Бардо, показана гола от главата до петите, с изключение на някои детайли. Във вестника бе направена остроумната забележка, че макар във филма да имало чисто гола жена, същото било положението и в повечето американски домове около единайсет часа вечерта.

Единайсет часа. Мейпълови са били навън, на вечеря. Тяхното самотно дете прекарва вечерта у своя приятелка. Спалнята им в тази къща е бяла и приятно прохладна. Бели са дори нощните шкафчета и столовете, а таванът е толкова ниско, че сенките им сякаш са се подпрели на главите им. Джоан стои до леглото и смъква обувките си е ритник. Лицето ѝ, оптически скъсено от факта, че гледа надолу, има начумерен вид, докато тя разкопчава секретните копчета на полата си и смъкнала ципа надолу, разкрива един бял, V-образен триъгълник от бельото си. Тя оставя полата да се смъкне до долу, след което я повдига с крак и я поставя в едно чекмедже. После повдига нагоре блузата, „обезглавявайки“ я и събирайки косата ѝ в гъсто валмо — приличащо на юмрук, който се разпада, след като отново се появява самовгълбеното ѝ лице. Тя отмята глава и застава в профил.

Автомобилни светлини от шосето погалват нежно къщата и се запиляват нанякъде! Едно неочаквано развитите: Джоан смъква надолу бикините си с бързо, несигурно движение, преди да е издърпала през глава комбинезона си, кръстосала отпред ръце. Малко над кръста ѝ, набраният найлон се заплита. Тя застива в позата на „Роба“ от Микеланджело; на мюнхенската мадона; на „Водолей“ от Ангр; гледана отпред, с ясно очертано триъгълно окосмение. Комбинезонът е оправен, тънката като змийска кожа материя се плъзва нагоре, процесът продължава; С леко усилие тя разкопчава закопчалката на гърба си и мята сутиена на нощната масичка. Гърдите и подскачат. Обръщайки се към леглото, тя казва с глас, пълен с неприязън:

— Нямах ли нещо по-интересно за вършене, вместо да ме зяпаш така?

Ричард е легнал на леглото полуоблечен. Превърнал се е в публика от един-единствен човек, едва съдържащ аплодисментите си.

— Не — отвърща откровено той.

След това скача и продължава със събличането си, докато сянката му непрекъснато се суети около главата му. Двамата стоят близко един до друг — толкова близко, колкото на плажа, когато тя се бе върнала при него след мълчаливото отпращане на момчетата, а той ѝ се бе присмял. Те са отново на плажа. Тя си припомня всичко в детайли: За сетен път! Ричард усеща как сърцето ѝ издумква в закръглената обвивка на нейното тяло от обзелото я силно удовлетворение. Тя го поглежда, очите ѝ са сини като утринно море, и се усмихва.

— Не — заявява твърдо Джоан, отказвайки му самодоволно.

Ричард се чувства силно развълнуван, провокиран. Тази голота е нещо ново и за двамата.

[1] прасе — обидно обръщение към американските полицаи. Бел.пр. ↑

[2] Бийн на английски означава бобено зърно (Bean). Бел.пр. ↑

[3] Томазо Гуиди Мазачо (1401–1428) — флорентински художник. Бел.пр. ↑

[4] Ной и Хам (Библейски герои от Стария завет) — Веднъж Ной се напил юнашки и се съблякъл гол. Неговият син Хам му се присмял

на постъпката. Тогава Ной се разярил, проклед го и го прогонил от своя дом. Бел.пр. ↑

[5] Сузана (библ.) — еврейка, прочута с красотата и целомъдрието си. Двама старци, изпълняващи съдийска служба по време на вавилонския плен, я сварили да се къпе и поискали да се възползват от нея. Понеже тя ги отблъснала, старците я наклеветили и тя била осъдена на смърт. Впоследствие Данаил се застъпил за нея и тя била помилвана, а клеветниците ѝ — осъдени на смърт. Бел.пр. ↑

14. РАЗДЯЛА

Денят бе хубав, направо великолепен. През целия юни времето се бе подигравало с яркото си слънце на семейното нещастие на Мейпълови. Всичко наоколо бе окъпано в златни лъчи и тучна зеленина, сред която техните разговори бяха невидимо разяждани от дразги и неприязън, а унилите им мърмореци личности се явяваха единствените мрачни петна сред природата. Обикновено по това време на годината телата им вече имаха приятен загар. Но когато посрещнаха самолета на по-голямата си дъщеря при завръщането ѝ от едногодишен престой в Англия, бяха почти толкова бледи, колкото и тя, макар Джудит да беше прекалено заслепена от яркото слънце и пищната растителност на своята родна земя, за да забележи това. Те не помрачиха нейното пристигане у дома като не ѝ казаха веднага. Да изчакат няколко дни, да я оставят да се възстанови от уморителното пътуване и силната превъзбуда — бе една от формулировките сред потока от сиви диалози над наша кафе, коктейл или „Контро“ — докато двамата оформяха стратегията на своята раздяла, а земята се опитваше да ги впечатли с новата си премяна, оставаща незабелязана зад плътно затворените им прозорци. Ричард бе решил да си тръгне за Великден. Джоан настояваше да изчакат, докато и четирите им деца се съберат вкъщи, взели изпитите си и присъствали на всички церемонии, след което да потърсят утеха в лятната красота на природата. И той се захвана за работа, преследван в мислите си от любов и постоянен страх поправяйки замрежените рамки на прозорците, точейки ножовете на косачката, валирайки и подравнявайки техният нов тенис корт.

Глиненият корт бе преживял своята първа зима и сега стоеше целият на дупки, с отвян от вятъра шамот. Преди години Мейпълови бяха забелязали, сред компанията от свои приятели, колко често разводът бе спохождан от драматични подобрения в домашния бит, сякаш бракът правеше едно последно, енергично усилие да оживее. Тяхната най-лоша криза бе преминала сред прахоляк от мазилка и

разголени кухненска водопроводна канализация. Все пак, предишното лято, когато жълтият като канарче булдозер весело подравняваше едно тревясало, осяяно с маргаритки хълмче, и го превръщаше в кално плато, а група млади мъже, със завързани на опашки коси, разнасяха и трамбована глината, заравнявайки повърхността, тази трансформация не ги бе впечатлила като нещо злокобно, а бе приета по-скоро като едно весело, дръзко предизвикателство. Техният брак можеше да разоре земята в името на общото удоволствие. А ето, че сега — на следващата пролет — събуждайки се всяка сутрин в ранни зори от едно неприятно, хлъзгаво усещане, сякаш леглото рязко се килваше настрани, Ричард мрачно гледаше пустия тенис корт — с мрежата и лентите, все още навити на топ в плевнята — и виждайки напуканата и изровена глина по него (по време на пролетното затопляне из лапавицата бяха лудували кучета; навред тънки ручейчета бяха издълбали паяжина от вадички) той осъзнаваше, че заобикалящата го действителност е в хармония с неговото настроение на целенасочено опустошение и разруха. В крайна сметка, това просто бе един вечен, основен, природен закон. Свитото му сърце се надяваше този ден никога да не дойде.

Сега той бе настъпил. Беше петък. Джудит вече се бе аклиматизирала. И четирите деца бяха тук, събрани заедно преди разните работи, лагери и пътувания, да ги бяха пръснали отново далече от дома. Джоан бе на мнение да им се каже един по един — Ричард искаше да направи официално съобщение на масата.

— Според мен, едно такова съобщение е чисто и просто бягане от отговорност. — Заяви тя. — Те ще започнат да се карат и да спорят помежду си, вместо да се съсредоточат върху въпроса. Знаеш много добре, че всеки от тях е отделна личност, а не някаква брънка от обединеното препятствие по пътя към твоята свобода.

— Добре, де. Добре. Съгласен съм. — Планът на Джоан бе премислен до последна подробност. Тази вечер — макар и с отминала дата — в чест на посрещането на Джудит бяха приготвили вечеря с раци и шампанско. След това, когато празненството приключеше, те двамата, които преди деветнайсет години бутаха дъщеря си в бебешката ѝ количка по „Пето Авеню“ до площад „Вашингтон“, сега отново трябваше да я изведат на разходка извън къщата, до моста при соления поток, и да ѝ кажат, заричайки я да мълчи пред другите. После

Ричард Младши, който отиваше направо от работа на рок концерт в Бостън, щеше да бъде известен за решението късно вечерта, когато се върнеше с влака, или в събота — рано сутринта, преди да бе отишъл на работа. Той беше на седемнайсет и работеше като поддържащ персонал на едно игрище за голф. Накрая идваше ред и на двете помалки деца, Джон и Маргарет, които можеха да бъдат информирани в ранния предобед.

— Чиста работа, нали така? — заключи Ричард.

— Да имаш някакъв по-добър план? Даже ще разполагаш с останалата част от съботата за някои въпроси и отговори и за събиране на багажа, след което можеш да предприемеш своето дългоочаквано, чудно заминаване.

— Не — отвърна той, имайки предвид, че няма по-добър план и че се е съгласил с нея, въпреки че за сетен път това му се стори опит за разпореждане, за скрито домогване до властта, подобно на дългите списъци с домашни задължения и финансови сметки или — от времето на онези дни, когато току-що се бе запознал с нея — на прекалено подробните й записки на лекциите. Нейният план превърна едното препятствие в четири отделни — четири грапави, здрави стени, неизвестно за нито една от тях доколко и по какъв начин е преодолима.

През цялата пролет той бе сновал между два свята на душевност и реалност, разделени от множество предразсъдъци и прегради. Двамата с Джоан стояха като тънка бариера между децата и истината. Всеки един съвместно изживян момент бе преграда — с миналото от едната страна и бъдещето от другата — бъдеще, в което неминуемо се съдържаше онова непогрешимо сега. Отвъд тези четири непреодолими стени го чакаше един неясен, забулен в неизвестност живот. В неговата глава, зад бледното лице, едновременно уплашено и самоуспокояващо се, едновременно някак чуждо и в същото време много познато, се криеше тайна, която той искаше да защити от сълзите, напирани да бликнат навсякъде около него, чисти и силни като слънчева светлина. Бе така обсебен от предстоящото, че се бе вманиачил да стяга къщата, заради скорошното му, отсъствие, сменяйки мрежи, прагове по прозорците, панти и резета — подобно на Худини^[1], подготвящ своите сценични аксесоари, за да се чувства удобно, докато се освобождава от тях.

Бравата. Все още имаше да подменя бравата на една от вратите на верандата с еркерните прозорци. Задачата, подобно на повечето такива, се бе оказала по-трудна, отколкото си бе мислил. Старата брава, с разяден от корозия метал, сякаш нарочно бе толкова стара, че бе излязла от производство. В три железарии нямаха нищо, което поне приблизително да пасваше на зейналите дупки, останали при свалянето ѝ (извършено учудващо лесно). Трябваше да бъде допробита още една друга дупка — с малка бургия, и след това да се дооформи — с много едра пила, а старата дупка щеше да бъде запълнена с парче дърво — с помощта на един тъп секачи ръждясал трион, направлявани от вдървените му, подпухнали от безсъние пръсти. Оттатък верандата, слънцето припичаше над един потънал в занемареност свят. Храстите се нуждаеха от подкастриане, откъм ветровитата страна боята на къщата стоеше на люспи и се ронеше — когато той си отидеше през дъските щеше да проникне дъжд, насекоми, плесен, смърт. Членовете на неговото семейство, всички онези, които щеше да изгуби, непрекъснато се мяркаха в периферното зрение на напрегнатия му поглед, докато той се бореше с разни дупки с резби, трески, неразбираеми инструкции за експлоатация, дребни метални джунджурийки.

Джудит седеше на верандата — една принцеса, завърнала се от изгнание. От време на време тя ги нагостяваше с истории за ограничено ползване на гориво; за, заплахи на подмолни организации с бомбени атентати; за пакистански работници, открито предлагащи и плътска наслада, вървейки след нея, докато тя отива към музикалната школа. Джоан влизаше и излизаше от къщата, по-спокойна, отколкото би трябвало да е, хвалейки го за напрегнатата му борба с ключалката, като че ли това не беше последната им свада от дългата верига подобни. По-малкият от синовете им — Джон, сега на петнайсет, най-неочаквано станал красив, което самият той все още въобще не осъзнаваше, подържа за няколко минути паянтовата мрежеста рамка на вратата, докато баща му непохватно ковеше и дялкаше, усещайки всеки удар като болезнено стенание. По-малката дъщеря на Ричард, върнала се на сутринта от дълъг купон, спеше в хамака на верандата въпреки целия тоя шум, красива като току-що разлистила се розова пъпка, наивно доверчива и изоставена. Времето, подобно на слънчевата светлина, продължаваше своя безметежен ход. Денят

започна да се изнизва и светлината стана леко дрезгава. Днешният ден бе един от най-дългите. Бравата щракна — работеше. Той бе приключил. Сипа си едно питие и отпивайки от него на верандата, се заслуша в историята на дъщеря си!

— Беше толкова мило — казваше тя, — дори и в най-лошите моменти, всички месарници и хлебарници стояха отворени на свещи. Всички те са толкова смели и съобразителни. От вестниците нещата изглеждаха много по-зле тук — някой застрелял друг на опашка за газ, и всички — умиращи от студ.

— Искаш ли все още да живееш в Англия завинаги? — попита я Ричард. Завинаги: представата, превърнала се сега в действителност за него, сякаш го стисна за гърлото и думата излезе с леко хриптене от устата му.

— Не — призна Джудит, обръщайки овалното си лице към него, с все още по детски раздалечени очи, но с устни, сякаш направени от нещо сочно и сладко. — Изгарях от нетърпение да се прибера вкъщи. Аз съм американка. — Тя беше вече жена. Бяха я отгледали те двамата. Той и Джоан бяха издържали заедно, за да я отгледат, единствена от четирите. За останалите трябваше все още някой да се грижи. И все пак, точно мисълта за Джудит — представата за нея, тяхното първо бебе, вървяща между тях, хваната под ръка от двамата си родители — бе онова, което го сломи. Преградата между неговото лице и сълзите му се разпадна. Ричард седна на масата с празничните ястия, преглъщайки с усилие — гърлото му се бе свило от болка. Раците, шампанското, всичко му се привиждаше размазано и неясно. Той вкуси от тях през сълзи, примигна, преглътна и с дрезгав глас пусна някаква шега за сenna хрема. Сълзите не преставаха да напират. Те не излизаха през дупка, която да може да бъде запушена, а през някакво пропускливо като мембрана място — настойчиви, чисти, безконечни. Те — неговите сълзи се превърнаха в щит за самия него пред другите — пред техните лица, пред факта, че за последен път, бяха събрани всички заедно около масата — все още простодушно наивни — на която той за последен път седеше като глава на семейство. Сълзите капеха от носа му, докато той чупеше черупката на рака. Шампанското му имаше леко солен привкус, когато отпиваше от него. Грубата хватка около гърлото му го караше да изпитва сладникаво-горчиво усещане — не можеше го промени с нищо.

Неговите деца се опитаха да не забелязват сълзите му. Джудит, седнала от дясната му страна, си запали цигара, гледайки съсредоточено към своята прекалено енергично и изтънчено изпусната струйка дим. От другата ѝ страна, Джон сериозно сведе глава над остатъците от храната в чинията си — главно крака и опашки с алено-червеникав оттенък. Оттатък масата, изненадана, Джоан го стрелна с поглед и изписания върху лицето ѝ упрек бе сменен от бърза гримаса, израз на прошка или може би — на поздрав, заради ненадминатата му дарба на стратег. Между тях, Маргарет, ненаричана вече „Бобчо“, доста едра за тринайсетгодишна, се взираше от другата страна на неговата завеса от сълзи, сякаш гледаше към нещо във витрина на магазин, за което силно копнееше — своя баща, една кристална фигура от спомени и отломки от миналото. Въпреки това, докато отнасяха чиниите В кухнята, изпразвайки остатъците им в кофата за боклук, не тя, а Джон попита Джоан с плах глас:

— Татко защо плаче?

Ричард чу въпроса, но не и смотолевения отговор. След това чу само как Бобчо изстена, „О, не-е!“, с леко драматизираното възклицание на човек, отдавна очаквал това да стане.

Джон се върна на масата, носейки купа със салата. Той кимна разбиращо към баща си и устните му конспираторски прошепнаха думите:

— Тя ми каза.

— Какво ти каза? — високо попита Ричард, обезумял.

Момчето седна спокойно, сякаш за да порицае със своите добри маниери невъздържания си родител за поведението му, и каза тихо:

— За раздялата.

Джоан и Маргарет също се върнаха. В размазания поглед на Ричард момчето изглеждаше смалило се и някак облекчено — може би от факта, че най-сетне всичко бе ясно. Той подвижна към нея — разстоянията около масата бяха станали огромни:

— Ти си знаела, през цялото време си знаела... — но хватката за гърлото не му даде възможност да вложи целия смисъл в изречението. Някъде отдалеко, той чу как Джоан заприказва — с равен, разумен глас, рецитирайки онова, което вече предварително бяха подготвили. Това било раздяла само за през лятото, нещо като експеримент. И тя и татко били единомдушни, че това щяло да се отрази добре и на двамата.

Нуждаели се от място и време, за да размислят. И двамата много се харесвали един друг, но, някак, не успявали да бъдат достатъчно щастливи заедно.

Имитирайки фактологичния тон на майка си, но с присъщата за нея младежка откровеност, Джудит заяви със студен глас:

— Според мен това е глупаво. Вие двамата или трябва да живеете заедно, или да се разведете.

Като вълна, достигнала до своя връх и разбила се на пяна, плачът на Ричард изведнъж стана буен и несдържан. Но той бе заглушен от възбудата на Джон, който — наблюдавал досега достатъчно и търпеливо — неочаквано се развика. Може би премълчаната досега от сестра му тайна отприщи бента на неговата ярост.

— А ти защо не ни каза? — попита той с креслив, груб глас, несвойствен за него. — Трябваше да ни кажете, че не се разбирате.

Ричард се напрегна да каже някаква дума с разтреперания си сълзлив глас:

— Ние се разбираме, в това е проблемът. Просто не знаем със сигурност... — „дали все още се обичаме“, бе останалата част от изречението, но той не можа да стигне до края му.

Джоан го довърши по свой начин:

— Но със сигурност знаем, че винаги сме обичали децата си.

Това не накара Джон да се успокои.

— Какво ви пука за нас? — избоботи той. — Ние сме едни дребни, незначителни неща от живота ви и това е всичко. — Смахът на сестра му накара и него да се разсмее — цинично и с театрално преиграване. — Ха, ха, ха. — Ричард и Джоан разбраха едновременно, че момчето се бе напило с шампанското на Джудит. Чувствайки се задължен да бъде център на вниманието, Джон измъкна една цигара от пакета на Джудит, пхна я в устата си, остави я да увисне от долната му устна и ги погледна с присвити като гангстер очи.

— Вие не сте дребни и незначителни неща от живота ни — извика му Ричард. — Вие сте най-главното. Само че вече сте пораснали или почти сте.

Момчето запали няколко кибритени клечки едновременно. Вместо да ги поднесе към цигарата си (макар че никой никога досега не го бе виждал да пуши — представянето му в добра светлина за него бе начинът да се откроява от останалите), той ги поднесе към лицето

на майка си, приближавайки ги все повече и повече, за да може тя да ги духне. После, неочаквано, запали целия кибрит. Чу се съскане и в ръката му пламна ярък факел, поднесен пред лицето на майка му. Виждащ размазано през сълзи, Ричард бе заслепен от ярката светлина, и не можа да разбере как бе изгасен пламъкът.

— Престани с твоите демонстрации — чу само да казва Джоан и в отговор видя как Джон счупи цигарата на две, напъха половинките в устата си, сдъвка ги и изплези език към сестра си, за да ѝ покаже остатъците.

Джоан му заприказва с мотивиран глас, бълвайки безкраен поток от безсмислици:

— Коментирали сме го с баща ти години наред... нашите деца трябва да ни помогнат... и двамата, и татко, и аз, искаме да... — Докато слушаше, момчето съсредоточено трупаше резени от салатата върху една хартиена салфетка, след което я смачка на топка и я мушна в устата си, оглеждайки се наоколо за очаквания смях. Смях нямаше. Единствено Джудит каза:

— Дръж се като зрял човек — и изпусна облак дим.

Ричард стана от задушаващата атмосфера около масата и изведе момчето навън. Макар къщата да бе потънала в здрач, наоколо все още се рееше светлина с приятната мекост на лятна привечер. Смеейки се и двамата, под негово наблюдение момчето изплю в тревата хартиената топка със салата и сдъвканата цигара. Той го хвана за ръка. Неговата собствена бе квадратна и груба, но в нежността ѝ се долавяше онова, човешкото. Двамата се затичаха нагоре към полето, покрай тенис корта. Грубите следи, оставени от веригите на булдозера, бяха осеяни с избуяли навред маргаритки. До корта и широката поляна пред тях, където играеха семеен бейзбол, имаше малко зелено възвишение, осветено от мекото сияние на отиващия си ден. Нежната светлина бе окъпала с последните слънчеви лъчи всяка тревичка и камъче, ясно очертани като цветна илюстрация върху пергамент.

— Съжалявам, толкова много съжалявам — изхлипа Ричард. — Ти беше единственият, който се опита да ми помогне в работата около това място.

Подсмърчайки, чувстващ се в безопасност сред своите сълзи и шампанското, Джон обясни:

— Не става дума само за раздялата, а за цялата скапана година. Мразя го това училище — човек не може да завърже никакво приятелство, а и учителят по история е един женкар.

Те седнаха на възвишението, потръпващи и затоплени от сълзите си, но вече с много по-спокойни гласове, и Ричард се опита да фокусира разговора върху неудачната за детето година — дългите делници, изпълнени с домашни, съботите и неделите, прекарани в неговата стая с моделите на самолети, докато на долния етаж неговите родители бяха обсъждали с приглушени гласове своята раздяла. „Колко егоистично, само какво «късогледство»“, замисли се Ричард, сякаш току-що бе прогледнал отново.

— Ще помислим за преместването ти — успокои сина си. — Животът е твърде кратък, за да го живеем нещастно.

Бяха си казали, каквото имаха, но все още не им се искаше този миг да отлети, затова продължиха да говорят — за училището, за тенис корта, дали отново някой ден той щеше да стане толкова добър, колкото през първото му лято. Отидоха да го инспектират и наместиха някои от лентите, набивайки ги в глината. Малко пресилено, може би защото силно желаше да направи този миг вечен, Ричард отведе момчето до онова място сред ливадата, откъдето гледката бе най-красива. Погледът обхващаше бляскавосиньото на реката, смарагдовозеленото на блатото, пръснатите тук-там островчета, покрити с кадифената сянка на здрача, белите ивици на плажа в далечината.

— Виждаш ли — каза той. — Всичко това продължава да е красиво. Него ще го има и утре.

— Знам — отвърна Джон, нетърпеливо. Моментът бе отлетял.

Вкъщи другите бяха отворили бяло вино — шампанското вече беше изпито — и все още седнали около масата, трите женски същества тихичко се бяха отдали на сладки приказки. Там, където седеше Джоан, бе централното място, разбира се. Тя се обърна и показвайки му сухото си, без никакво загатване за сълзи лице, го попита:

— Всичко наред ли е?

— Ние сме добре — сърдито отвърна той, макар да почувства облекчение, че празникът бе продължил и без него.

В леглото тя му обясни:

— Предполагам, че не можах да се разплача, защото цяла пролет плаках толкова много. Наистина не беше Честно. Това беше твоя идея, а ти направи нещата да изглеждат така, като че ли аз те изритвам.

— Съжалявам — отвърна той. — Не можах да се въздържа. Исках, но не можах.

— Не си искал. Даже много ти хареса. Направи го по твоя начин като го съобщи пред всички.

— Поне цялата тая история приключи — каза той. — Господи, децата бяха страхотни. Толкова храбри, така забавни. — Връщайки се вкъщи, Джон се бе качил в стаята си да прави един модел на самолет, откъдето непрекъснато им подвикваше, „Добре съм, не се притеснявайте“. — И колко сдържани бяха — продължи Ричард, почувствал се комфортно сред своето облекчение. — Никой не се усъмни в мотивите, които им изложихме. И никакъв намек за трето лице. Дори и Джудит не попита...

— Много вълнуващо — отбеляза саркастично Джоан.

Той я прегърна.

— И ти също бе страхотна. Беше много успокоително за всички ни. Благодаря ти. — С чувство за вина, той осъзна, че не усещаше раздялата.

— Имаш да се оправяш и с Дики — подсети го тя. Тези думи издигнаха пред погледа му черна планина в тъмното. Нейният студен повей, огромната ѝ тежест, се стовариха върху гърдите му. От четирите деца, най-големият му син за него бе нещо като собствена съвест. Без да има нужда, Джоан добави: — А точно тази част от мръсната ти работа не мисля да я върша аз.

— Знам, Ще се оправя сам. Ти заспивай.

За броени минути дишането ѝ се забави, стана дълбоко и равномерно. Бе дванайсет без четвърт. Влакът от концерта на Дики щеше да пристигне в един и четиридесет. Ричард сложи часовника да звъни в един. Седмици наред бе спал лошо. Надяваше се да успее да използва дори и малкото време за почивка. Но всеки път, когато затвореше очи, пред погледа му се появяваше някоя картина от последните часове — Джудит, изпускаща към тавана нещо като отвращение, мълчаливото вторачено лице на Бобчо, окъпаната в светлина зеленина на ливадата, където той и Джон бяха седели. Планината върху му започна да се сляга, навлизайки все по-навътре в

него. Бе станал огромен, изключително важен. Болката в гърлото му го отпусна. Жена му спеше до него като заклана. Когато, изнервен от виденията под клепачите си, с натежало от емоции сърце, стана от леглото и се облече, тя се събуди дотолкова, че се обърна на другата страна:

— Джоан — прошепна Ричард. — Ако можех да върна всичко назад, щях да го направя.

— И откъде щеше да започнеш? — попита тя. Нямаше такова място. Бе му дала кураж да продължи напред — тя винаги му даваше кураж. В тъмното той обу обувките си на бос крак. Чуваше се приглушеното дишане на децата по стаите им, стъпалата за надолу се мерзелееха в призрачна светлина. В своето объркване, бяха оставили лампите запалени. Ричард ги изгаси всичките, с изключение на една — тази, в кухнята. Колата запали веднага — надяваше се да не успее. По пътя срещна само лунната светлина. Стори му се като някакъв призрачен приятел, трепкащ сред листата на крайпътните дървета, мяркащ се в огледалото за задно виждане като преследвач, разтапящ се в светлините на фаровете. Центърът на града, не чак толкова безлюден, изглеждаше зловещ в този час. На стъпалата до кея един полицаи в униформа си говореше с група младежи по летни фланелки. Оттатък жп гарата няколко бара продължаваха да работят. Клиенти, главно млади хора, влизаха или излизаха сред топлата нощ, наслаждавайки се на лятната благодат. От минаващи покрай тях коли им подвикваха гласове, сякаш се провеждаше един огромен разговор. Ричард паркира и уморено положи глава на седалката до водача, откъсвайки се от заобикалящото го движение и насрещните светлини. Бе като на кино, когато убиецът мрачно пренася своята мисия през бурното веселие на карнавал — само дето във филмите не можеше да се покаже стръмния — осезаем като истински — склон, по който летиш надолу със страшна сила. Обратно не можеш да се качиш по, никакъв начин. Можеш единствено да паднеш. Синтетичната материя на седалката в колата, затоплена от бузата му, му повери една древна, отдавнашна миризма на ванилия.

Свирка на влак го накара да повдигне глава. Беше време. Надяваше се да закъснее. Високите плъзгащи се врати се отместиха. Камбанката, известяваща за всяко пристигане, затрептя щастливо. Величественото метално тяло изсвири като флейта, разтресе се за

последен път и преди още да спре от вратите му заслизаха сънливи младежи. Сред тях бе и синът му. Дики не се изненада, че баща му бе дошъл да го посрещне в този ужасен час. Той бавно се приближи до колата заедно с още двама свои приятели, по-високи от него, каза „Здрасти“ на баща си и зае мястото до шофьора с изтощено изражение, изразяващо признателност. Приятелите му седнаха отзад, за което Ричард им бе благодарен — щяха да бъдат спечелени още няколко минути отлагане, докато ги откараше по домовете им.

— Как беше концертът? — попита той.

— Страхотен — обади се едното от момчетата отзад.

— Стана невероятен купон — добави другото.

— Не беше лошо — каза Дики, сдържан по природа. Бе толкова умерен в преценките си, че в детството му абсурдите на този свят му бяха донесли доста главоболия, стомашни разстройства и гадене. Когато и вторият приятел бе оставен пред неговата тъмна къща, момчето не се сдържа и каза: — Татко, очите ми ще изтекат от тая сенна хрема! Цял ден съм стригал скапаната трева!

— Имаме ли още от ония капки?

— Те въобще не ми помогнаха миналото лято.

— Но това може да ти помогнат... — Ричард направи обратен завой в празната улица. Пътят до вкъщи отне няколко минути. Планината беше там, този път заседнала в гърлото му. — Ричард... — каза той и усети как момчето отпуснато и триещо очите си — изведнъж се стегна от тона в гласа му. — Аз не дойдох да те посрещна, само за да направя живота ти по-лесен. Дойдох, понеже майка ти и аз имаме една новина за теб. Ти си корав мъж — ще трябва да приемеш съдбата такава, каквато е. Новината е тъжна.

— Няма страшно. — Успокоението излезе от устата му тихо, но бързо, сякаш изстреляно от пружина.

Ричард се опасяваше, че сълзите му отново ще шурнат и ще започнат да го давят, но твърдостта на неговия син му подейства заразително и гласът му остана стабилен и сух.

— Новината наистина е тъжна, но това не значи, че би трябвало да се приема трагично, поне не и от теб. Това няма да окаже особено въздействие върху живота ти, макар че може и да има някакъв емоционален ефект. Ще продължиш да работиш работата си и през септември ще продължиш учението си. Майка ти и аз наистина сме

горди от начина, по който се развиваш. Не бихме искали да го променяме въобще.

— Ъ-хъ — отвърна момчето, докато си поемаше въздух, застанало много изправено в седалката. Те завиха по пътя. Църквата, покрай която минаха, се мержелееше в далечината като брод на надеждата. Домът на жената, за която Ричард се надяваше да се ожени, се виждаше оттатък поляната. Лампата в спалнята ѝ светеше.

— Майка ти и аз — продължи той, — решихме да се разделим. Само за през лятото. Без никакви съдебни процедури — засега няма да има развод. Просто искаме да видим какво ще се получи. От няколко години ние не правим достатъчно един за друг, не можем да бъдем щастливи заедно — така както би трябвало да е. Усетил ли си това?

— Не — отвърна момчето. Беше един откровен, неемоционален отговор — като отговаряне с да или не на въпрос от викторина.

— Радостен от положената фактологическа основа, Ричард продължи с подробностите, дори стана словоохотлив. Заговори за бъдещия си апартамент в другата част на града, за това, че ще идва да ги вижда по всяко време, за подготовката около ваканцията на децата, за новите предимства за самите деца — допълнителното разнообразие през лятото, наличието на още един нов дом. Дики слушаше, попивайки всяка дума.

— Другите знаят ли?

— Да.

— Как го приеха?

— Момичетата — твърде спокойно. Джон се разстрои — развика се, изяде една цигара, направи на салата салфетката си и накрая ни призна колко противно му е сегашното училище.

Брат му тихичко се разсмя.

— Сериозно?

— Да. Темата за училището бе много по-разстройваща за него, отколкото тази за мама и мен. Изглежда сега се чувства много по-добре, след като избухна.

— Сериозно? — Повторението бе първият белег, че той бе зашеметен.

— Да. Дики, искам да ти кажа нещо. Този последен час, докато чаках да пристигне влака ти, може би бе най-тежкият в живота ми. Мразя всичко това, което става. Мразя го. Моят баща би умрял, преди

да се реши да ми стори подобно нещо. — Почувства се много по-леко, след като изрече казаното. Бе прехвърлил планината на раменете на момчето. След малко пристигнаха у дома. Движейки се бързо като сянка, Дики се измъкна от колата и влезе в светещата кухня. Ричард подвижна след него: — Искаш ли чаша мляко или нещо друго?

— Не, благодаря.

— Не искаш ли да се обадим в работата ти и да кажем, че не ти е добре и че няма да ходиш утре?

— Не, всичко е наред. — Отговорът бе тих, казан от вратата на неговата стая. Ричард се заслуша, очаквайки да чуе затръшването на затворена врата. Вратата се затвори нормално, тихо. Звукът бе отвратителен.

Джоан бе дълбоко потънала в сън. Събуди се с усилие.

— Казах му — трябваше да повтори Ричард, за да бъде чуто.

— Той как реагира?

— Нищо особено. Не би ли могла да отидеш и да му пожелаеш лека нощ? Моля те!

Тя излезе от тяхната стая без да си слага халат. Ричард бавно се преоблече в пижамата си и слезе долу в хола. Дики вече бе в леглото, Джоан седеше до него, а от часовника-радио до главата му се стелеше тиха музика. Когато тя се изправи, някаква необяснима светлина — от луната? — очерта тялото ѝ през прозиращата нощница. Ричард седна на затопленото място, вдълбано от нейното тяло върху тясното легло на момчето, и го попита:

— Искаш ли да оставя радиото ти да свири?

— То винаги си свири.

— Не ти ли пречи да заспиш? На мен би ми пречило.

— Не.

— Спи ли ти се?

— Да.

— Добре. Сигурен ли си, че искаш да отидеш на работа утре сутринта? Тая нощ бе особена за теб.

— Да, искам.

Тази зима, далече от дома, в нивото училище, за първи път в живота си той бе открил, че човек може да не си доспива и да продължава да живее. Като дете спеше неподвижно, обилно потящ се,

което непрекъснато бе притеснявало бавачките му. В юношеството си той често бе първото от децата, което отиваше да си легне. Дори сега му се случваше да се размекне по средата на телевизионен филм и да се унесе в дрямка, изпружил космати, кафяви крака.

— Добре. Моето мило момче. Дики, слушай. Обичам те толкова силно, че никога досега не съм подозирал колко дълбоко е било чувството у мен. Без значение какво ще излезе от всичко това, аз винаги ще бъда с теб. Наистина.

Ричард се приведе да целуне обърнатото настрана лице, но синът му — сух и жилав, рязко извърна глава към него и с навлажнени бузи го прегърна и целуна по устните — страстно като жена. В ухото на баща си той изхленчи една-единствена дума, съдбовна и интелигентна:

— Защо?

Защо. Прозвуча като свистене на вятър в пукнатина, като забиване на нож, като прозорец, отворен със замах към празнотата. Бялото лице бе изчезнало — тъмнината нямаше физиономия. Ричард бе забравил защо.

[1] Хари Худини — артистичен псевдоним на Ерик Вайс (1874–1926), американски илюзионист и ескейпист (човек, завързан и заключен с всевъзможни аксесоари, освобождаващ се от тях за броени минути.) Бел.пр. ↑

15. ЖЕСТОВЕ

Бе му го казала със сдържан жест, който не я бе виждал да ползва никога до сега.

Джоан му се бе обадила от гарата, „обядвайки с любовника си“, предположи Ричард, докато самият той бе останал да пази децата през това време. Дики, големият му син, който вече можеше да кара, бе взел колата на баща си. „Волво“-то на Джоан, което се наложи да ползва, бе ново и в продължение на няколко минути Ричард не можа да превключи на първа. Докато стигне до центъра на града, тя вече бе минала по главната улица и го чакаше на хълма, до градинката. Бе септември — необичайно ясен, потънал сред листа и окъпан в топли слънчеви лъчи, но все пак леко пощипващ с кристалната си ведрина. Когато се видяха, дори от разстояние двамата се усмихнаха един на друг. Тя отвори вратата и се настани на седалката, преправяйки си предпазния колан, за да спре досадното жужене на алармата. Лицето ѝ бе поруменяло от разходката, градските ѝ дрехи приличаха на елегантен костюм, в ръка държеше един-два пакета — доказателство, че бе ходила на „пазар“. Ричард искаше да направи обратен завой на тясната улица и в дългия момент на колебание, докато пипнешком търсеше задната скорост, Джоан заговори.

— Скъпи... — започна кокетно тя и, някак странно, плахо, безшумно, допря пръстите на едната си ръка в дланта на другата — жест между детско плясване с ръце, израз на ликуване, и предупредителен сигнал за внимание. — Реших да; се отърва от теб. Искам да те помоля да напуснеш града.

Внезапно изпълнено с мощен приток на кръв, сърцето му шумно издумка. Бе точно онова, което желаше и той.

— Добре — съгласи се внимателно Ричард. — Щом мислиш, че ще можеш да се справиш. — Той погледна настрани към нейното лице, за да се увери, че и тя наистина го желаше. Не можеше да повярва на ушите си. Един боядисан в червено, бяло и синьо пощенски камион, спрял зад тях, изсвири с клаксона си — по-скоро напомнящо,

отколкото укоряващо. Мейпълови бяха известни в града. Бяха живели тук през по-голямата част от семейния си живот.

Ричард намери лоста за задната скорост, придърпа го назад, довърши обратния завой и те се отправиха за вкъщи. Колата — толкова нова и още неразработена, се понесе бързо и леко по шосето, сякаш тя също бе изстреляна току-що нанякъде от нейното деликатно, игриво плясване с ръце.

— Нещата се затлачват — обясни Джоан. — Не вървим наникъде.

— Аз нямам намерение да се отказвам от „нея“ — заяви той, без никой да го е питал.

— Не е нужно да ми го казваш отново — това вече го знам.

— Нито пък виждам ти да си се отказала от „него“.

— Щях, ако ме беше помолил. Молиш ли ме?

— О, не. Ужас. Та той е всичко, което имаш.

— Добре. Тогава заминавай, където щеш. Според мен, в Бостън е най-добре за децата, когато ще идват да те виждат, а и най-малко отегчително за самия теб.

— Съгласен съм. И кога виждаш да стане това? — Профилът ѝ издаваше, че е нащрек, наежена да избухне всеки момент, ако той кажеше нещо не намясто. Ричард пък съдържаше дъх, опитвайки се да изглежда важен — с висок дух и палаво настроение, като колата. Те изпъзяха по гърбицата на моста и поеха по отклонението за „тяхната“ къща. Лицето на Джоан бе забулено в облак цигарен дим.

— Веднага, след като си намериш квартира — отговори тя. — Да кажем, следващата седмица. Прекалено скоро ли е?

— Вероятно да.

— Не изглежда ли всичко това твърде тъжно? Не ти ли се струва, че съм брутална с теб?

— Не, струва ми се, че си великолепа — много нежна и въобще, както винаги. Така е, права си. Това е нещо, което аз самият просто не мога да направя. Как би могла да живееш сама в тоя град?

В периферията на погледа му нейното лице се обърна. Ричард извърна към нея глава, за да я погледне, и видя изражението ѝ — палаво, дръзко, зачервено. Сигурно бяха пили вино на обяд с...

— Хич не си го и помисляй — отрязва го Джоан. Той знаеше, че това е блъф, една смела постъпка и нищо повече — тя просто се

нуждаеше от малко почивка. Затова замълча, отказа да спори. Така щеше да се смили над гордостта ѝ и да я спечели на своя страна.

Пътят започна да се вие покрай пощенски кутии и дървета — някои вече напълно съблечени от вятъра.

— Това твоя идея ли беше или негова? — попита той.

— Моя. Щукна ми във влака. Единственото, което Анди каза по въпроса, бе, че изглежда през цялото време аз те изхранвам. — От деня на тяхната раздяла, Ричард спеше в едно наето под наем бунгало край морето, на две мили от тяхната къща. Бе се опитал да си готви сам, но с всяка отминала вечер, чиито нощи ставаха все по-къси, изглеждаше много по-лесно и по-учтиво спрямо децата, да консумира вечерите, приготвени от Джоан. Бе привикнал към нейното готвене. В действителност, неговото тяло, всяка негова клетка, бе съставна част на нейното готвене. След вечерите обикновено идваше ред и на някое и друго питие — докато децата (две от тях — вече заминали да се учат по далечни места, другите две — все още обвързани с родния дом) се напругаха над домашните си работи или зяпаха телевизия, а пийването, от своя страна, водеше до разговори, откровения, груби слова, сантиментални сълзи и до някое инцидентно отстъпление от позициите — на горния етаж. Тя беше права — сегашното положение не бе нито здравословно, нито перспективно. След двайсет години съвместен живот, каква ли по-подходяща среда трябваше да бъде създадена, за да започнат да се обичат те двамата един друг?

Ричард намери апартамента в Бостън на втория ден от издирванията си. Агентката от фирмата за недвижими имоти беше червенокоса, с дебел задник и гримирана така, сякаш се страхуваше от младостта си. Вървейки нагоре-надолу по стъпалата зад нея, Ричард се чувстваше едновременно щастлив и уплашен. Уморена много повече от него, отколкото той от нея, дамата мушна ключа в ключалката, бутна вратата с рамо и разтваряйки с икономичен жест ръце настрани, направи уморена, безпомощна физиономия пред разкрилата се гледка.

Подът не беше нито рунтав китеник от стена до стена, нито пък напукан от старост паркет, а най-обикновени черни и бели плочки, досущ като в картина на Ян ван дер Меер^[1].

Той погледна през прозореца, Видя отсреща един небостъргач и усети, че това място ще свърши работа. Небостъргачът, стоящ от

години в недовършен вид, поради замразяване на строежа, бе едно красиво бедствие — бе известен, понеже представляваше бедствие (от високите му етажи непрекъснато падаха прозорци), и — бедствен, понеже бе неземно красив: архитектът бе имал невероятен поглед за нещата. Очевидно той бе мечтал да сътвори една невидима сграда, макар и огромна по размери. Предназначението на стъклената облицовка бе да отразява небето и по-старите тухлени постройки от пейзажа на Бостън, като същевременно очертанията му трябваше да се сливат с небесната шир. Вместо това, прозорците от огледално стъкло продължаваха да падат по улицата и на тяхно място бяха поставяни груби, непрозрачни, черни шперплатови плоскости. Но все пак, бе останала достатъчно голяма отразяваща повърхност, за да може да се почувства — през паянтовия стар прозорец на този изненадващ апартамент — усещането за необятна синева — един вертикален братовчед на хоризонталната безбрежна синева на морето, до което Ричард се събуждаше всяка сутрин сред смразяващия до кости утринен хлад на неотопляваното бунгало.

— Добре — каза той на червенокосата и въгленовочерните й вежди описаха две високи дъги. Ръцете му трепереха, докато подписваше договора, попълвайки квадратчето срещу „разделени“ в мястото за семейно положение. От една аптека предаде новината по телефона — не на съпругата си, което щеше да я натъжи, а на любовницата си — намираща се също толкова надалеко. — Ами, най-сетне намерих един... — започна той с укоряващ глас. — Подписах договора. Направо невероятно. По средата на целия този изпипан документ имаше едно семпло изречение, „Забранено е ползването на водни дюшеци“.

— Изглеждаш ми толкова разстроен.

— Чувствам се, като че ли току-що съм дал живот на черна дупка.

— Не го прави, ако не искаш. — От начина, но който гласът на Рут замлъкна и след това заглъхна, той си представи как се бе протегнала за цигара или пепелник, настройвайки се за „успокоителното дундуркане“ на любовника си.

— Да, но аз искам. Тя иска да го направя. Ние всички искаме да го направя. Дори и децата са настроени така. Или поне се правят, че също го искат.

Тя се престори, че не е чула последното.

— Опиши ми го.

Единственото, което можеше да си спомни, беше пода и гледката на „синьото бедствие“, с отразени по лицето му плаващи, пухкави облаци. А също и червенокосата — бе му казала къде да ходи на пазар и къде да дава дрехите си за пране. Оказваше се, че ще има и пране, о боже!

Звучи красиво — бе далечният отговор на Рут, след, като ѝ бе разказал онова, за което може да се сети. Двама души, от които единият бе потящ се, черен пощальон, чакаха за телефона. Този град вече му бе опротивял — със своите тълпи, със своя хищнически глад.

— И какво толкова красиво има в цялата тая работа? — сръза я той.

— Наистина ли си толкова разстроен? Не го прави, ако не искаш.

— Престани да казваш това. — Бе една досадна формалност, добре известна и на двамата, та те само се преструваха — всеки в своето семейство — на свободни и можещи да правят каквото си искат. Играта се казваше „бягство от отговорност“, а Рут бе станала невероятен експерт в нея. Думите ѝ често бяха нереални, изпразнени от съдържание, учтиви готови фрази, докато жена му винаги говореше открито и ясно, с истинските значения на думите.

— Какво друго бих могла да кажа, освен че те обичам? — заключи Рут. От другия край на линията телефонът рязко въздъхна. Той си представи жеста ѝ: бе извърнала лице от слушалката и енергично изпуснала въздух. Изразявайки по този начин отегчение, дори когато не чувстваше такова, тя бе издишала цигарения дим и едновременно с това — смачкала в пепелника цигарата си, неизгоряла и наполовина, разкашкана под нервните ѝ пръсти, получавайки своята справедлива присъда. Нейното очебийно прахосничество го парна болезнено. Всяко пропиляно нещо го караше да изпитва подобна болка. Прииска му се да затвори рязко телефона, но това също му се стори пропилян, празен жест и той просто прекъсна връзката.

Сам в своя апартамент, Ричард преоткри себе си като подреден и пестелив домакин. Когато си тръгнаше някоя от жените, той своевременно се захващаше с възстановяването на ергенския ред в квартирата, изпразвайки пепелниците, които, ако посетителят бе Рут,

стояха нагъчкани с дълги, бели, преждевременно смачкани цигари, а ако това бе Джоан — с толкова къси угарки, от които не бе останало почти нищо, освен филтъра. Ричард забеляза, че никоя от тях нито веднъж не се бе опитала да почисти, само дето си правеха устата за това, което го накара да изпита удоволствие. Леглото оставаше обърнато наопаки, съдовете — мръсни в умивалника, всеки от трите му пепелника (един стъклен, един керамичен и един импровизиран — от тенекиен капак на кутия) — систематично докосвани, като базите в бейзбола. Изпразвайки ги, той се усмихваше — на моргата от тленни останки на Рут, стърчащи отвсякъде като безразборно разпилени трупове по бойно поле, или на гнездото от филтри на Джоан, деликатно струпани като бели камъчета в саксия с нарциси. Когато спореше с Рут за унищожените почти цели цигари, тя — естествено — отбелязваше с помпозен жест, колко по-добре било за нея, за белите ѝ дробове, да унищожава цигарите още в недопушения им стадий. Разбира се, тя бе права — по-добре да бъдат унищожавани други, отколкото сам да унищожаваш себе си. Рут бе любовта, тя бе животът — точно заради това той я обичаше. И все пак, маниакалната пестеливост на Джоан, нейното дискретно отдаване на смъртта, му бяха толкова гальовно познати, колкото и дребния ѝ, сгъчкан почерк, или пък — ситните къдрици на окосмението между краката ѝ, затова Ричард също се усмихваше, когато изпразваше и нейните пепелници. Неговата усмивка бе жест, лишен от публика. Култивирал характера си сред родители и прародители, близки хора и любими животни, доразвил го за обществени контакти между съученици и учители, а в последствие успял да го облагороди още повече — преди появата на прехласнатата аудитория от негови собствени деца, той не можеше да престане да дава представления дори и сред егоистичното си усамотение. Бе си набеязал нещо като другар, един-единствен величествен зрител — синият небостъргач — и през цялото време споделяше всичко това с него.

Макар и син, той бе по-скоро зеленикав на фона на небето. За известно време Ричард бе озадачен защо отразените в прозорците му облаци се движеха в същата посока като облаците зад него. С помощта на пространственото въображение той осъзна, че огледалото не обръща нашите движения, макар да транспонира ушите ни и да придава особена чупка на устните, така че дори лицето на обичан

човек можеше да изглежда непознато и грозно, когато биваше наблюдавано в огледало, може би точно по същия начин, по който и самата тя виждаше него — ама че странна мисъл! Той установи, че ако по средата на сградата се поставеше огледало, то нямаше да промени движението на една армия. Затова пък, много често, половинката на някой отразен облак съвпадаше с половинката на друг, намиращ се зад гърба на сградата, и те се движеха като един, пронизани от дирята на реактивен самолет, подобно на стрела, запратена от лъка на Купидон. „Бедствието“ стоеше в Сърцето на града, напълно безразлично към всичко. Нощем то се трансформираше в мъждукаща редица от малки светлинки, сякаш много тесен кораб плаваше в небето, а когато имаше дъжд или мъгла, изчезваше напълно, докато тухлените комини и тенекиени покриви от по-ниската панорама натрапваха мрачната си реалност с още по-голяма настойчивост. Но макар и невидим, той продължаваше да е там. Затова и Ричард — или по-скоро неговата душа, бе винаги там. Той се опита да анализира дали имаше някаква логика в подмяната, на прозорците в зависимост от последователността на счупените и здравите стъкла. Не откри такава — всичко се определяше единствено от мудните действия на невидимите работници, изпразващи и запълващи „клетките“ на стъклата с безмозъчието на пчела. Когато сядаше и наблюдаваше много дълго, успяваше да види — както при кондензацията на капка роса — как някое празно място в определен момент ставаше много гладко, рефлектиращо, зеленикавосиньо. Минаха много дни преди той да разбере, че върху старото стъкло на неговия собствен прозорец, съвсем под носа му, неизвестни предишни наематели, въоръжени с диамант, бяха надраскали инициали, имена, дати, сред които — „гравирано“ най-дълбоко и най-забележимо — стоеше едно вълнуващо, комично двустиие, обричащо на вечен съюз:

*С този пръстен
ставаш част от мен...*

А какво невидимо богатство от предишни житейски съдби се бе наслоило върху настоящите удоволствия на града! Докато се

разхождаше по улиците, той бе изненадан от своето собствено щастие. Бе очаквал да е тъжен, гузен, отегчен. Вместо това, дните му бяха уютно запълнени с неговите списъци от задължения, с търсенето на храна и кухненски принадлежности, с изнамирането на такива проблематични заместители на съпруга като автоматична пералня за обществено ползване, където умислени студенти четяха задълбочено Хесе и се почесваха по брадичките, докато дрехите им се въртяха в един безкраен водовъртеж, или пък млади, чернокожи домакини тихичко си тананикаха, докато сгъваха бели, ленени чаршафи. Какво неочаквано удоволствие — да се прибираш в тъмното вкъщи, притиснал до гърдите си наръч чисти дрехи, топли като пресен хляб. Той се почувства трезвен, ободрен и извинен за Часа, когато щеше да гаврътва своето второ питие-аперитив преди вечерята из крайните квартали, претъпкани с хора, отдадени на почивка след работа. Харесваше му да носи храна у дома, да си достави удоволствието да готви месо и след това всичкото да изяде сам, докато радиото гали слуха му с Бах или Бекет, а насреща му се вижда разтворена книга, подпряна на стойката за четене, която си бе купил наскоро. Изпитваше трепетно вълнение от странната „игра“ да консумира ястия, малко преди да са се развалили, или да пие мляко, малко преди да е прокиснало. Беше му приятно да чува бученето на самолети сред кафявото нощно небе — владение на един втори, по-тънък град, наложен отгоре върху земния си първообраз, или да се заслушва в песента на полицейските сирени, тръгнали да спасяват някого в беда, която нямаше нищо общо с него. И все пак, това не можеше да продължава вечно — такова щастие. Бе някаква интермедия, празник — само един-единствен, странно пречистващ, праволинеен, изпълнен с достойнство, макар и понякога помрачаван от пристъпи на внезапен страх и дезориентация: Всеки час трябваше да бъде предварително ангажиран, за да не може да се провали. Той се движеше като воден бръмбар, като подскачащо камъче върху гладката равна повърхност на своя нов живот. Ходеше където му скимне. Веднъж отиде до основите на синия небостъргач — неговият другар и свидетел. Бе ужасно. Безброй дъски, скелета и разкопани основи за кабели, пазени от лаещи полицаи, ограждения за минувачите с цел предпазване от падащи стъкла, собствениците, хвърлили вече милиони в тези основи и загубили още повече от съдебни процеси. Товарни камиони и

всевъзможни техники, задръстили всичко наоколо в привиден хаос. Подолните етажи бяха изцяло опаковани в шперплат — с цвят на злокобно черно. Сградата, толкова прекрасна във въздуха, в основата си стоеше като стърчаща над земята, уродлива коренова система. Ричард се отказа да минава повече по този път.

Когато идваше Рут, те играеха на една игра — миене, лъскане на една бяла плочка от пода на ван дер Меер, за да може, евентуално, целият да изглежда чист. Черните бяха извън играта. Търкайки гола, застанала на колене, Рут изглеждаше като малко, охранено конче. Поклащайки дълги коси, ритмично полюшвайки меки гърди в такт с енергичните ѝ кръгообразни движения. Гледано отзад, окосмението ѝ имаше вид на някаква долна грива. Толкова прелестно странна, тя почти никога не бе оставяна да изчисти повече от една плочка. Времето, така грижовно и прилежно спрямо него, хуваше стремително за тях и изчезваше в небитието. Понякога дори ставаше така, че успяваха да си кажат по нещо чак накрая, когато тя бе опряла ръка на вратата.

— Не е ли тази сграда изумителна, със залеза, застинал в нея?

— Аз обичам тази сграда. И тя мен — също.

— Не. Аз съм тази, която те обича.

— А не можеш ли да ме разделиш?

— Не.

Тя изпитваше собственическо чувство към апартамента. Когато ѝ бе казал, че Джоан също е идвала тук, и просто ей така, „за кеф“, е преспала с него — нейния съпруг, Рут бе изхленчила в телефонната слушалка, „В нашето легло?“

— В моето легло — бе отвърнал той, с нехарактерна за него твърдост.

— В твоето легло — бе отстъпила тя с омърлушен глас на задрямало дете. Когато разговорът най-сетне бе приключил, успял да успокои достатъчно любовницата си, той отиде до прозореца и се загледа в своя неодушевен гигант: ски приятел, бледоморав от едната си страна, все още небесносин от другата, леко изпъстрен с отражението на един перест облак. И той му заговори — така както говори погледа на един безсловесен звяр — за красота и страдание, за простите неща — откровение, непринуденост, смелост, които трябва да загинат и изчезнат, за времето. Вечерта щеше да смекчи сенките му до

плосък резен. Нощта щеше да го обгърне в прегръдките си. Ричард фокусира погледа си по-наблизо и прочете — с раздразнение — за стотен път, тая безсрамна дързост, набожна плесен, извадка от молебствие, отчетливо гравирана върху стъклото от залязващите огнени лъчи на слънцето.

*С този пръстен
ставаш част от мен...*

Още преди месеци Рут си бе свалила брачния пръстен. Идвайки тук, за да се впусне заедно с него в едно среднощно пътуване, тя си слагаше на оголения пръст — като неохотно отстъпление пред измамничеството — един пръстен с диамант, нейно наследство. Когато повдигнеше ръка към слънчевата светлина от прозореца, из стаята започваше да свети цяла нова слънчева система от дъги и — както той си въобразяваше — да сигнализира на небостъргача. В хотела в Ню Йорк тя отново сподели с него негодуванието си от премълчаването на рецепцията на нейното име и подмяната му с неговото.

— Но това е просто за удобство — обясни той. — Символичен жест.

— Да, но аз се харесвам такава, каквато съм сега — запротестира тя. И това, в действителност, бе нейната основна скъпоценност, ярко светеща и неразрушима — тя се харесваше такава, каквато бе. Дватама тръгнаха по различни пътища и когато след малко отново се събраха, тя помоли на рецепцията в хотела за ключа от стаята с техния номер.

Администраторът я попита за името. Такава бе провежданата политика — той никога не би дал ключа за дадена стая само по номера ѝ.

— И как му отговори, че се казваш? — попита Ричард, използвайки паузата в нейната история.

В тъмносиния ѝ вторачен поглед той отново видя колебанието ѝ, предизвикано от провокиращия въпрос на администратора. Освен това, преди да се омъжи, тя бе преподавала като учителка на втори клас, и сега Ричард прозря също така и маниерите ѝ от едно време — превзетост, несигурност, желание за властване — с които се бе въоръжавала в пълните и дечурлига стаи.

— Казах му, че съм Мейпъл.

— Това звучи добре — засмя се Ричард.

Да заведе Джоан на вечеря му се стори някак незаконно. Бе го предложила тя — за удоволствие — в края на едно от неделните посещения на децата. Той бе изкарал вече два месеца в Бостън, старите му навици бяха заменени от нови, и идеята — да оставят децата и да се отдадат на себе си, му се видя много изкусителна — децата и без това се чувстваха отегчени и предпочитаха по-лесното прекарване на времето пред телевизора, отколкото скучните предложения на своя родител.

— И престани да ми се оплакваш колко ти е скучно — бе сгълчал Джон, най-хрисимото от децата му и онова, към което изпитваше най-голяма вина. — Да си на петнайсет години по принцип е много скучно. Когато аз бях на петнайсет, седях и четях научна фантастика. А ти си се плюснал тук и зяпаш Кунг Фу. Аз поне се учех да чета.

— Филмът е добър — запротестира детето с неуверен юношески глас, притеснено, че могат да го заговорят за по-дълго и да отвлекат вниманието му от един особено жив момент, предаващ в забавен каданс изпълнението на Тай-Чи. Когато живееше тук, Ричард бе гледал доста често програмата заедно с него, за да знае, че — в известен смисъл — гледането на бойни филми май му се отразяваше добре. Азиатската съдържаност на героя, освободена от невидимото мистично злодеяние, развиваше у детето една система от етични правила, по същия начин, по който на времето Ричард бе заимствал идеалите си за поведение от „евтините“ филми с героични мъже и книгите с комикси — хладнокръвието на Богърт, изисканата дързост на Ерол Флин, двойствеността и хитрината на Супермен.

Той клекна на едно коляно до дивана, където Джон, с мъхеста горна устна и мъжествени черни вежди, стоически се взираше в непонятните съвършени движения от екрана. Гласът на Ричард едва не заглъхна, когато реши да попита:

— А дали би било по-малко скучно, ако татко живееше все още тук?

— Не-е. — Отговорът бе моментален и зареден с нетърпение, сякаш въпросът бе предварително известен. Дали наистина момчето мислеше така? Погледът Му не се бе отклонил настрани нито за миг,

може би от страх да не се издаде, а може би и от действително обзелата го отегчителност от зрелостта на възрастните и техните жестове. В телевизията, поне, слава Богу, жестовете убиваха. Ричард се изправи от позата на смирен молител и облекчено чу Джоан да слиза по стълбите. Беше облечена за излизане — в елегантната си черна рокля с бродирано бие и колан от мексиканско сребро. Той бе станал предпазлив. Трябваше да бъде предпазлив. Всичко това го бяха имали някога. Трябваше да са го имали.

Но въпреки всичко, нито коктейлите, нито морските ястия, нито виното, не успяха да разсеят неговата предпазливост. По едно време той се чу да казва на така познатото и странно лице насреща му:

— Знаеш ли, тя е прекрасна и ме обича. — Почувства се, притеснен, подобно на син, внезапно разбрал, че майка му, макар и слушаща го учтиво, проявява пълно безразличие към описаните вълнуващи моменти от спортно състезание. — Само че тя не доизрича всичко, което мисли, а иска на нея всичко да ѝ бъде казано. Чувствах се така, сякаш отново си се върнал във втори клас. А най-лошото в цялата тая история е, че въпреки всичките тия обяснения, въпреки страхотния секс, тя все още не е истински моя, така както си ти. — Гласът му секна изведнъж. Бе отишъл прекалено далеч.

Джоан постави лявата си ръка, на която все още се Виждаше годежния ѝ пръстен, върху покривката на масата с чувствен, спокоен жест.

— Ще бъде — обеща тя. — Просто въпрос на време.

Старият шаблон бе все още единствения видим за света наоколо. Сервитьорката, учила децата им в неделно училище, ги поздрави като че ли бракът им бе недокоснат. В този ресторант вечеряха три-четири пъти в годината, и сега се бяха вместили в предишния си график. Познаваха и предприемача, който бе построил това допълнително крило — в абсурден античен стил — а след това, банкрутирайки, изпаднал в немилост, бе напуснал града с непонятно за никого ведро настроение. Спомените му се зареяха из гредите на тавана. Една друга двойка, по-възрастна от Мейпълови — преди години съпругът бе работил заедно с Ричард в един градски комитет — се приближи до тяхното сепаре, весела и усмихната, в онзи типично задължителен американски стил. Дали те разбираха? Макар че това едва ли имаше особено значение за една нация със модерни отношения. Мейпълови

поеха веселият приповдигнат тон, но се отпуснаха едва, след като по-възрастната двойка си отиде. Джоан се загледа в техните гърбове.

— Чудя се — попита тя, сякаш себе си, — какво толкова в повече имат те, което ние не сме го притежавали?

— Може би са имали по-малко и затова не са очаквали чак толкова много — отвърна Ричард.

— Така е прекалено лесно — На неговите завоалирани комплименти тя реагираше провокиращо. „Моля те, продължавай да ме провокираш“.

— Как според теб го понасят децата? Джон ми се струва затворен... — замислено каза Ричард.

— Така е. Престани да се занимаваш с него.

— Просто не бих искал той да приема, че на всяка цена сега трябва да бъде твой малък съпруг. Тази къща Вече изглежда огромна.

— И това ми го казваш ти!

— Съжалявам. — Той наистина съжаляваше. Постави ръцете си, с дланите нагоре, върху масата.

— Боже, не е ли изумително? — зачуди се Джоан. — Цяла бутилка вино вече не е достатъчна за двама души.

— Да поръчам ли още една? — Той бе слисан — тайно се сети за пражосничесвото.

Тя усети мисълта му и каза:

— Не. Просто ми отсипи половината от твоята чаша:

— Вземи я цялата — и той я преля в нейната.

— Значи вашият секс е наистина страхотен? — каза тя.

Този път той се почувства много притеснен от забележката и се уплаши, че тя може да породии неприятни тенденции. Както в отношенията му с Рут съществуваше някаква етикеция между зрели хора, така и спрямо Джоан той трябваше да поддържа чисти отношенията между разделени съпрузи.

— Обикновено става така между хора, които не са женени — отвърна й той.

— „О, т'ва действително ли е така, бели човече?“ — С допиването на останалата — неговата част от виното, Джоан започна да заваля думите със закачлива палавост. Тя се приведе напред върху масата, колкото й бе възможно. — Трябва да ми обещаеш — към

„обещаеш“ прикачи и съответния жест, — да не казваш това никога, на никого, дори и на Рут.

— Може би не трябва да ми го казваш. Всъщност, по-добре недей. — Най-сетне той разбра защо тя се бе държала така лаконично досега. През цялото време ѝ се е искало да говори за нейния любовник, да го „притиска“ до тялото си като бебе. Канеше се да го предаде. — Моля те, недей — настоя Ричард.

— Не бъди такъв саможив глупак. Ти си единствената личност, на която мога да кажа, а и то съвсем не е важно.

— Така каза и когато си легнахме в моя апартамент.

— Тя имаше ли нещо против?

— Невероятно.

Джоан се разсмя, а Ричард остана поразен — за хиляден път — от свършените ѝ зъби, равни, закръглени и бели, показали се между устните ѝ сякаш, за да докажат свършенството на един череп, чистотата на една човешка душа.

Нейното весело настроение я отнесе в някакви небесни пасбища и тя започна да му доверява разни истории за нея и Анди, как той се бе карал с един управител на мотел заради липсата на кърпи в една стая, взета за един следобед, как той заспиваше точно за седем минути всеки път след секс. Ричард познаваше Анди от години — един кльошав, мургав специалист по корпоративно право, самият той разведен, макар иначе да бе професионално ангажиран в най-детайлните уточнения при сливането на корпоративни гиганти. Силно привързан към църквата, прекомерно придирчив спрямо дрехите си, в много случаи той си придаваше излишна важност и вероятно по-скоро е бил привлечен от повърхностния блясък на Джоан, отколкото от палавите дяволи, витаещи в душата ѝ.

— Моят психоаналитик мисли, че Анди е бил отъждествен с теб, но сега, след като ти си отиде, той ми се струва нелеп.

— Той не е нелеп. Той е добър, лоялен, красив, преуспяващ, играе страхотно голф, обича те.

— Искаш да кажеш, че той те брани от мен. Ами тия негови копчета! Трябва специално да отделяме по половин час за него след това, за да си закопчае всичките копчета. Ако имаше измислен четириредов костюм, той неминуемо щеше да носи такъв. И обича да мие — непрекъснато, по всяко време, мие каквото му падне.

— Стига — примоли се Ричард. — Стига си ми разказвала всичко това.

Но тя бе като замаяна сред въртящите се огледала на своите изневери, лицето ѝ бе толкова зачервено и възбудено, че сервитьорката се усмихна съчувствено, докато сервираше кафето на Мейпълови. Лицето на Джоан бе порозовяло като божур, а очите ѝ — бледосини като лед — бяха станали почти прозрачни. От нещата, които разказваше, в думите ѝ той видя, че тези любовници, колкото и силно да ги обичаме, не са истински свързани с нае, нито са толкова светли, колкото реалността. Защото реалността, това сме самите ние. Ние сме създали деца. Ние сме отдали един на друг нашите млади тела. Ние сме си обещали да живеем заедно до дълбоки старини.

Джоан описа един инцидент, станал в нейната къща, до неотдавна наричана тяхната, когато неочаквано пристигнал водопроводчикът. Ричард се разсмя заедно с нея — тези вечни водопроводни проблеми бяха една стара шега, цяла нескончаема сага.

— Звънецът на задната врата иззвъня и господин Кели влетя направо вътре. Знаеш как ечи от кухнята в спалнята, когато чука по тръбите, случвало ни се е. — Тя погледна, за да види дали бе правилно изтълкувано изречението ѝ. Ричард кимна утвърдително. Очите ѝ заискриха. — И точно в тоя момент — наблегна тя на чукането и с жест, подобен на нежното плясване в колата, станало сякаш преди век, изчерта във въздуха с върха на пръста си едно v, сякаш бе започнала да пише „very“. Движението бе нетърпеливо, свенливо, изящно, неуверено, доверчиво — в него той видя всичките тези значения и разбра, че тя никога нямаше да престане да жестикулира вътре в него. И каквито и споразумения да заставаха между тях, каквито и предопределения да им бе начертала съдбата, дори да ги разделеше смъртта, нейните жестове щяха да продължат да съществуват, като гравирани орнаменти върху стъкло.

[1] Ян ван дер Меер ван Делфт — холандски художник (1632–1675). Бел, пр. ↑

16. ПОДРОБНОСТИ ОТ ЕДИН РАЗВОД

Ричард Мейпъл се чудеше дали бе възможно смъртта да е страшна от това? Неговата съпруга седеше свита на кълбо върху доскоро наричаното „тяхно“ легло и ридаейки — сломена, изпаднала в дълбока депресия, непрекъснато мислеща за самоубийство, му обясняваше състоянието на разсъдъка си. Бяха живели разделени година и половина, а времето не бе постигнало нищо. По плътта ѝ нямаше никакви белези от поражения, но тялото стенеше като една голяма неизлечима рана, молейки настойчиво „Върни се при мен“.

Тя остаряваше. Докато свеждаше глава, за да заплаче отново, се видя колко набръчкана и отпусната бе станала кожата под очите и около ъгълчетата на устните ѝ. Това силно го разчувства, като видяна само за миг неземна красота. Несъзнателно тя бе стиснала ръце в скута си, изглеждащи неестествено бели на фона на черната пола от каша. Със своята гъвкавост от упражненията по йога, която възрастта все още не бе успяла да ѝ отнеме, Джоан бе свила тялото си в компактна маса, подобно на скърбяща топка от човешка плът, очакваща всеки момент да бъде изстреляна от оръдие.

— Съжалявам — извини се тя. — Не искам да съм такава. Искам да бъда весела, дръзка, самоуверена, да не ми пука от нищо. Направо е смешно. Дори децата...

— Особено пък децата — подчерта той. — Всички до едно приеха нещата толкова спокойно.

— Но аз не можах, нали така? — отговори си самичка тя с малко по-оптимистичен глас, окуражена от мисълта за децата. — В определен аспект аз също приех спокойно някои работи, И все пак, просто ми се иска... просто... кожата ѝ настръхна, сълзите ѝ сякаш се материализираха В жива човешка плът. — Всяка сутрин се събуждам с една и съща мисъл в главата, опитвайки се да изложи пред себе си някакви причини, за да не се хвърля в реката. Нямаш представа какво е това.

Както винаги, тя бе права — наистина нямаше представа. Докато я виждаше във въображението си как се хвърля в реката, не можеше да си представи нищо конкретно, освен колко студена би била водата и колко тежка щеше да стане черната ѝ пола от каша. Тя беше силен, умел плувец, пък и реката въобще не бе дълбока.

— А ти знаеш ли как се чувствах аз, лежейки до теб през всичките тия години и чакайки да се случи нещо? — попита той.

— Знам, знам, казвал си ми го хиляди пъти, макар че според мен, понякога нещата изглеждаха много хубави. Само че сега не искам да споря за това. Аз не се оплаквам от фактите, просто... просто...

— Просто искаш да умреш — довърши мисълта ѝ той вместо нея.

Тя кимна и отново се разрида.

— И тогава си представям колко обидно би било това за всички... за децата.

Изучавайки я, възхищавайки се на нейната компактна, симетрична поза, на Ричард му се прииска да умре заедно с нея. Усещаше, че тя се бе сбила в основата на една плътна, сива стена, а тази стена бе вътре в него. Искаше му се да не е обвързан с всичко това — със здравето и живота, който водеше, откакто я бе напуснал, с тази суета и мизерните му усилия да бъде щастлив. Неговото щастие и здраве изглеждаха незначителни в сравнение със святата мъка, която бяха причинили. И все пак, обратен път нямаше — можеше единствено мълчаливо да върви напред, като войник — в името на недостойна кауза, самовнушавайки си измамно верую, което да му дава сили да се движи.

— Ти беше депресирана още когато живееше с мен — каза той на Джоан. Това бе девиза на веруюто.

— Знам, знам. Аз не те Виня. Не те карам да правиш нищо, просто...

— Просто, какво? — попита Ричард и премести тежестта на тялото си от единия крак на другия. Вече го боляха и двата. Той погледна часовника си. Трябваше да ходи на среща.

— Разбери ме, моля те.

— Ако се опитам отново да те разбера, ще се парализирам напълно — призна той. — И как, въобще, бих могъл да ти помогна, ако, все пак, реша да се върна?

— То не би помогнало. Не те моля да го правиш.

Ричард не ѝ повярва. Но вероятността това да е истина, накара сърцето му да подскочи — алчно и несдържано, като риба, погълнала парченце падаща храна в аквариум. Парченцето храна загорча.

— И все пак, какво ме молиш, скъпа? — В следващия миг съжали, че я бе нарекъл „скъпа“: Опита се да слее и подреди в единно цяло всички свои предателства, но те продължаваха да се множат и разклоняват.

— Да се опиташ да разбереш що за усещане е това.

— Ако можех по-добре да разбера какво изпитваш, вероятно нямаше да стигнем до това положение — призна той. — Само че, нещата са точно такива. Сега трябва да тръгвам. По този начин ти просто измъчваш всички, а себе си — най-много. Ти си здрава, имаш деца, пари, къщата, приятели. Имаш всичко, освен мен. Затова пък, вместо мен разполагаш със свобода и достойнство, които не си имала преди. Каж ми, какво не правя както трябва — приколи се той.

Тя се разсмя с пресипнал глас. На Ричард му се стори, че позата ѝ много наподобяваше на мътене — стоеше неподвижно като квачка.

Той вече закъсняваше, Джоан знаеше. Трябваше да се размърда, да направи нещо.

— Имаш още толкова много живот пред себе си — подхвана пипнешком той. — Грехота е да говориш за смърт. Защо трябва да продължава всичко това? Мразя го. Чувствам как залепвам за тая атмосфера и все повече се сковавам. Аз идвам тук, за да виждам децата не за да ти позволявам да ми натрапваш своето чувство за вина.

Най-сетне тя погледна към него.

— И ти се чувстваш толкова виновен, колкото... — и двамата зачакаха мълчаливо в очакване на сравнението. — ... дървено легло — довърши тя, споменавайки първото нещо, попаднало пред погледа ѝ, и двамата несъзнателно се разсмяха.

17. ОБИЧАЙ МЕ...

Те винаги бяха имали късмет на щастлива двойка и сега, когато най-сетне решиха да се разделят, се оказаха отново с късмет. Пуританското общество, в което живееха, бе приело документите им — с уточнението „без конкретен мотив“ — в своето пращящо по шевовете, претоварено с работа, бракоразводно съдопроизводство. Според неговите изисквания трябваше да бъде попълнена една обща клетвена декларация, чиято основна консистенция гласеше следното: „... в този ден Ричард Ф. и Джоан Р. Мейпъл официално потвърдиха, под заплаха от наказание за лъжесвидетелстване, че бракът им се счита за безвъзвратно анулиран“. Четейки копието от документа в апартамента си в Бостън, пред погледа на Ричард изплува картина, в която той и Джоан се появяваха на парти, хванати ръка за ръка, докато един облечен в ливрея лакей гръмка извиква техните имена, и отвсякъде по тях се посипват конфети, а из стаята гръмват тапи от шампанско. През дългите години на техния съвместен живот, двамата бяха ходили заедно на много партита, и винаги в душите им се бе таяло едно трепетно вълнение, една — макар и слаба — надежда, че ще се случи нещо щастливо.

Към декларацията бяха прикрепени и разни ужасяващи бланки относно финансовата страна на въпроса, както и молба за копие от брачното им свидетелство. Въпреки че бяха живели в Ню Йорк и Лондон, на острови и по ферми, а едно лято — дори в дървена колиба, те се бяха оженили само на няколко спирки по-надолу с метрото от мястото, където сега стоеше Ричард, четейки пощата си. Той не бе ходил в градската зала „Кеймбридж“ от онова далечно утро, в което му бе предадено свидетелството — утрото на тяхната сватба. Неговите родители го бяха докарали от един мотел в Кънетикът, където всички бяха прекарвали нощта, идвайки от „Западна Вирджиния“. Бяха станали в шест, за да стигнат там навреме и през по-голямата част от пътуването той бе дремал с метнато върху главата си палто, надявайки се да си доспи. В спомените си той се виждаше като морска твар —

едно безкостно същество под медузоподобната камбана на собственото си палто, непрекъснато събуждащо се безпомощно от все по-горещия въздух покрай крайбрежния път. Беше юни и беше много задушно. Когато, около обяд, стигнаха до „Кеймбридж“ и с усилие отмъкнаха телата си и кутиите с официални дрехи четири етажа по-нагоре, до апартамента на Джоан на улица „Ейвън“, се оказа, че булката се къпе. Кой друг още беше в апартамента, Ричард не може да си спомни. Спомените му от този ден бяха откъслечни — ярки, мастилени петна върху влажна, сива попивателна хартия. Денят нямаше нито небе, нито облаци — само мъгла от бледа светлина, обгръщаща тухлите на улица „Братъл“, както и белите островърхи кули на Харвард, и масивните коли, печачи се върху асфалтовите улици. Тогава той беше на двайсет и една, Айзенхауер беше Президент, а зад вратата беше булката, викайки му, че не трябва да влиза в банята, понеже, ако я видел, това щяло да бъде лоша поличба. При нея имаше и някой друг, който само се кискаше и пляскаше с ръце. Кой ли беше? Сестра й? Майка й? Ричард се бе облегал на вратата й чувайки как родителите му се катерят след него нагоре по стълбите — едва поемайки си въздух, но въпреки това, все още продължавайки да приказват — си бе представил Джоан така, както бе в банята, с розови пръстчета на краката, с полепнали по врата мокри кичури коса и надигащи се във водата сочни гърди, насапунисани и хлъзгави. После споменът избледняваше и следващият ярък момент представяше нея и него, един до друг, заедно в колата, сред блещукащи слънчеви зайчета, отразени от никелираните части на автомобилите, посред обедното задръстване на „Централния площад“. Тя бе облечена в лятна рокля с избелял от слънцето плат. Той се стараяше да гледа към автомобилното движение — за да сведе до минимум лошата поличба, ако случайно я мернеше преди церемонията. И все пак, без съмнение, другите младоженци не пътуваха към това важно събитие в живота им, завили главите си с палто, като криещи се от буря деца. После хванати ръка за ръка, много по-малки във въображението му от Хензел и Гретел, те се затичаха нагоре по дългото крило от стъпала към джинджифилово-кафявата арка и потъвайки в нея, изчезнаха от погледите на другите.

В този изпълнен с промени свят градската зала „Кеймбридж“ си оставаше непроменена. Облят замък „Ричардсън“ от червен пясъчен

камък и розов гранит, се мержелееше насреща като добродушен гигант в съседство с нейните тромави форми. Отвътре цялата бе покрита с лакиран дъб, блед и лъскав. На Ричард му се стори, че си припомня как бе получил свидетелството от един прозорец с решетка на долния етаж, под който имаше месингова табела, но една картонена стрелка го насочи нагоре; Коленете му се разтрепериха и стомахът му се сви пред кощунството, което правеше. Той сви покрай близкия ъгъл. Една бабка се бе настанила сред просторно помещение, пълно с бюра покрити със зелено сукно, и големи тетрадки подредени в метални шкафове:

— Мога ли да получа едно к-копие от брачно свидетелство? — заекна той.

— Година?

— Моля?

— В коя година е било издадено брачното свидетелство, господине?

— 1954. — Изречена на глас, годината заприлича на далечна звезда. Само че той се намираше отново тук, на същото място, без да се чувства нито минута по-стар, потейки се обилно сред същата лятна горещина. Въпреки всичко, след като си записа имената и датата, госпожата го изостави и отиде до друго помещение на архивите. Оказваше се, че документите за това важно събитие от живота им, което той толкова много искаше да разруши, се намираха в действителност на едно много далечно място.

Тя се върна с накуцване, което той не бе забелязал преди. Регистърът, донесен от нея, излезе широк три фута, когато тя го отвори като вълшебната книга на познанието. Бабката внимателно запрелиства широките страници, като че ли бездната от изгубени животи и забравени времена, изписани по тях, можеше да изскочи от книгата и да ги погълне и двамата. Преди много години госпожата изглежда бе имала огненочервена коса, която сега бе избледняла до цвета на кайсия и се бе втвърдила на вечни къдрици, безжизнени като изсушена хартия. Тя му се усмихна със сбръчкана, деликатна усмивка.

— Да — констатира възрастната госпожа, — ето ни тук.

И Ричард успя да прочете на един дълъг червен ред, обърнати наопаки, моминското име на Джоан и неговото собствено. Като нейна професия беше записано „Учителка“ (бе се подготвяла за преподавател по изобразителни изкуства; Ричард бе забравил оцапаните в сини

петна дрехи, миризмата на глина по пръстите, желанието, с което бе подкарвала колелото за работа, дори и в най-студени дни). Срещу неговото име стоеше по-маловажното „Студент“. А дадените адреси направо го изненадаха, защото бяха толкова различни — фойето на улица „Ейвън“, номерът на входа на „Лоуъл Хауз“, отдавна забравени прагове на врати по коридора от общи жилища, разпрострели се от онзи момент, чак досега. А какво бе онова в края на реда — не, той не можа да събере сили да разгледа техните подписи, дори обърнати наопаки. На пръв поглед, този на Джоан изглеждаше по-син и положен с по-голямо натискане.

— Едно или повече копия искате?

— Едно би трябвало да е достатъчно.

Бившата „червенокоска“ приглади хартията и няколкократно потопи античната си перодръжка в мастилницата с такава голяма суетня, като че ли не бе правила същото хиляди пъти досега, след което преписа информацията на стандартна бланка.

Какво друго бе оцеляло от онзи сватбен ден? Имаше един-два диапозитива, припомни си Ричард. Някакъв братовчед на Джоан бе подредил основните лица от сватбата на тротоара пред църквата, всички скупчени около колонката на един паркинг-метър. Самата колонка, строен сребрист представител на общинските власти, заемаше основното място сред групата със сплесканата си глава и ален език. Подобно на паркинг-метъра, и той също бе много кльощав. Ричард бе примигнал едновременно с щракването на апарата и лицето му излъчваше внушение за смъртна маска. В позата на булката с палава трапчинка, напрегната и едновременно грациозна, имаше нещо балетно — единият ѝ крак бе изнесен напред върху горещите улични плочи. Вероятно бе ѝ се искало да повдигне нагоре воалите на сватбената си рокля и да се понесе във вихрен танц, Четиримата родители, все още магически непреобразени в баби и дядовци, изглеждаха някак неясни на диапозитива, почти изгубили се сред мъглявата светлина, доброжелателни и скупчени един върху друг като каменната зидария на сградата, в която Ричард се бе изръсил с три долара, за да получи своето копие, или по-скоро — своето анти-брачно свидетелство.

Имаше и една друга снимка, направена от съквартиранта на Ричард в колежа, който ги бе откарал до тяхното любовно гнездо за

медения им месец в китно крайморско градче на един час път на юг от Кеймбридж. На верандата имаше комплект принадлежности за крокет и Ричард, застинал в една от онези вдървени пози, които бе усвоил, за да прикрива с тях притеснението си, бе взел три от топките и бе започнал да жонглира с тях. Съквартирантът му, вероятно също притеснен, бе успял да запечата върху снимката точно този момент — червената топка, увиснала завинаги във въздуха, жълтата и зелената — проблясващи в ръцете на Ричард, докато лицето му гледа съсредоточено някъде нагоре с увиснало от възторг чене.

— Имам още един проблем — сподели той с бабката-чиновничка, докато тя затваряше големия регистър и се приготвяше, да го понесе на рамо.

— От какво естество?

— Една клетвена декларация, която трябва да бъде нотариално заверена.

— Това не е към моя отдел, господине. Като слезете на първия етаж, от асансьора наляво, или — ако използвате стълбите — надясно. По стълбите е по-бързо, ако питате мен.

Той последва напътствията ѝ и откри на долния етаж една млада, чернокожа жена зад хромирано, метално бюро, на което стърчаха нагъсто подредени снимки със златни рамки на братството, солидарността и стабилитета, на деца и родители, на сериозно гледащо шоколадено-кафяво момче в шоколадено-кафява военна униформа, на семеен смях до брега да езеро. Имаше дори и фотография на къща — обикновена, малка, селска ферма, намираща се някъде по земята, със зелена поляна отпред. Тя изчете клетвената декларация на Ричард без коментар. Самият той едва потисна желанието си да ѝ поднесе своите извинения. Жената поиска да види шофьорската му книжка и сравни лицето му със снимката от документа. След това му подаде химикалка и удари „печата на невъзвратимостта“ до неговия подпис. Червената топка остана да виси във въздуха, някъде сред кутиите е диапозитиви, които той нямаше да види никога повече, а сияйното мълчание на кокетната вила — тяхното първо любовно гнездо — в която бяха останали сами, продължи да пътува като капсула на вечната тишина, отправила се към далечните звезди. Но онова, което най-много бе опечалило Ричард, примигвайки срещу летния пек на излизане от кафявата арка, бе един застинал във времето момент от самата сватба.

В своята замаяност, чувстващ се недоспал и отпаднал, онемял от възхита пред облеченото в бяло същество, тръпнещо до него пред олтара, намиращ бе на границата между реалността и приказното — като сред сипещ се пороен дъжд в мъгла, той бе забравил да запечата своя обет с целувка. Джоан го бе погледнала, усмихвайки се, изпълнена с очакване, а в отговор той също се бе усмихнал, потънал в забвение и толкоз. Моментът бе отминал и те забързано бяха излезли по пътеката между редовете, както сега той засрамено се забърза надолу по стълбище на градската зала към улицата и подлезе на метрото.

Докато подземният влак се носеше шеметно сред тъмнината, той се зачете в някаква статия за силите в природата. Заедно с неговата поща, същата поща, с която бе получил клетвената декларация, бе пристигнала и една диплянка с извадки от научни изследвания. Преди време, когато не живееше сам, вероятно щеше да захвърли тая глупост в някое кошче за боклук и повече нямаше да се сети за Нея, но сега той внимателно се зачете в писанията на някакъв бостънски чудак, без да пропуска нито една от изпратените му изрезки, и дори се наведе и вдигна от земята едно паднало от ръцете му, окаляно парче вестник и го заразглежда внимателно за повече информация. „По такъв начин, прочете той, още през 1935 година е било известно, че природния свят се управлява от четири вида сили: в хронологичен ред, според големината им, те са гравитационни, слаби, електромагнитни и силни“. Четейки, Ричард установи, че симпатизира на слабите сили. Самият той се идентифицираше с тях. Гравитацията, макар и незначителна на микроскопично ниво, започва да доминира при обекти с размери от сто километра нагоре, като например голям астероид. Тя привлича една към друга луната, земята, слънчевата система, звездите, звездните струпвания в галактиките, както и самите галактики. За Ричард всичко; това изглеждаше като че ли някой слаб, малодушен отбор, победен още със започването на играта, изведнъж се бе домогнал до победата в последната, макрокосмическа четвъртина. Вътрешно той се ободри. Влакът спря на спирка „Кендъл“ и Ричард си припомни как няколко дни след сватбата им, той и Джоан бяха хванали влака в северна посока, през Ню Хампшир, тръгнали на път към една лятна, сезонна работа, за която предварително се бяха договорили. Влакът, чиято

линия бе отдавна закрыта, се бе отправил по пътя си, лъкатушейки покрай пълноводни реки — замърсявани от дъскорезници, и вечнозелени планини — прорязвани от ръждясали ски лифтове. Седалките бяха тапицирани с виолетов плюш, а влакът непрекъснато се полюшваше. Ръцете й — бледи на фона на плюша — все пак бяха поизгорели на слънцето и имаха лек розов оттенък. Незнаещи как точно трябва да се прекара един меден месец, но уверени, че трябва да се запасят със спомени, които да продължават да ги топят чак докато смъртта ги раздели, те бяха играли крокет голи сред малкия двор, заобиколен отвсякъде с високи дървета и сякаш приличащ на око. От трева, виращо се някъде горе в небето. Тя успяваше да го бие всяка игра, „Слабата сила, прочете Ричард, видимо не въздейства на структурата на ядрото, преди да се е получило разпадането му. Тя е нещо подобно на пукнатина в камбана от закален метал, която не оказва никакъв ефект от звъна на камбаната, докато точно тази пукнатина, в крайна сметка, не доведе до разпадането на камбаната на хиляди малки отломки.“

Подземният влак изплува в светлина, за да прекоси реката „Чарлз“. Сред бляскащата вода се виждаха наклонени на една страна платноходки. Оттатък реката, бостънските небостъргачи — с цвят на пушек, стърчаха неподвижно като вкаменили се фонтани. Влакът се надвеси над залива на едно езеро и спря на спирка „Уиърс“ — застлан с ситни камъчета място за летен отдих, със сладолед, покапал по асфалта, и аромат на печени ябълки, носещ се от спомените на детството. След като бяха чакали безброй часове, те хванаха пощенското корабче за техния остров, където щяха да работят. Островът се намираше откъм далечната страна на езерото Уиниписоки и по пътя към него имаше десетки други островчета, където трябваше да се спира и да се оставя поща. Преди всяко акостиране, корабчето надуваше сирената си и вдигаше невъобразим шум, Мейпълови бяха седнали на носа му, заради слънцето и прелестната гледка. Оказали се неизвестно защо на това място — точно под сирената — те бяха почувствали, че трябва да останат там. Безбройните островчета, водата, синеещата се в далечината планина оттатък брега, създаваха около тях едно адажио от местещи се перспективи, докато всеки път — с писъка на сирената — сърцата им не подскачаха уплашено и не превръщаха приказния пейзаж в милиони стъклени иглички от шум.

Тези изсвирвания се оказаха разтърсващи за техния току-що започнал съвместен живот. За станалото той обвиняваше нея, макар че същевременно му се искаше да я моли за прошка, заради това, че никой от тях не можеше да се владее. След всяко изсвирване машината на корабчето спираше, то се килваше на една страна до някой паянтов кей и от лъкатушешите в далечината пътеки на този или онзи вечнозелени острови мургави деца и възпитатели по бански гащета и мокасини се изсипваха на кея, за да получат пощата си, а виковете им странно кънтяха в заглъхналите уши на младоженците. Докато успеят да стигнат до техния остров, Мейпълови бяха напълно изтощени.

Квантовата механика и теорията на относителността, взети заедно, са необичайно точни и прецизни, и следователно ни снабдяват с една мощна логическа машина за разсъждения. Ричард напъха брошурата в джоба си и слезе на спирката. Той мина по надлеза и тръгна към болницата, за да посети своя доктор. Костите му го боляха нощно време. Той имаше и приятели, които умираха, и други, които вече бяха умрели. Вече не му изглеждаше невероятно, че един ден щеше да ги последва. Първият път, когато посети тази болница, бе за да ухажва Джоан. Бе се изкачил по същия склон до стъклените врати и вътре, сред този огромен лабиринт от човешки страдания, пелтечейки, бе попитал за местонахождението на момичето, седящо със забързана на опашка коса на предната редица в часа по английски. Бе изпадал в захлас по наведената ѝ на една страна глава в продължение на три часа седмично през цялата зима. Накрая той бе събрал кураж да я заговори по време на изпитите, когато — седнали на една и съща маса в библиотеката, двамата бърчеха вежди над неясните фотокопия с илюстрации на Блейк към „Изгубеният рай“. Разбраха се да се срещнат след изпита и заедно да изпият по чаша бира. Но тя не дойде. Сред този амфитеатър от отчаяно разсъждаващи глави нейната отсъстваше. Оставяйки „Вълшебната кралица“ и „Идилията на краля“ да си почиват едни върху друга, той се бе обадил в нейния пансион и бе научил, че Джоан е приета в болница. Някаква непонятна за него природна сила му бе вдъхвала кураж, докато се луташе из дългите коридори, не знаейки къде да завие, а също и после, когато бе попаднал сред многобройна тълпа от лели, чичовци и други роднини, струпали се В края на леглото ѝ. Бе открил Джоан облечена цялата в бяло, забита в бели чаршафи, със спусната по раменете коса и забучено

в свивката на лакътя ѝ пластмасово маркуче, по което течеше някаква прозрачна течност. При следващите си визити той бе получил правото да държи ръката ѝ, цялата овързана с шини, бинтове и лейкопласт. Диагнозата беше прекалено съдържание на захар в кръвта. Оплакванията бяха свързани с факта, че не можеше да спре да кърви. Изчервена, тя му разказа как докторите я бяха питали кога за последен път е имала сексуален контакт и колко притеснително било за нея да признае, пред техните учтиви, невярващи погледи, че досега не е правила такова нещо.

Докторът свали от ръката му турникета на апарата за мерене на кръвно налягане и се усмихна.

— Преживявали ли сте напоследък някакъв стрес?

— В момента се развеждам.

— Артритът, както може би знаете, принадлежи, към, семейството на заболяванията с психосоматични компоненти.

— Единственото, което знам, е, че се будя в четири сутринта и че е много потискащо да си мисля, че няма да мога да се преборя с това; както и че ще нося тази болка в рамото до края на живота си.

— Ще го преодолеете. А и тази болка ще изчезне.

— Кога?

— Когато мозъкът ви престане да изпраща болезнени импулси.

Поставена върху малката облегалка на лекувания апарат, нейната ръка — несъпротивляваща се и необвързващо отпусната, докато той я държеше в своята, бе вдигната високо нагоре, почти на нивото на погледа му. На острова леглата в колибата бяха поставени отделно едно от друго и имаха различна височина, а когато, въпреки всичко, Джоан се е опитала да ги събере заедно, се оказа, че между матраците оставаше една издатина, през която трябваше да се прехвърлят или той, или тя, за да се доберат до издърпаната от другия завивка. Но, затова пък, колибата беше наред гората и през прозорците влизаше силната влажна миризма на бор и папрат, заедно с утринното чуруликане на птиците и вечерното шумолене на животните. Носеше се мълвата, че на острова имало елени. Преминавали по леда през зимата и оставали пленени там, докато той се стопи през пролетта. Макар че никой — нито сред летуващите, нито сред възпитателите, бе виждал някога елен, мълвата, че те са там, продължаваше упорито да се разпространява.

Защо, тогава, никой никога не е виждал кварк^[1] Докато вървеше по улица „Чарлз“ към своя апартамент, Ричард мъгляво си припомни някакво такова изречение и бръкна в джоба си за брошурата за силите в природата, но вместо това извади една нова рецепта за болкоуспокояващо, копието от брачното си свидетелство и подписаната клетвена декларация. Виж ти... Брошурата се бе оказала сгъната между тях. Той не може да намери онова изречение и, вместо него, прочете: „Теорията, че с раздалечаването на кварките силните връзки стават още по-силни, е малко спекулативна. Но нейното допълнение, идеята, че връзките отслабват, когато кварките биват приближени плътно една до друга, е много по-приемлива.“ „Така е, помисли си той, бе станало точно това. В живота съществуват четири основни сили: любов, навици, време и отегчение. За кратки периоди от време любовта и навиците са невероятно силно въздействащи, но времето, неносещо отрицателен заряд, акумулира неумолимост, и заедно със своя брат — отегчението, изравнява всичко останало на нула.“ Той умираше — това го правеше жесток. Сърцето му се сви от ужас при мисълта за онова, което бе направил току-що. Как може да каже на Джоан какво бе сторил с тяхното брачно свидетелство? Дори и кварките в телефонната връзка сигурно се бяха разбунтували.

В гората имаше едно голо място, едно око от трева, една поляна, осеяна с много дребни, бели цветчета. И точно тук, веднъж, почти на свечеряване, елените бяха дошли — женската, застанала малко по-напред, мъжкият — по-едър и по-тъмен на цвят — все още скрит наполовина в сянката на дърветата, докато неговата другарка душеше последните слънчеви лъчи. Около силуетите им светеше леко сияние от същата онази светлина, която бе позлатила тревата на поляната. Група мотористи с безизразни лица избръмчаха по шосето покрай него, един пияница му махна от вратата на обществената пералня, някакво момиче с разголено, съблазнително тяло, го изгледа със студен поглед, светлината на светофара от червена стана зелена, а той не може да се сети дали трябваше да си купи портокалов сок или хляб, след което се ядоса още повече, понеже не може да си спомни дали въобще бяха виждали елените, или той сам си бе измислил тоя спомен, изтъкан от копнежите му, че нещата е трябвало да станат точно така.

— Не си спомням — каза Джоан по телефона. — Но мисля, че не сме. Просто си говорихме за това.

— А нямаше ли едно голо място точно зад колибата, като се тръгнеш по пътеката?

— Боже, никога не сме минавали по този път — беше прекалели обрасъл с храсти.

— Един мъжкар и една кошута, точно преди да се стъмни. Нищо ли не си спомняш?

— Не. Откровено, не помня, Ричард. Колко виновна искаш да ме накараш да се чувствам?

— Въобще не искам такова нещо, особено пък ако това не се е случвало. Като заговорихме за носталгия...

— Да?

— Този следобед ходих до градската зала „Кеймбридж“ и взех копие от брачното ни свидетелство.

— О, така ли? И как беше?

— Не беше зле. Учудващо, мястото се е запазило почти същото. Горе ли получихме свидетелството или долу?

— Долу, като се влиза от лявата страна за асансьорите.

— Точно оттам взех и нотариално заверената клетвена декларация. Скоро ще получиш копие от нея. Шокиращ документ.

— Вече го получих, вчера. И какво толкова шокиращо има в него? Дори ми се видя смешен — по начина, но който е написан.

— Скъпа, ти си толкова образована и смела.

— Предполагам, че е така. А нима не е?

— Така е.

За първи път през тези две години той почувства, че се е скрил зад някаква защитна мембрана, тънка като черупка на яйце, и че за Джоан бе нужно само да повиши малко глас, за да я разтрогни на парчета. Но тя не го направи — дали от незнание за това колко тънка бе материята, или защото самата тя се бе сгушила от другата ѝ страна, точно както — от другата страна на онази врата на банята — се бе приближавала към сватбения миг със същите темпове, с които и той, а и със същите непрекъснато, отдалечаващи ги един от друг импулси.

— Не можах да разбера — каза тя, — дали трябва и двамата да подпишем един и същи документ, или всеки от нас подписва отделен, или как? И кой от всичките? Моят адвокат продължава да ми изпраща

по три екземпляра от всичко, а някои от тях дори са на сини листа. Те ли са важните, или това са неважните, крило мога да задържа за себе си?

Откровено казано, техните адвокати — така изкусни в обичайния за тях свят на взаимни обвинения, на действия и противодействия — изглеждаха наистина обезпокоени от клаузата „без конкретен мотив“. Сутринта, точно преди развода, Ричард бе посрещнат от своя на стъпалата на Съда, където му бе обяснено, че има вероятност, като тъжител, да поискат от него да конкретизира какво точно в техния съвместен живот го е принудило да прибегне до безвъзвратното анулиране на брака им.

— Но нали това е смисълът на тълкуването „без конкретен мотив“ бе се намесила Джоан, — че няма да е нужно да се дават никакви обяснения.

Тя бе изкачила стъпалата на съда редом до Ричард. Всъщност, двамата бяха дошли с една и съща кола, понеже едно от децата им бе взело „Волво“-то й.

Процедурата бе определена за ранните часове на деня. Отивайки да я вземе в седем и петнайсет, той я бе намерил застанала боса в озеленения кръг пред къщата, покрай който се виеше пътеката за колите, потънала го глезените в мъгла и роса, в ръката си държеше своите обувки с висок ток. Картината го накара да се разсмее. Отваряйки вратата на колата, той каза:

— Значи, все пак на острова имаше елени!

Тя бе прекалено заета с мислите си, за да направи някаква асоциация с неговите думи. Вместо това, само го попита:

— Мислиш ли, че съдията ще има нещо против, ако съм без дамски чорапи?

— Дръж краката си скрити зад бюрото му — отвърна й той. Ричард чувстваше леко треперене и световъртеж. Почти не бе спал, въпреки че рамото му — ей така, за разнообразие — не го бе боляло. Тя влезе в колата, носейки обувките в ръка, вкарвайки заедно със себе си и влажния мирис на утрото. Винаги досега тя бе от ранобудните, а той — от поспаливите. — Благодаря ти за това, което направи — рече Джоан, когато тръгнаха, а след малко добави. — Нали така се постъпва?

— Удоволствието е изцяло мое — отвърна ѝ Ричард. Докато караха към Съда, говорейки за техните коли, за техните деца, Ричард се зачуди колко свежа бе Джоан. Бе се настанила в периферията на погледа му като палаво перце върху ревера. Гласът ѝ гъделичкаше ушите му с нейната така добре позната интонация и натъртване, подобно на симфонична музика на оркестър, настройваща ни за мечтание. Той не я винеше повече за нищо: и точно това бе причината за нейната свежест. През всичките онези години той я бе обвинявал за какво ли не — за задръстването на централния площад, за убийствения шум на пощенското корабче, за несъответствието във височините на леглата им. Но вече не: бе я освободил от бремето на всемогъщието. Бе я дарил със свобода, бе я освободил от грешките. За него тя бе каквото Гретел за Хензел — едно невръстно създание, крачещо по пътеката редом до него, докато птиците зад тях изяждаха хлебните им трохички.

Адвокатът на Ричард изглежда печално Джоан.

— На мен това ми е ясно, госпожо Мейпъл — каза той. — Изглежда ще трябва да разменя няколко думи с моя клиент насаме.

Адвокатите, които всеки от тях бе избрал, бяха странно различни. Този на Ричард беше едър, рошав ирландец е торбест, бежов летен костюм и издут напред търбух, по душа меланхолик и утешаващ родител. Другият, на Джоан, бе дребен, спретнат и насмешлив. Обличаше се в сака на квадрати и говореше само с едната страна на устната си като платен агитатор на конни състезания. Движейки се с бързи крачки, гледайки ехидно дори в този сънлив час на денонощието, той се появи иззад една колона в мраморния храм на правосъдието и издърпа Джоан настрана. Главата ѝ, малко по-висока от неговата, се наклони, за да доближи ухо до него. После леко се усмихна и на бузата ѝ се появи трапчинка. Ричард я зяпна слисан от изумление — нима бе възможно, през всичките тия години, тайната и представа за желан мъж да е точно такъв тип? Дишайки тежко, неговият собствен адвокат го заговори:

— Ако, все пак, съдията наистина попита за някакви конкретни причини за разтрогването на брака ви — което не казвам, че на всяка цена ще попита, всички тук плаваме в неизследвани води, но... — какво ще му отговориш тогава?

— Не знам — каза Ричард. Той се загледа между обувките си, в шарката на мрамора, наподобяваща пяна на разбила се морска вълна.

— Имали сме политически разногласия. Преди ме караше да ходя на граждански походи.

— А някакво физическо насилие?

— Не много. Не достатъчно, по-скоро, Наистина ли мислиш, че той ще пита за такива неща? Не пише ли, че разводът е без конкретен мотив?

— При това положение нещата са абсолютно неясни. Поне засега, Дик, всичко зависи от нас. Нямам представа какво ще реши да направи той. Затова трябва да сме подготвени.

— Ами, като махнем политиката настрана, не се разбирахме много добре и в сексуално отношение.

Атмосферата между тях се сгъсти, И при баща му също сексът се бе оказвал болезнена тема. Дишането на неговия адвокат стана видимо мъчително.

— Значи ти си готов да кажеш, че между вас е имало лична и емоционална несъвместимост?

Казаното изглеждаше твърде неискрено, но Ричард кимна утвърдително с глава.

— Ако се наложи.

— Добре, така е добре. — Адвокатът сложи голямата си ръка върху рамото на Ричард и здраво го стисна. Неговата непосредствена близост, дишането му, атмосферата на лека притесненост и пресилена бодрост, старомодният му костюм и папката с документи, мушната под мишницата му като военно разписание за даване на наряди — всичко изведнъж дойде на фокус. Той бе треньорът, а Ричард щеше всеки момент да нанесе печелившия удар, да направи гмуркане с невероятна сложност, да доведе започнатата битка до победа. Напред.

Те влязоха в заседателната зала по двойки. Помещението беше пуритански строго и празно. От прозорците се виждаше една древна река, почерняла от индустриални притоци. Мъртви съдии гледаха от стените немигащо към тях. Двамата адвокати се посъветваха нещо, оставяйки Ричард и Джоан, застанали неловко разделени. „И какво сега?“, направи питаща физиономия той. „Де да знам“, отвърна тя също с физиономия.

— О, да. О, да — разнесе се безтелесен глас и усмихвайки се, съдията влезе забързано, полюшвайки диплите на тогата си. Той бе едно дребно човече с остри черти и е лакирано розово лице. От лицето

му недвусмислено ставаше ясно, че той е безрезервно добър човек и че никога няма да умре. Съдията застана мирно и кимна към тях, след което, седна. Адвокатите минаха още по-напред, за да се договорят за някои подробности и със съдията, шепнейки, Ричард бавно гравитира към Джоан, единственият одушевен предмет в стаята, който не го отвращаваше.

— Това е Домие — прошепна тя, гледайки към живата картина в образи, разиграваща се пред тях. Адвокатите се разделиха. Съдията махна с ръка. Бе толкова чист и изряден, че усмивката му едва чуто скръцна. Той показа на Ричард лист хартия. Бе клетвената декларация.

— Това вашият подпис ли е? — попита той.

— Да, моят е — отвърна Ричард.

— А ще потвърдите ли, както е заявено в този документ, че вашият брак трябва да бъде безвъзвратно анулиран?

— Да, потвърждавам го.

Съдията обърна лице към Джоан. Гласът му омекна с една степен.

— Това вашият подпис ли е?

— Да, моят е. — Гласът ѝ бе като лечебен спрей, преливат на миниатюрни дъги, които Ричард почувства с крайчеца на окото си.

— А ще потвърдите ли, както е заявено в този документ, че вашият брак трябва да бъде безвъзвратно анулиран?

Настъпи кратка пауза. Тя все още не можеше да повярва — Ричард знаеше това.

— Да — чу се най-сетне отговора ѝ.

Съдията се усмихна и им пожела късмет за в бъдеще. Адвокатите въздъхнаха с облекчение и настървено започнаха водят разговор на юридическа тема — за бъдещето на варианта „без конкретен мотив“, съвсем забравили за Мейпълови. Оказали се излишни на своята собствена церемония, Джоан и Ричард заотстъпваха заднишком от скамейката, стоящи рамо до рамо, незнаещи как точно да се обърнат и да си тръгнат, докато Ричард най-накрая си спомни какво трябваше да направи. Приведе се към нея и я целуна.

[1] кварк — микроскопична химическа частица, свързана с ароматите на веществата. Бел.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.